

İSTANBUL TİCARET
ÜNİVERSİTESİ

T.C.

İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ

YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**Üniversite Öğrencilerinin Evlilik Tutumları ile Eş Seçme
Stratejileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi**

Yüksek Lisans Tezi

Ecem AYDIN

İstanbul, 2024

İSTANBUL TİCARET
ÜNİVERSİTESİ

T.C.

İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ

YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**Üniversite Öğrencilerinin Evlilik Tutumları ile Eş Seçme
Stratejileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi**

Yüksek Lisans Tezi

Ecem AYDIN

23TADE017

Tez Danışmanı : Dr. Öğr. Üyesi Lütfü ÇAKIR

İstanbul, 2024

ETİK KURALLARA UYGUNLUK YAZISI

Hazırlamış olduğum tez özgün bir çalışma olup YÖK ve İTİCÜ Lisansüstü Yönetmeliklerine uygun olarak hazırlanmıştır. Ayrıca, bu çalışmayı yaparken bilimsel etik kurallarına tamamiyle uyduğumu; yararlandığım tüm kaynakları gösterdiğimi ve hiçbir kaynaktan yaptığım ayrıntılı alıntı olmadığını beyan ederim. Bu tezin ihtiva ettiği tüm hususlar şahsi görüşüm olup İstanbul Ticaret Üniversitesi'nin resmi görüşünü yansıtmamaktadır.

Ecem AYDIN

TEŞEKKÜR METNİ

Çalışma sürecimde değerli zamanını özenle bana ayıran tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Lütfü ÇAKIR başta olmak üzere, eğitim sürecindeki zorlu süreçlerimin tamamında bana her zaman destek olan bölüm başkanım Prof. Dr. Hanifi PARLAR'a ve jüri üyesi olarak çalışmama destek olan Doç. Dr. Durmuş ÜMMET'e katkılarından ve kazandırdıklarından dolayı şükranlarımı sunarım.

Maddi manevi her konuda yanımda olan sevgili ebeveynlerime ve yeğenlerimle birlikte bana hep itici güç olan ablama; veri toplama sürecinde desteklerini esirgemeyen akademisyen arkadaşlarıma; tez sürecimi bitirmem için her türlü desteği en içten şekilde veren yol arkadaşıma çok teşekkür ederim.

ECEM AYDIN

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinde evlilik tutumu ile eş seçme stratejilerinin ilişkisini incelemektir. Araştırma kapsamında üniversite öğrencilerinin evlilik tutumları ve eş seçme stratejileri; yaş, bölüm, cinsiyet, sınıf, ebeveynlerinin medeni durumu değişkenlerine göre aile kurumu ve güven, dini ve siyasi benzerlik, sosyoekonomik durum, benzerlik, bekaret, çocuk bakımı ve aşk alt boyutlarında ele alınmıştır. Araştırmada kolaylı örneklem yöntemi kullanılmıştır ve araştırmanın örneklemini 2023-2024 eğitim öğretim yılı bahar döneminde Kocaeli ilinde üniversitede eğitim gören, çevrimiçi anket yoluyla ulaşılan ve çalışmaya katılmayı kabul eden 285 öğrenci (186 kadın, 99 erkek) oluşturmuştur. Veri toplama araçları olarak; Kişisel Bilgi Formu, evlilik tutumunu ölçmek için Bayoğlu ve Atli tarafından 2014 yılında geliştirilen İnönü Evlilik Tutum Ölçeği (İETO) ve eş seçme stratejilerini ölçmek için Altuntaş ve Atli tarafından 2015 yılında geliştirilen Eş Seçme Stratejileri Envanteri (ESSE) kullanılmıştır. Verilerin analizinde Kruskal Wallis ve Mann Whitney U testleri kullanılmıştır ve elde edilen bulgulara göre; İETO toplam puanlarında ve ESSE ölçeğinin fiziksel özellik değişkeninde belirlenen farklılığın erkek katılımcıların daha yüksek puanlı olduğu görülürken, ESSE ölçeğinin toplam puanlarında, aile kurumu ve güven, sosyoekonomik durum, dini ve siyasi benzerlik, bekaret, çocuk bakımı ve aşk boyutlarında kadın katılımcıların puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Araştırmadan elde edilen bulgular benzer alanyazın bağlamında ele alınmış ve bu alanda ileride araştırma yapacak bilim insanlarına yönelik öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler : Üniversite öğrencileri, evlilik, evlilik tutumu, eş seçme stratejileri

ABSTRACT

The aim of this research is to examine the relationship between marriage attitude and partner selection strategies in university students. Within the scope of the research, university students' marriage attitudes and partner selection strategies were considered in the sub-dimensions of family institution and trust, religious and political similarity, socioeconomic status, similarity, virginity, child care and love according to the variables of age, department, gender, class, marital status of their parents. The easy sampling method was used in the research and the sample of the research was made up of 285 students (186 women, 99 men) who were studying at a university in Kocaeli province during the spring semester of the 2023-2024 academic year, who were reached through an online survey and agreed to participate in the study. As data collection tools; the Personal Information Form, the İnönü Marriage Attitude Scale (IETO) developed by Bayoğlu and Atli in 2014 to measure marital attitudes and the Spouse Selection Strategies Inventory (ESSE) developed by Altuntaş and Atli in 2015 to measure spouse selection strategies were used. Kruskal Wallis and Mann Whitney U tests were used in the analysis of the data and according to the results obtained; It was seen that the difference determined in the total IETO scores and the physical characteristic variable of the ESSE scale was higher for male participants, while the total scores of the ESSE scale were higher for female participants in the dimensions of family institution and trust, socioeconomic status, religious and political similarity, virginity, child care and love. The findings obtained from the research have been considered in the context of similar literature and suggestions have been presented for scientists who will conduct future research in this field.

Key Words: University students, marriage, marital attitudes, mate selection strategies.

İÇİNDEKİLER

ETİK KURALLARA UYGUNLUK YAZISI	iii
TEŞEKKÜR METNİ.....	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ.....	x
KISALTMALAR.....	xi
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	3
1.2. Araştırmanın Problemi	3
1.3. Sayıtlar	4
1.4. Sınırlılıklar	4
1.5. Tanımlar	4
İKİNCİ BÖLÜM.....	6
ALANYAZIN ARAŞTIRMASI.....	6
2.1. Evlilik.....	6
2.1.1. Evliliğin Önemi.....	7
2.1.2. Evliliğin Nedenleri.....	8
2.1.2.1. Kültürel ve Dini Nedenler.....	8
2.1.2.2. Ekonomik Nedenler	9
2.1.2.3. Psikolojik Nedenler.....	9
2.1.2.4. Biyolojik Nedenler.....	9
2.1.2.5. Sosyal Nedenler	9
2.2. Evlilik ile ilgili Kuramsal Yaklaşımlar.....	10
2.2.1. Psikodinamik Yaklaşım.....	10
2.2.2. Sistem Yaklaşımı.....	10

2.2.3. Bilişsel Kuram.....	11
2.2.4. Fonksiyonel Yaklaşım	12
2.2.5. Davranışçı Yaklaşım.....	13
2.2.6. Yapısal Yaklaşım	14
2.2.7. İmago Eş Yaklaşımı.....	15
2.3. Evlilik Tutumu	16
2.3.1. Evlilik Tutumlarının Bileşenleri.....	18
2.3.2. Evlilik Tutumu İle İlgili Araştırmalar	20
2.4. Eş Seçimi.....	21
2.4.1. Eş Seçimi ile İlgili Kuramsal Yaklaşımlar	24
2.4.1.1. Evrim Yaklaşımı	24
2.4.1.2. Psikanalitik Yaklaşım	25
2.4.1.3. Toplumsal Cinsiyet Rol Teorisi.....	26
2.4.1.4. Benzerlik - Çekim Teorisi	27
2.4.1.5. Bağlanma Teorisi	28
2.4.1.6. Sosyal Yapı Kuramı.....	29
2.4.1.7. Süreç ve Süzgeç (Filtre) Kuramı.....	30
2.4.1.8. Cinsel Stratejiler Kuramı	31
2.4.1.9. Uyarın-Değer-Rol Kuramı.....	32
2.4.1.10. Bütünleme Kuramı	33
2.5. Eş Seçimi İle İlgili Yurt İçi ve Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar.....	34
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	39
YÖNTEM.....	39
3.1. Araştırmanın Modeli	39
3.2. Araştırmanın Yöntemi	40
3.3. Evren ve Örneklem	41
3.3. Veri Toplama Araçları	43
3.4. Verilerin Analizi	45
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	47
BULGULAR.....	47
4.1. Cinsiyet Değişkenine Göre Farkları Gösteren Bulgular	47
4.2. Bölüm Değişkenine Göre Farklılıkları Gösteren Bulgular	49
4.3. Sınıf Değişkenine Göre Farklılıkları Gösteren Bulgular	52

4.4. Yaş Değişkenine Göre Farklılıkları Gösteren Bulgular	55
4.5. Ebeveynlerinin Medeni Durumu Değişkenine Göre Farklılıkları Gösteren Bulgular.....	58
BEŞİNCİ BÖLÜM	61
TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	61
5.1. Tartışma ve Sonuç	61
5.2. Öneriler	67
KAYNAKÇA	68
EKLER.....	84
Ek-1 Bilgilendirilmiş Onam Formu	84
Ek-2 Kişisel Bilgi Formu	85
Ek-3 İnönü Evlilik Tutum Ölçeği (İETÖ).....	86
Ek-4 Eş Seçme Stratejileri Envanteri (ESSE).....	87
Ek-5 Ölçek Kullanım İzinleri.....	88
Ek-6 Etik Kurul Onayı	89
ÖZGEÇMİŞ.....	90

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1. Araştırmanın Katılımcılarına İlişkin Bilgileri İçeren Betimsel İstatistik Tablosu....	41
Tablo 2. Normallik Testi Tablosu.....	46
Tablo 3. Cinsiyet Değişkenine Göre Farkları Gösteren Tablo.....	47
Tablo 4. Bölüm Değişkenine Farkları Gösteren Tablo	49
Tablo 5. Sınıf Değişkenine Göre Farkları Gösteren Tablo	52
Tablo 6. Yaş Değişkenine Göre Farkları Gösteren Tablo	55
Tablo 7. Ebeveynlerin Medeni Durumu Değişkenine Göre Farkları Gösteren Tablo	58

KISALTMALAR

ESSE : Eş Seçme Stratejileri Envanteri

İETÖ : İnönü Evlilik Tutum Ölçeği

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

İnsan, sosyal bir varlık olarak, diğer insanlarla bir arada yaşamayı temel bir ihtiyaç olarak görmektedir. Bu sosyal yapı sayesinde, bireyler duygularını tanımlayabilir, davranışlarını şekillendirebilir ve yaşadıklarına uygun tepkiler verebilir. İnsanlar yalnız yaşamaktan ziyade, ilişkiler kurarak hayatlarını sürdürebilecek şekilde yaratılmışlardır. Karşı cinsle ilişki kurmak da bu doğal ihtiyaçların bir parçasıdır ve toplum tarafından onaylanan bu ilişki biçimi evlilik kurumu ile somutlaşmıştır.

İnsanlık tarihi, yaklaşık on bin yıl öncesine kadar süren milyonlarca yıllık ilkel topluluk dönemini, ardından gelen yaklaşık beş bin yıllık ilkel topluluktan uygar topluma geçiş dönemini ve son beş bin yıllık uygar toplum dönemini kapsamaktadır (Şenel, 1982). Tarih boyunca insanlar mutluluğu aramış ve bu uğurda çeşitli yollara başvurmuşlardır. Evlilik de bu arayışın önemli bir parçasıdır ve bireylerin mutluluğa ulaşma yolunda attıkları büyük bir adımdır. Aile, tarih boyunca yapısı ve işlevi açısından çeşitli değişimlere uğramış olsa da, Türkarşlan'a (2012) göre her zaman toplumsal yapının en önemli birimi olma özelliğini korumuş ve bu özelliğini değişimlere rağmen sürdürmüştür. Evlilik, insan yaşamında önemli bir etki alanına sahip olup yaklaşık beş bin yıllık bir geçmişe sahip bir kurum olarak kabul edilmektedir (Coontz, 2004).

Evlilik, bireyin eş seçimi, bireyin gelecekteki yaşam kalitesini, çocuklarının ebeveynlerini ve hayatının yaşamının önemli bir bölümünü kapsar ve bu nedenle doğru eş seçimi hayati öneme sahiptir. Bir bireyin evleneceği kişiyi seçmesi, hayatını kiminle sürdüreceğine, nasıl bir yaşam süreceğine ve kiminle çocuk sahibi olup, kiminle çocuk büyüteceğine dair önemli bir karar vermek anlamına gelir (Bozgeyikli ve Toprak, 2013; akt. Arşlan, 2022). İnsanlar, soylarını devam ettirmek, topluma yeni nesiller kazandırmak, çocuklarının sosyalleşmesini sağlamak ve toplumsal değerleri gelecek

nesillere aktarmak, ayrıca cinsel ihtiyaçlarını toplum tarafından kabul gören bir şekilde karşılamak amacıyla bir aile kurmak isterler ve bu yüzden kendilerine uygun bir eş arayışına girerler (Bozgeyikli ve Toprak, 2013).

Evlilik ve eş seçimi kavramları, kişinin hayatında önemli bir yere sahip olup belli bir olgunluğa ulaştıktan sonra gerçekleşir. Eş seçimi, özellikle genç yetişkinlik döneminde önemli bir gündem konusudur. Bu gelişim aşamasında, üniversiteli genç yetişkinlerin ideal eş adaylarıyla karşılaşma olasılığı yüksektir, çünkü hayatlarının büyük bir kısmını ve özellikle ev yaşamlarını birlikte geçirecekleri kişileri ararlar. Gelişimsel görevleri doğrultusunda, genç yetişkinler ideal eşlerini bulduklarında ve onlarla yaşamayı öğrendiklerinde, sonraki gelişim dönemindeki sorumlulukları üstlenmeye daha istekli ve hazır hale gelirler (Atam, 2024). Eş seçimi sırasında, seçilecek kişinin birçok niteliğinin, seçim yapan kişinin özellikleriyle karşılıklı olarak uyumlu olması, ilişkilerin daha sağlıklı bir şekilde devam etmesini sağlar. Fiziksel çekicilik, kişilik özellikleri, sosyo-ekonomik durum, kişilik özellikleri mesleki ve sosyal pozisyon, inanç ve ideolojik görüşler, eş olarak seçilecek kişide aranan bazı özelliklerdir (Kasapkara ve Kasapkara, 2014). Bu özellikler ne kadar yakın ve uyumlu olursa, evlilik ilişkisinin devamlılığı da o kadar sağlam olur.

Freud, eş seçimini çocukların anne-babalarından karşı cins ebeveyne duydukları yakınlık ve hayranlıkla ilişkilendirir ve bilinçdışı kompleks süreçler sonucu kız çocuklar babalarında, erkek çocuklar ise annelerinde gördükleri özelliklere sahip eşler seçme eğiliminde olduklarını belirtmektedir (Özgüven, 2020, akt. Arslan, 2022).

Eş seçimi konusunda yapılan bazı araştırmalar, insanın evrim sürecinde ailelerin tercihlerinin çocuklara aktarılarak onların eş seçme tercihleri üzerinde önemli bir etkisi olduğunu göstermektedir (Apostolou, 2007). Bu etkinin, erkeklere kıyasla daha çok kızların eş seçimi davranışlarını denetleme yoluyla gözlemlendiği belirtilmektedir (Beckerman, 2000; Perilloux, Fleischman ve Buss, 2008).

Üniversite öğrencileri ile gerçekleştirilen bu araştırma, üniversite öğrencilerinin evlilik tutumları ile eş seçme stratejileri arasında cinsiyet, sınıf, ebeveynlerinin medeni durumu, yaş ve bölüm değişkenleri ile bir ilişkisinin olup olmadığını incelemeyi

amaçlamaktadır. Araştırmanın kavramsal çerçevesi, evlilik, evliliğin önemi, evliliğin nedenleri, evlilik tutumları ve eş seçimi gibi konular üzerine odaklanmıştır.

Araştırmanın ilk aşamasında evlilik kavramının tanımı, evliliğin önemi, evlilik tutumları ve evlilik ile ilgili kuramsal yaklaşımları üzerine durulmuştur. İkinci aşamasında eş seçme stratejileri ile ilgili olarak eş seçimi kavramının tanımı, eş seçimi ile ilgili kuramsal yaklaşımlar ve eş seçimi ile ilgili alanyazında yapılan araştırmalara yer verilmiştir. Üçüncü aşamada ise araştırmanın yöntemi ele alınmış, sonuç bölümünde çalışmada kullanılan verilerin analizi ile beraber ortaya çıkan bulgular değerlendirilmiştir.

1.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın ana amacı, üniversite öğrencilerinin evlilik tutumları ile eş seçme stratejileri arasındaki ilişkisini incelemektir. Çalışmada üniversite öğrencilerinin evlilik tutumları ile eş seçme stratejileri arasındaki ilişki; sınıf, bölüm, yaş, ebeveynlerinin medeni durumu, cinsiyet durumu özellikleri açısından incelenmiştir.

1.2. Araştırmanın Problemi

Araştırmada üniversite öğrencilerinin evlilik tutumları ve eş seçme stratejileri arasındaki ilişki incelenmiştir.

Bu amaçla araştırmanın problemi;

- Üniversite öğrencilerinin evlilik tutumları ile eş seçme stratejileri arasındaki ilişki nedir?

Alt Problemler:

- Üniversite öğrencilerinin evlilik tutumu ve eş seçme stratejileri bölüm değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
- Üniversite öğrencilerinin evlilik tutumu ve eş seçme stratejileri sınıf değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
- Üniversite öğrencilerinin evlilik tutumu ve eş seçme stratejileri cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermekte midir?

- Üniversite öğrencilerinin evlilik tutumu ve eş seçme stratejileri yaş değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
- Üniversite öğrencilerinin evlilik tutumu ve eş seçme stratejileri ebeveynlerinin medeni durumuna göre farklılık göstermekte midir?

1.3. Sayıtlar

1. Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin, veri toplama araçlarındaki sorulara içtenlikle ve doğru olarak cevap verdikleri kabul edilmektedir.
2. Araştırmada; veri toplama ve verilerin değerlendirilmesinde kullanılan tekniklerin araştırmanın amacı için en uygun teknikler olduğu varsayılmıştır.
3. Kolaylı örneklem yöntemiyle Kocaeli ilinde bulunan üniversitelerde öğrenim gören öğrencilerin evreni temsil edecek kapsamda olduğu varsayılmaktadır.
4. Araştırmada kullanılan ölçme araçları ölçmek istenilen özellikleri ölçecek şekilde geçerli ve güvenilirlerdir.

1.4. Sınırlılıklar

1. Araştırma, Kocaeli ilindeki üniversitelerde eğitim gören bireylerden çevrimiçi ortamda ulaşılan ve çalışmaya katılmayı kabul eden 285 (186 kadın, 99 erkek) öğrenci ile sınırlıdır.
2. Araştırmada elde edilen veriler evlilik tutumu ile eş seçme stratejileri envanterlerinin ölçtüğü özelliklerle sınırlıdır.
3. Yapılan analiz ve elde edilen veriler araştırmacının kullandığı yöntemler ve bilimsel metotla sınırlıdır.

1.5. Tanımlar

Evlilik : Evlilik, insan toplumlarında yaygın olarak görülen ve birçok kültürde önemli bir kurum olarak kabul edilen bir ilişki türüdür (Burgess & Locke, 1945). İnsan soyunun devamını sağlamak amacı taşıyan bir kurum olmanın yanı sıra, bireyin düzenli bir yaşam sürmesini ve toplumsal kurallara uymasını teşvik eden bir yapıdır. (Özğürlü, 1990). Evlilik, bireylerin bir araya gelerek duygusal, sosyal ve ekonomik olarak birbirlerine bağlı oldukları bir birliktelik biçimidir (Giddens, 2013).

Tutum : Tutumlar, bireylerin belirli nesnelere, kişiler, konular veya olaylar hakkındaki değerlendirme, duygu ve davranışlarını yansıtan psikolojik yapılar olarak tanımlanır (Eagly & Chaiken, 1993). Tutumlar, bireylerin düşünme, hissetme ve davranma şekillerini yönlendiren önemli bir faktördür ve genellikle önyargılar, inançlar ve değerlerle ilişkilendirilir.

Tutumlar, bireylerin bir nesneye veya konuya yönelik olumlu veya olumsuz değerlendirmelerini yansıtan bilişsel, duygusal ve davranışsal bileşenlerden oluşur (Fishbein & Ajzen, 1977). Bilişsel bileşen, nesne hakkında bireyin inançları ve fikirlerini içerir; duygusal bileşen, nesne hakkındaki duygusal tepkileri ve hisleri ifade eder; davranışsal bileşen ise bireyin nesne ile ilişkili olarak nasıl davrandığını yansıtır.

Evlilik Tutumu : Evlilik tutumları, bireylerin evlilikle ilgili inançlarını, evliliğe yönelik duygusal tepkilerini ve evlilikle ilgili davranışlarını belirler (Glenn, 1981).

Eş Seçimi : Eş seçimi, iki cinsin birbirlerini görüp tanınmasıyla başlayan ve flört, söz kesme, nişan, nikah ve düğün gibi aşamaları içeren toplumsal bir süreç olarak tanımlanabilir. (Özgüven, 1997). Eş seçimi, bireylerin romantik partnerlerini belirlerken kullandıkları kriterleri ve süreci ifade eder (Buss, 1989). Bu süreçte, bireyler genellikle potansiyel eşlerin fiziksel çekiciliği, kişilik özellikleri, sosyo-ekonomik durumu, aile geçmişi ve ilişki beklentileri gibi faktörleri değerlendirirler.

Eş Seçme Stratejisi : Eş seçme stratejileri, bireylerin romantik ilişkilerde potansiyel partnerleri belirleme ve değerlendirme sürecinde kullandıkları yaklaşımları ifade eder (Buss, 1989). Bu stratejiler, bireylerin fiziksel çekicilik, kişilik özellikleri, sosyo-ekonomik durum, eğitim seviyesi ve diğer önemli faktörleri göz önünde bulundurarak eşlerini seçmelerini sağlar.

Eş seçme stratejileri, bireylerin kendi tercihlerine ve ihtiyaçlarına dayanarak potansiyel eşleri değerlendirmesini içerir. Bu stratejiler, bireylerin ilişki başarısını ve mutluluğunu etkileyebilir ve romantik ilişkilerin uzun vadeli sürdürülmesinde önemli bir rol oynar.

İKİNCİ BÖLÜM

ALANYAZIN ARAŞTIRMASI

Bu bölümde evlilik tutumu ve eş seçme stratejileri ile ilgili kuramsal bilgilere ve evlilik tutumu ve eş seçme stratejileri ile ilgili yurt içi ve yurt dışında gerçekleştirilen araştırmalara yer verilmiştir.

2.1. Evlilik

Evlilik, insan toplumlarında yaygın olarak görülen ve birçok kültürde önemli bir kurum olarak kabul edilen bir ilişki türüdür (Burgess & Locke, 1945). Evlilik, bireylerin bir araya gelerek duygusal, sosyal ve ekonomik olarak birbirlerine bağlı oldukları bir birliktelik biçimidir (Giddens, 2013).

Evlilik, genellikle bir erkek ve bir kadının yasal olarak ve toplumsal olarak kabul edilen bir birliktelik biçimidir (Cherlin, 2004). Ancak, bu tanım kültürel farklılıklara ve yasal düzenlemelere göre değişiklik gösterebilir. Evlilik, romantik ilişkinin bir sonraki aşaması olarak kabul edilir ve genellikle cinsel ilişkiyi ve çocuk yapma sürecini içerir.

Evlilik kurumu, toplumun işleyişinde önemli bir rol oynamaktadır. Çoğu toplumda, evlilik, aile kurmanın temelini oluşturur ve neslin devamını sağlar (Burgess & Locke, 1945). Ayrıca, evlilik, ekonomik iş birliği, duygusal destek ve sosyal bağların oluşturulmasında önemli bir rol oynar. Evlilik, bireyler arasında derin bir bağ ve karşılıklı sorumlulukları içerir.

Evlilik kavramı, zamanla değişmiş ve evrilen bir yapıya sahiptir. Geleneksel olarak, evlilik genellikle ailenin onayı veya toplumsal normlara uygunluk temelinde düzenlenirdi (Cherlin, 2004). Ancak, modern toplumlarda bireylerin evlilik için kendi tercihlerini yapma özgürlüğü daha fazladır.

Evlilik, insan toplumlarında temel bir kurum olup, bireylerin duygusal, sosyal ve ekonomik olarak bir araya gelmelerine olanak sağlar. Evlilik kavramı, kültürel, dini ve yasal faktörlerden etkilenir ve zamanla değişiklik gösterir. Ancak, evlilik, genellikle birlikte yaşama, ekonomik iş birliği, duygusal destek ve çocuk bakımı gibi önemli rolleri içeren bir ilişki biçimidir.

2.1.1. Evliliğin Önemi

Evlilik, tarih boyunca insan toplumlarında önemli bir sosyal kurum olarak varlığını sürdürmüştür. Bireylerin sadece duygusal ve romantik ihtiyaçlarını karşılamalarının ötesinde, toplumsal yapıların temel birimi olan ailenin kurulmasını da sağlar. Toplumlarda evlilik, bireylere sosyal tanınma, güvenlik ve aidiyet hissi sağlar. Aynı zamanda, evlilik ilişkileri, duygusal doyum, sevgi ve şefkat gibi temel insani ihtiyaçların karşılanmasına olanak tanır (Knox ve Schacht, 2009).

Evlilik, bireylerin psikolojik sağlığını ve genel yaşam doyumunu olumlu yönde etkiler. Evli bireyler, genellikle daha az stres yaşar ve daha yüksek yaşam kalitesine sahiptirler. Bunun nedeni, evliliğin bireylere duygusal destek sağlaması ve yaşamın zorluklarını paylaşma olanağı sunmasıdır (Hünler ve Gençöz, 2003). Birlikte hayatı paylaşmak, karşılıklı destek, sevgi ve güven duygularını pekiştirir. Evlilik, kişisel gelişimi ve psikolojik sağlamlığı artırır. Özellikle stresli yaşam olayları karşısında eşlerin birbirine sağladığı duygusal destek, bireylerin stresle başa çıkma kapasitesini artırır (Gökner, 2016).

Toplumun en küçük yapı taşı olan aile birimi, evlilikle birlikte kurulur ve bu yapı, toplumsal normların ve değerlerin nesiller boyu aktarılmasını sağlar. Evlilik, aynı zamanda toplumsal düzenin korunmasına ve bireylerin sosyal rollerinin netleşmesine katkı sağlar (Manning & Cohen, 2012).

Evlilik süresi, çiftlerin cinsel yaşamlarını doğrudan etkileyebilir. Yeni evli çiftler, genellikle daha yoğun ve tutkulu bir cinsel yaşam sürerken, zamanla bu tutkunun azaldığı ve cinsel ilişkinin daha rutin hale geldiği gözlemlenebilir. Ancak, uzun süreli evliliklerde, çiftler arasında daha derin bir duygusal bağın oluşması, cinsel yaşamın kalite ve memnuniyet düzeyini artırabilir. Bildirici (2016) çalışmasında, evlilik süresinin cinsel yaşam üzerindeki etkilerini detaylandırmış ve sonuçları demografik

özelliklere göre karşılaştırmıştır. Bu çalışmaya göre, uzun süreli evliliklerde cinsel memnuniyetin, duygusal bağlılık ve uyum ile doğru orantılı olarak arttığı görülmüştür.

Evlilik uyumu, çiftlerin birbirleriyle olan ilişkilerinde ne kadar uyumlu olduklarını ifade eder ve bu uyum, evlilik süresi ile önemli ölçüde ilişkilidir. Yeni evli çiftler, birbirlerinin alışkanlıklarına ve yaşam tarzlarına uyum sağlamakta zorlanabilirler. Zamanla, çiftler birbirlerini daha iyi tanır ve ilişkilerinde daha fazla uyum ve anlayış geliştirebilirler. Bildirici (2016), evlilik süresinin evlilik uyumu üzerindeki etkilerini incelemiş ve uzun süreli evliliklerde uyum düzeyinin arttığını belirtmiştir. Bu durum, çiftlerin zamanla birbirlerine olan sevgi ve saygılarını derinleştirmeleriyle açıklanabilir.

2.1.2. Evliliğin Nedenleri

Evlilik, insanlık tarihinin en eski ve en evrensel sosyal kurumlarından biridir. Evlilik, bireylerin ve toplumların çeşitli ihtiyaçlarını karşılamada önemli bir rol oynar. Evliliğin nedenleri, toplumdan topluma ve bireyden bireye değişiklik gösterebilir. Evlilik, sadece iki birey arasındaki bir anlaşma olmanın ötesinde, toplumsal düzenin ve bireysel refahın korunmasında kritik bir kurumdur. Sosyal, ekonomik, psikolojik, kültürel ve biyolojik nedenler, bireylerin evlilik kararlarını şekillendirir.

2.1.2.1. Kültürel ve Dini Nedenler

Evlilik, pek çok kültürde sosyal normlar ve değerler tarafından şekillendirilir. Kültürel ve dini inançlar, evlilik kararını önemli ölçüde etkiler. Toplumların normları, değerleri ve gelenekleri, evliliğin nasıl algılandığını ve yaşandığını şekillendirir. Toplumlar, bireylerin belirli bir yaşa geldiğinde evlenmelerini bekler ve evliliği yetişkinliğin bir göstergesi olarak kabul eder. Kültürel normlar ve beklentiler, bireylerin evlilikle ilgili tutumlarını ve davranışlarını etkiler (Haviland et al., 2017). Evlilik, ailelerin ve toplulukların bir araya gelmesine ve sosyal bağların güçlenmesine yardımcı olur (Levine, Sato, Hashimoto, & Verma, 1995). Çoğu kültürde evlilik, geleneksel bir ritüel ve toplumsal bir gereklilik olarak görülür. Ayrıca, bazı kültürlerde evlilik, dini inançlar ve ritüellerin bir parçası olarak görülür ve bu da evliliği sosyal ve manevi bir zorunluluk haline getirir (Myers, Madathil, & Tingle, 2005).

2.1.2.2. Ekonomik Nedenler

Ekonomik güvence, evlilik kararını etkileyen önemli faktörlerden biridir. Evlilik, bireylerin ekonomik kaynaklarını birleştirerek finansal istikrar sağlamalarına olanak tanır. Özellikle kadınlar için, evlilik ekonomik güvence ve sosyal destek anlamına gelir (Becker, 1981). Çiftler, evlilik yoluyla maddi kaynakları paylaşarak daha güvenli bir yaşam sürdürebilirler (Waite & Gallagher, 2001).

2.1.2.3. Psikolojik Nedenler

Evlilik, bireylerin duygusal ve psikolojik ihtiyaçlarını karşılamada önemli bir rol oynar. Sevgi, bağlılık ve yakınlık arayışı, evliliğin temel psikolojik nedenlerindedir. Bireyler, evlilik yoluyla güven ve aidiyet duygularını güçlendirirler (Karney & Bradbury, 1995). Ayrıca, evlilik ilişkileri bireylere duygusal destek sağlar ve yaşam stresleriyle başa çıkmada yardımcı olur (Umberson et al., 2006).

Psikolojik nedenler, evlilik kararlarında önemli bir rol oynar. Evlilik, bireylere duygusal destek, güvenlik ve aidiyet hissi sağlar. Bağlanma teorisi, insanların güçlü duygusal bağlar kurma ihtiyacı içinde olduğunu ve bu ihtiyacın evlilik yoluyla karşılanabileceğini öne sürer (Hazan & Shaver, 2017). Evlilik, kişisel kimlik ve benlik saygısının güçlenmesine yardımcı olabilir (Karney & Bradbury, 1995).

2.1.2.4. Biyolojik Nedenler

Biyolojik faktörler de evlilik kararlarında etkili olabilir. İnsanların çiftleşme ve üreme arzusu, evlilik kurumunun temel biyolojik nedenlerinden biridir. Evrimsel psikoloji, insanların genetik materyallerini gelecek nesillere aktarma arzusu içinde olduklarını ve bu arzunun evliliği teşvik ettiğini öne sürer (Buss, 1989). Ayrıca, evlilik ve aile yapıları, çocukların bakım ve korunmasında önemli rol oynar, bu da evrimsel açıdan hayatta kalma ve üreme şansını artırır (Trivers, 2017).

2.1.2.5. Sosyal Nedenler

Evlilik, birçok toplumda sosyal kabul görme ve statü kazanma aracı olarak görülür. Bireyler, evlilik yoluyla sosyal çevrelerinde saygınlık kazanır ve toplumsal normlara uyum sağlarlar. Evlilik, aile ve akrabalık bağlarını güçlendirir ve toplumsal düzenin

korunmasına katkıda bulunur (Cherlin, 2004). Ayrıca, evlilik aile kurmanın ve çocuk yetiştirmenin sosyal olarak kabul edilen yoludur (Axinn & Thornton, 2000).

2.2. Evlilik ile ilgili Kuramsal Yaklaşımlar

Araştırmanın bu bölümünde evlilik ile ilgili kuramsal bilgi ve yaklaşımlar sunulmuştur.

Evlilik ile ilgili kuramlar; Psikodinamik Yaklaşım, Sistem Yaklaşımı, Bilişsel Kuram, Fonksiyonel Yaklaşım, Davranışçı Yaklaşım, Yapısal Yaklaşım, İmago Eş Yaklaşımı başlıklarıyla aşağıda açıklanmıştır.

2.2.1. Psikodinamik Yaklaşım

Psikodinamik yaklaşım, bireylerin bilinçdışı çatışmalarının, savunma mekanizmalarının ve erken çocukluk deneyimlerinin davranışlarını nasıl etkilediğini anlamaya çalışır (Freud, 1922). Bu yaklaşım, bireylerin bilinçdışı süreçlerinin evlilik ilişkilerinde nasıl ortaya çıktığını ve eşler arasındaki dinamikleri nasıl şekillendirdiğini vurgular. Örneğin, bir bireyin çocuklukta yaşadığı terk edilme deneyimi, evlilik ilişkisinde yoğun bir bağımlılık veya ayrılma kaygısına yol açabilir (Pine, 1990).

Evlilik terapilerinde psikodinamik yaklaşım, eşler arasındaki bilinçdışı çatışmaları ve bu çatışmaların kökenlerini anlamaya odaklanır. Bu yaklaşım, çiftlerin geçmişte yaşadıkları travmaların, aile dinamiklerinin ve erken dönem ilişki kalıplarının mevcut evlilik ilişkilerini nasıl etkilediğini ortaya çıkarmaya çalışır (Scharff & Scharff, 2000).

Bu bağlamda, psikodinamik evlilik terapisi, çiftlerin geçmiş deneyimlerini ve bu deneyimlerin evlilik ilişkilerine olan etkilerini keşfetmelerine yardımcı olur. Terapi sürecinde, bireylerin bilinçdışı korkuları, arzuları ve savunma mekanizmaları ele alınır ve çiftlerin bu bilinçdışı süreçleri fark etmeleri sağlanır. Bu sayede, çiftlerin daha sağlıklı ve doyurucu ilişkiler kurmalarına yardımcı olunur (Gerson, 2010).

2.2.2. Sistem Yaklaşımı

Sistem yaklaşımı, evliliği sadece iki birey arasındaki bir ilişki olarak değil, aynı zamanda bu bireylerin aileleri ve sosyal çevreleriyle olan etkileşimlerinin bir sonucu

olarak ele alır. Bu kurama göre, evlilik bir sistemdir ve bu sistemin sağlıklı işlemesi için tüm parçalarının uyumlu çalışması gerekmektedir (Minuchin, 1974).

Sistem yaklaşımı, evlilikteki rollerin ve iletişimin önemine vurgu yapar. Her iki eş de belirli roller üstlenir ve bu rollerin netliği, evliliğin sağlıklı işleyişi açısından kritiktir. İletişim ise, bu rollerin anlaşılmasında ve sürdürülmesinde merkezi bir rol oynar. Satir (1967), sağlıklı evliliklerde açık ve dürüst iletişimin önemine dikkat çekmiştir. Eşler arasındaki iletişimin açık olması, sorunların çözümünü kolaylaştırır ve ilişkide güveni artırır.

Sistem yaklaşımının önemli bir kavramı da denge (homeostazis) dir. Bir evlilik sistemi, iç ve dış stres faktörlerine karşı sürekli olarak denge sağlamaya çalışır. Bu süreçte, eşler arasında uyum ve esneklik büyük önem taşır. Stres faktörleri, ekonomik zorluklar, çocuk bakımı, iş stresi gibi çeşitli kaynaklardan gelebilir ve bu durumlarla başa çıkmak için sistemin esnekliği gereklidir (Whitchurch & Constantine, 1993).

Sistem yaklaşımı, evliliği çok boyutlu ve dinamik bir yapı olarak ele alır. Eşler arasındaki etkileşimler, aile ve sosyal çevre ile olan ilişkiler ve iletişim biçimleri, evliliğin sağlıklı bir şekilde sürdürülebilmesi için kritik öneme sahiptir. Bu yaklaşım, evliliğin bir bütün olarak anlaşılmasına ve olası sorunların daha etkili bir şekilde ele alınmasına olanak tanır.

2.2.3. Bilişsel Kuram

Bilişsel yaklaşım, bireylerin düşünceleri, inançları ve algılarının evlilik ilişkilerindeki tutum ve davranışlarını nasıl etkilediğini anlamayı amaçlar.

Bilişsel yaklaşım, evlilikteki bireylerin düşünce süreçlerine, inançlarına ve algılarına odaklanır. Bu perspektife göre, evlilikte yaşanan sorunlar genellikle bireylerin bilişsel çarpıtmalarından ve işlevsiz inançlarından kaynaklanır.

Evlilikteki bilişsel çarpıtmalar, bireylerin eşlerinin davranışlarını ve olayları algılayış biçimlerini olumsuz yönde etkileyebilir. Bu çarpıtmalar, genelleme, kişiselleştirme ve felaketleştirme gibi düşünce hatalarını içerir. Örneğin, bir eşin sürekli olarak "Eşim beni hiç anlamıyor" şeklinde düşünmesi, genelleme çarpıtmasına örnek olabilir. Bu tür

düşünceler, ilişki memnuniyetini azaltabilir ve evlilikteki çatışmaları artırabilir (Epstein & Baucom, 2002).

İşlevsiz inançlar, bireylerin evlilikten gerçekçi olmayan beklentiler geliştirmesine neden olabilir. Örneğin, "Evlilikte mutlu olmak için eşimin her zaman mükemmel olması gerekir" gibi bir inanç, gerçekçi olmayan bir beklentidir ve hayal kırıklığına yol açabilir. Bilişsel yaklaşım, bu tür işlevsiz inançların farkına varılması ve değiştirilmesi gerektiğini savunur (Dattilio, 2010).

Bilişsel yeniden yapılandırma, bireylerin işlevsiz düşünce ve inançlarını daha işlevsel ve gerçekçi düşüncelerle değiştirmelerini sağlayan bir tekniktir. Bu süreçte, bireyler düşüncelerini sorgular, kanıtları değerlendirir ve daha dengeli bir perspektif geliştirir. Bu yaklaşım, evlilik terapisinde yaygın olarak kullanılır ve evlilik memnuniyetini artırmada etkili olduğu gösterilmiştir (Ellis & Harper, 1975).

2.2.4. Fonksiyonel Yaklaşım

Fonksiyonel yaklaşım, evliliğin toplumun işleyişinde ve bireylerin ihtiyaçlarının karşılanmasında oynadığı kritik rolü vurgular. Bu yaklaşım, evliliğin toplumsal düzenin korunmasında, bireylerin sosyal rollerinin yerine getirilmesinde ve neslin devamında önemli işlevlere sahip olduğunu öne sürer (Parsons & Bales, 1955).

Fonksiyonel yaklaşım, evliliğin birincil işlevlerinden birinin toplumsal düzeni korumak olduğunu savunur. Evlilik, bireylerin toplumun beklentilerine uygun davranmalarını ve sosyal normlara uymalarını sağlar. Bu bağlamda, evlilik kurumu, sosyal kontrol mekanizmaları aracılığıyla bireylerin davranışlarını düzenler ve toplumsal istikrarı sağlar. Evlilik yoluyla bireyler, toplumun belirlediği roller ve sorumluluklar çerçevesinde hareket ederler, bu da toplumsal düzenin sürdürülmesine katkıda bulunur.

Evliliğin bir diğer önemli işlevi, çocukların sosyalizasyon sürecine katkıda bulunmaktır. Parsons ve Bales (1955), ailenin, çocukların toplumsal normları ve değerleri öğrenmelerinde merkezi bir rol oynadığını belirtirler. Evlilik, çocukların güvenli bir ortamda büyümesini ve toplumsal kuralları içselleştirmesini sağlar. Bu

süreç, bireylerin topluma uyum sağlamalarına toplumsal rollerini etkin bir şekilde yerine getirmelerine yardımcı olur.

Fonksiyonel yaklaşım, evliliğin bireylere ekonomik ve psikolojik destek sağladığını da vurgular. Evlilik, ekonomik kaynakların paylaşılmasını ve aile üyelerinin finansal güvenliğinin sağlanmasını mümkün kılar. Eşler arasındaki duygusal bağlar ve karşılıklı destek, bireylerin psikolojik iyi oluşlarını artırır.

Fonksiyonel yaklaşım, evliliğin neslin devamı ve toplumsal süreklilik açısından da önemli bir işlev gördüğünü savunur. Evlilik, çocuk sahibi olma ve çocukların bakımı süreçlerinde düzenli bir yapı sağlar. Evlilik kurumu, bireylerin aile içinde ve toplumda yerleşik değerleri, normları ve gelenekleri öğrenmelerine ve sürdürmelerine katkıda bulunur.

Fonksiyonel yaklaşımın evlilik kurumuna ilişkin görüşleri geniş kabul görse de, eleştirilerden tamamen muaf değildir. Bu yaklaşım, evliliğin toplumsal düzeni ve istikrarı sağlama işlevini vurgularken, bireylerin kişisel deneyimlerini ve evlilik içindeki güç dinamiklerini göz ardı edebilir (Collins, 1971). Ayrıca, fonksiyonel yaklaşım, evlilikteki cinsiyet rollerinin ve eşitsizliklerin ele alınmasında yetersiz kalabilir. Bu nedenle, evlilik kurumunun tam anlamıyla anlaşılması için diğer kuramsal yaklaşımların da dikkate alınması önemlidir.

Fonksiyonel yaklaşım, evliliğin toplumsal işlevlerini ve bireylerin sosyal ihtiyaçlarını karşılamadaki rolünü vurgular. Evlilik, toplumsal düzenin korunması, çocukların sosyalizasyonu, ekonomik ve psikolojik destek sağlanması ve neslin devamı açısından önemli işlevler görür. Ancak, bu yaklaşımın sınırlılıkları göz önünde bulundurulmalı ve evlilik kurumunun daha bütünsel bir şekilde anlaşılması için diğer kuramsal perspektiflerle birlikte ele alınmalıdır.

2.2.5. Davranışçı Yaklaşım

Davranışçı yaklaşım, bireylerin davranışlarının öğrenme süreçleri ve çevresel pekiştirmeler yoluyla şekillendiğini savunur (Skinner, 1965). Bu kuram, evlilik ilişkilerinde de geçerlidir. Çiftlerin birbirlerine gösterdikleri olumlu ve olumsuz davranışlar, karşı tarafın tepkileri ve bu tepkilerin pekiştirilmesi veya cezalandırılması

yoluyla evlilik dinamiklerini oluşturur. Örneğin, olumlu davranışların ödüllendirilmesi, bu davranışların tekrarlanmasını teşvik ederken, olumsuz davranışların cezalandırılması, bu davranışların azaltılmasına yardımcı olabilir.

Olumlu pekiştirme, çiftlerin birbirlerine gösterdikleri olumlu davranışları teşvik etmek için kullanılan bir tekniktir. Bu yaklaşımda, partnerlerden biri olumlu bir davranış sergilediğinde, diğer partner bu davranışı övgü veya sevgi gösterisi ile ödüllendirir. Bu yöntem, çiftlerin birbirlerine karşı daha anlayışlı ve destekleyici olmalarını sağlar (Jacobson & Margolin, 1979).

Davranışçı yaklaşım, evlilik terapilerinde sıkça kullanılan bir yöntemdir. Bu yaklaşım, çiftlerin iletişim becerilerini geliştirmelerine, problem çözme stratejilerini öğrenmelerine ve ilişkilerinde olumlu davranışları artırmalarına yardımcı olur (Gottman & Notarius, 2000). Özellikle, davranışçı çift terapisi (Behavioral Couple Therapy - BCT), çiftlerin birbirlerine yönelik olumlu pekiştirme ve yapılandırılmış iletişim teknikleri kullanarak ilişkilerini iyileştirmeyi amaçlar.

Davranışçı yaklaşım, çiftlerin etkili iletişim becerileri geliştirmelerine yardımcı olur. Çiftlerin açık ve dürüst bir şekilde iletişim kurmaları, sorunların çözülmesini ve ilişkilerinin güçlenmesini sağlar. Bu bağlamda, "Ben dili" kullanımı ve aktif dinleme teknikleri, çiftlerin daha sağlıklı iletişim kurmalarına katkıda bulunur (Markman, Stanley, & Blumberg, 1998).

Davranışçı yaklaşımın evlilik terapilerinde etkinliğini inceleyen birçok araştırma bulunmaktadır. Christensen ve Heavey (1999), davranışçı çift terapisinin, evlilik memnuniyetini artırmada ve çiftlerin iletişim becerilerini geliştirmede etkili olduğunu bulmuşlardır. Bu araştırmalar, davranışçı yaklaşımın evlilik ilişkilerinde olumlu değişiklikler yapma potansiyelini vurgulamaktadır. (Avcı, 2014)

2.2.6. Yapısal Yaklaşım

Yapısal yaklaşım, evlilik ve aile ilişkilerini inceleyen bir teoridir. Bu yaklaşım, ailenin bir sistem olarak ele alınması gerektiğini ve aile üyelerinin rollerinin ve etkileşimlerinin bu sistem içinde incelenmesi gerektiğini öne sürer. Salvador Minuchin tarafından geliştirilen bu yaklaşım, özellikle aile içi ilişkilerdeki yapısal dinamiklerin

önemine vurgu yapar. Minuchin'e göre, aile bir sistemdir ve bu sistemdeki her birey, diğer bireylerle olan ilişkileri ve rolleri çerçevesinde anlam kazanır (Minuchin, 1974). Aile sisteminin yapısını anlamak, bireylerin davranışlarını ve duygusal sorunlarını anlamada kritik öneme sahiptir.

Yapısal yaklaşım, aileyi çeşitli alt sistemlere ayırır. Bu alt sistemler, eşler arası alt sistem, ebeveyn-alt sistem ve kardeşler arası alt sistem olarak sınıflandırılabilir. Her alt sistemin kendi sınırları ve rolleri vardır. Aile içindeki sınırlar, aile üyeleri arasındaki etkileşimlerin doğasını belirler. Sağlıklı ailelerde, sınırlar net ve esnek; bu, bireylerin bağımsızlıklarını korurken aynı zamanda aile birliğini sürdürebilmelerine olanak tanır. Çok katı veya çok gevşek sınırlar ise sorunlara yol açabilir (Minuchin, 1974). Yapısal yaklaşım, ailede belirli bir hiyerarşinin olması gerektiğini savunur. Ebeveynler, çocukların üzerinde otoriteye sahip olmalıdır. Bu hiyerarşi, ailenin işlevselliğini ve düzenini sağlar. Aile üyeleri arasında koalisyonlar, belirli üyelerin diğerlerine karşı birleşmesini ifade eder. Sağlıksız koalisyonlar, aile içi dinamikleri olumsuz etkileyebilir ve çatışmalara yol açabilir (Minuchin, 1974).

Yapısal yaklaşım, hem mevcut durumu hem de geleceği dikkate alır. Bu teori, ailenin şimdiki davranışlarının geçmiş deneyimlerin bir yansıması olduğunu öne sürer. Bu yaklaşımda, 'şimdi ve burada' kavramlarına odaklanmak en etkili müdahale yöntemi olarak kabul edilir. Yapısal yaklaşımın temel amacı, aile sistemi ve alt sistemler arasındaki uyumu sağlamaktır. Bu uyum, sağlıklı bir aile yapısının temelidir. Sağlıklı ailelerde sınırlar, bireylerin bağımsızlıklarını koruyacak kadar belirgin, ancak aynı zamanda karşılıklı desteği mümkün kılacak kadar esnek olmalıdır (Demirbilek, 2016).

2.2.7. İmago Eş Yaklaşımı

Hendrix tarafından 1970'li yılların sonlarına doğru geliştirilmiş olan İmago Eş Yaklaşımı, ilişkiyi romantik aşk, güç mücadelesi ve gerçek aşk olmak üzere üç kısma ayırmış ve çocukluk yaralarını iyileştirme ve tekrar bütünlüğe ulaşma isteğinin bireylerin var olan ilişkilerine olan etkileri üzerine odaklanarak çiftlerin sorunlarını çözmeye çalışmıştır (Akbulut, 2018).

"Imago", bireylerin çocuklukta bakım verenleriyle yaşadıkları deneyimlerden oluşan zihinsel bir imajdır. Bu imaj, yetişkinlikte eş seçimlerini ve ilişkilerini etkiler. Bireyler,

bilinçdışı olarak, çocuklukta karşılanmamış ihtiyaçlarını karşılayabileceklerini düşündükleri partnerleri seçerler. Bu durum, ilişkilerde hem olumlu hem de olumsuz dinamikler yaratır (Kesici, Bayrakçı Köklü, Kiper & Mert, 2017).

Imago Eş Terapisi üzerine yapılan bilimsel araştırmalar, bu yaklaşımın çiftlerin ilişkilerinde olumlu değişiklikler yapma potansiyelini desteklemektedir. Snyder ve arkadaşları (2006), Imago terapisi uygulanan çiftlerin evlilik memnuniyetinde ve iletişim becerilerinde anlamlı iyileşmeler gösterdiğini bulmuşlardır.

2.3. Evlilik Tutumu

Tutum, bireylerin belirli bir nesne, kişi, durum ya da olaya karşı sahip oldukları öğrenilmiş, sürekli ve tutarlı bir şekilde ortaya konulan eğilimler olarak tanımlanabilir (Eagly ve Chaiken, 1993). Tutum, doğrudan gözlemlenebilir değildir ancak bireyin gözlenebilen davranışlarından çıkarsamalar yapılarak atfedilir (Kağıtçıbaşı ve Cemalcılar, 2015). Sosyal psikolojinin önemli bir kavramı olan tutum, bilişsel, duygusal ve davranışsal bileşenlerden oluşur. Bu bileşenler, bireylerin çevresindeki dünyayı nasıl algıladıklarını, hissettiklerini ve buna nasıl tepki verdiklerini belirler. Bilişsel bileşen, bireyin tutum nesnesi hakkındaki inançlarını ve düşüncelerini içerir. Duygusal bileşen, bireyin tutum nesnesine karşı hissettiği duyguları kapsar. Davranışsal bileşen ise, bireyin tutum nesnesine karşı gösterdiği davranışları ifade eder (Ajzen, 2001).

Evlilik tutumu, bireylerin evlilik kurumuna ve evlilik ilişkilerine karşı sahip oldukları düşünce, duygu ve davranış eğilimlerini ifade eder. Örneğin, evlilik kurumuna olumlu bir tutuma sahip olan bireyler, evliliğin önemli ve değerli bir ilişki biçimi olduğunu düşünebilir, evliliğe yönelik pozitif duygular hissedebilir ve evlilik ilişkilerinde daha fazla çaba gösterebilirler.

Gubernskaya (2010) doğal demografik farklılıkların, bireylerin evliliğe bakış açılarını da etkileyebileceğini iletmiştir. Amato'ya (2007) göre genç yetişkinlerin evlilikle ilgili tutumlarının ailevi ve bireysel faktörler tarafından etkilendiği, ekonomik değişikliklerin bu tutumlar üzerine rol oynadığı ve kadının iş hayatında daha fazla yer bulmasıyla aile kurmaya yönelik algı ve evlilik tutumunun değiştiği düşünülmektedir. Cherlin (2004) ise evlilik algısındaki değişikliklerin; cinsiyetler arası ilişkiler, cinsiyet

rolleri ve kariyer süreçlerinin evlilik kurumuna bağlılık gibi etkenlerle ilişkili olduğunu belirtmektedir.

Deneyimlerin de evlilik tutumunu etkileme açısından önemli olduğunu düşünen araştırmacılar, romantik ilişki deneyimlerine odaklandığını ve bu bağlamda, bireyler bu ilişkiler sonucunda inanç ve duygularını içeren karmaşık bir bilişsel şema geliştirirler. Bu şemaların, bireylerin evlilik dahil tüm romantik ilişkilerinde önemli rol oynadığı, bireylerin, ilişki şemalarının farkında olmasalar bile sözel ifadelerinde, duygusal tepkilerinde, ilişki değerlendirmelerinde, davranışlarında ve ayrılık süreçlerinde bu şemaları devreye sokmaktadırlar (Amato & Rogers, 1999; Fincham & Bradbury, 1990; Fletcher & Thomas, 1996, akt. Arslan 2019).

İlk ailede yaşanan deneyimler, bireylerin dünya görüşlerini derinden etkiler (Riggio & Fite, 2006). Bu bakış açısı bireylerin evlilikle ilgili görüşlerini de etkiler. Bireyler, aile ortamlarında edindikleri deneyimlerle evlilik ilişkisine dair bazı öngörüler kazanırlar. Blagojevic (1989), bu aile içi deneyimlerin yanı sıra toplumsal kimlik ve küresel dünya düzeninin de evlilikle ilgili tutumları şekillendirdiğini belirtmektedir. Bu etkilerden yola çıkarak, evliliğe dair olumlu tutumlar, evlilik kurumuna yönelik olumlu inançlara, olumsuz tutumlar ise evlilik kurumuna yönelik olumsuz inançlara işaret eder. Aile içinde yaşanan olumlu ilişkiler, çocukların gelecekteki ilişkilerine dair olumlu duygular geliştirmesine ve evlilik gibi yakın ilişkilere dair olumlu tutumlar sergilemesine katkı sağlar (Öz-Soysal ve diğerleri, 2016).

Bireylerin evlilik kurumunu nasıl algıladıkları ve evliliğe yönelik tutumlarının nasıl şekillendiğini yansıtır. Anne babanın evlilik ilişkisi, bireyler için evlilik hakkındaki ilk bilgilerin kaynağını oluşturur ve bu ilişkiler, evlilik tutumlarının gelişmesinde önemli bir rol oynar (Blagojevic, 1989).

Bilgi ve arkadaşlarının 2024 yılında yapmış oldukları araştırmada, araştırmaya katılan bireylerin evli ve bekar olma durumuna göre evlilik tutumlarının anlamlı düzeyde farklılaştığı, evli bireylerin evliliğe ilişkin tutumlarının bekar bireylere göre daha olumlu olduğu bulgusuna ulaşmıştır. Yaptıkları araştırmanın sonucunda hızla gelişerek değişim gösteren dünyada bekar bireylerin kendi ihtiyaç ve

gereksinimlerinin daha önemli olduğu düşüncesini ön plana çıkarmalarının evliliğe ilişkin olumsuz tutumlara neden olabileceği düşünülmektedir.

Evlilik tutumları, boşanma oranları ile de ilişkilidir. Yüksek boşanma oranları, evlilik kurumuna yönelik güvenin azalmasına neden olabilir. Aynı zamanda, boşanma oranlarının artması, evliliğe girme konusunda daha temkinli ve düşünceli davranma eğilimini artırabilir (Walsh et al., 2020).

2.3.1. Evlilik Tutumlarının Bileşenleri

Evlilik tutumları, bireylerin evlilik kurumuna yönelik düşünce, duygu ve davranışlarını yansıtan önemli bir psikolojik yapıdır. Bireylerin evlilik tutumları, toplumsal cinsiyet rolleri ve evlilik kaygıları arasında anlamlı ilişkiler bulunmaktadır. Bu ilişkiler, bireylerin evlilikten ne bekledikleri ve evlilikle ilgili kaygılarının hangi faktörlerden etkilendiğini anlamamıza yardımcı olmaktadır (Sönmez, 2022).

Evlilik tutumlarının bileşenleri, bireylerin evlilik kurumuna yönelik düşünce, duygu ve davranışlarını belirler. Bu bileşenler, evlilik deneyimini etkiler ve ilişki başarısını belirleyebilir. Evlilik danışmanlığı ve terapisinde, bireylerin evlilik tutumlarının anlaşılması ve gerektiğinde değiştirilmesi önemli bir rol oynar.

Geleneksel evlilik normları, son yüzyılda önemli değişikliklere uğramıştır. Kadınların iş gücüne katılımının artması, eğitim düzeylerinin yükselmesi ve bireysel hakların önem kazanması, evlilik kurumunu ve bu kuruma yönelik tutumları dönüştürmüştür (Cherlin, 2014). Bu değişimler, evlilikte cinsiyet rolleri, eşitlik ve bireysel özgürlük gibi konularda yeni yaklaşımlar geliştirilmesine yol açmıştır.

Günümüzde evlilik, sadece ekonomik ve toplumsal bir birliktelik olarak değil, aynı zamanda duygusal ve psikolojik bir ortaklık olarak da değerlendirilmektedir. Bu modern anlayış, bireylerin evlilikten beklentilerini ve bu kuruma yönelik tutumlarını derinden etkilemektedir. Örneğin, çiftlerin evlilikte duygusal destek, kişisel gelişim ve karşılıklı saygı gibi unsurları ön planda tutmaları, evliliğin tanımını ve işleyişini değiştirmiştir (Finkel et al., 2014).

Evlilik tutumları, çeşitli faktörlerden etkilenir ve genellikle bireyin aile geçmişi, kültürel değerler, dinî inançlar, eğitim seviyesi ve kişisel deneyimler gibi faktörler tarafından şekillenir (Huston et al., 1981). Ayrıca, medya, arkadaşlar ve toplumsal normlar da evlilik tutumlarını etkileyebilir.

Evlilik İnançları: Evlilik inançları, bireylerin kültürel, dini, ailevi ve kişisel geçmişlerinden etkilenir. Bu inançlar genellikle çocukluk ve gençlik dönemlerinde edinilir ve zamanla değişebilir. Ayrıca, evlilik inançları, bireylerin kişilik özellikleri, deneyimleri ve değerleriyle de ilişkilidir. Bazı insanlar için evlilik, güven, bağlılık ve sadakat gibi olumlu değerlerle ilişkilendirilirken, diğerleri için evlilik çatışma, huzursuzluk ve stres kaynağı olabilir (Fincham & Beach, 2010).

Evlilik inançları, bireylerin romantik ilişkilerdeki davranışlarını ve kararlarını etkiler. Olumlu evlilik inançlarına sahip olan bireyler, daha mutlu ve tatmin edici ilişkilere sahip olma eğilimindedirler. Bununla birlikte, olumsuz evlilik inançları, ilişki memnuniyetsizliği, çatışma ve boşanma riskiyle ilişkilendirilebilir. Araştırmalar, evlilik inançlarının ilişki kalitesi ve uzun vadeli ilişki başarısı üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir (Fincham & Bradbury, 1993).

Evlilik Değerleri: Evlilik değerleri, bireylerin evlilik kurumuna atfettikleri önemi ve değeri yansıtır. Bu değerler, sadakat, saygı, destek, iletişim ve bağlılık gibi unsurları içerebilir. Evlilik değerleri, bireylerin evlilikte neyi önemsediklerini ve beklediklerini belirler (Huston et al., 1981).

Evlilik Beklentileri: Evlilik beklentileri, bireylerin evlilikten ne beklediklerine dair düşüncelerini ve inançlarını içerir. Barich ve Bielby'e (1996) göre evlilik beklentisi, bireylerin evlilik bağı içerisinde kendilerini nasıl hayal ettikleridir. Bu beklentiler, çiftlerin evlilikle ilgili uygun gördükleri rolleri ve evliliğin nasıl yürüyeceğine dair inançlarını kapsar. Evlilik beklentileri, evlilik ilişkisinin kalitesi ve doyumunun önemli yordayıcılarından biridir. Knox ve Schacht (2009) ise evlilikten beklentilerin, aşkın evlilikle taçlanıp ömür boyu devam etmesi, iyi bir arkadaş olma, ebeveyn olma isteği ve ekonomik güvenlik sağlama gibi unsurları içerdiğini belirtir.

Evlilik beklentileri, bireylerin evlilik ilişkilerindeki davranışlarını ve tutumlarını etkiler. Beklentilerin yüksek olması, evlilikte memnuniyetsizliğe ve hatta boşanmaya

yol açabilir. Demo ve Fine (2010), araştırmalarında beklentileri daha gerçekçi olan çiftlerin evliliklerinin daha tatmin edici olduğunu bulmuşlardır.

2.3.2. Evlilik Tutumu İle İlgili Araştırmalar

Evlilik tutumu, bireylerin evlilik kurumuna veya evlilik ilişkisine yönelik genel duygu, dūřünce ve davranışlarını içeren bir eğilimdir. Evlilik tutumunu etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Bunlar arasında bireyin aile içi deneyimleri, toplumsal kimlik, ekonomik değişiklikler ve kadının çalışma yaşamındaki rolü gibi demografik ve sosyal değişkenler yer almaktadır (Amato, 2007). Ayrıca, romantik ilişki yaşantıları, bireyin evlilik tutumunu önemli ölçüde etkileyen deneyimler arasındadır (Fincham & Bradbury, 1990; Fletcher & Thomas, 1996).

Türkiye'de yapılan araştırmalar, evlilik tutumlarının cinsiyet, aile aidiyeti ve evlilik beklentisi gibi değişkenlere göre farklılık gösterdiğini ortaya koymaktadır. Özellikle üniversite öğrencileri üzerinde yapılan çalışmalar, genç yetişkinlerin evliliğe yönelik tutumlarının, yaş ve cinsiyet gibi demografik değişkenlere göre değişkenlik gösterdiğini ortaya koymaktadır. Bener ve Günay'ın (2013) yaptığı çalışmada, üniversite öğrencilerinin evliliğe yönelik tutumları cinsiyet ve sınıf düzeyine göre farklılık göstermiştir. Kız öğrenciler erkeklere göre, birinci sınıf öğrencileri ise üst sınıf öğrencilerine göre evliliğe daha geleneksel yaklaşmaktadır.

Mavili ve arkadaşlarının (2014) yapmış olduğu çalışmada, üniversite öğrencilerinin "aile aidiyeti", "evlilik beklentisi" ve "evlilik tutumu" farklı değişkenler açısından incelenmiş ve aile aidiyeti arttıkça evlilik tutumlarının da olumlu yönde etkilendiği gözlenmiştir. Evlilik beklentisi ve evlilik tutumu arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Pınar (2008) tarafından yapılan bir araştırmada, üniversite son sınıf öğrencilerinin evliliğe bakış açıları incelenmiş ve erkeklerin evliliğe yönelik daha geleneksel tutumlar sergilediği, kadınların ise evlilikte eşitlik ve partnerlik ilişkilerini daha fazla önemsediiği bulunmuştur. Bu farklılık, toplumsal cinsiyet rollerinin bireylerin evlilik hakkındaki tutumlarını nasıl şekillendirdiğini göstermektedir.

Gazioğlu'nun (2006) araştırmasında erkekler, "evlilik dini bir zorunluluktur," "evlilikte eşitlik yoktur," gibi ifadelere ve bununla birlikte "evlilikte erkek mutlaka yaşça büyük olmalıdır," "eşler tüm işleri paylaşmalıdır," "her iki eş de çalışmalıdır," ve gibi ifadelere de yüksek puan vermişlerdir.

Efe'nin (2013) yaptığı araştırmada, üniversitede eğitim göre öğrencilerin eş seçme eğilimleri ve evlilik tutumları incelenmiş ve ebeveynlerinin demokratik tutumlarına sahip olan öğrencilerin evlilik hakkında daha olumlu görüşlere sahip oldukları bulunmuştur .

Avcı (2014), niversitede eğitim gören öğrencilerin evlilikten önce ilişkilerinde yaşadıkları problemleri ve bu konularda eğitim alma isteklerini araştırmıştır. Sonuçlar, ğrencilerin evlilik öncesi dönemde ilişki yönetimi ve iletişim konularında eğitime ihtiyaç duyduklarını göstermiştir .

Günay ve Bener'in (2011) yaptığı araştırmada, gençlerin evlilikte sevgi, saygı ve sadakate büyük önem verdiklerini ve evliliğin bireysel mutluluğu artırmada önemli bir rol oynadığını ortaya koymuştur. Ayrıca, evlilikte eşitlikçi rollerin benimsenmesi gerektiğine dair yaygın bir görüş bulunmuştur .

Evlilik tutumları üzerine yapılan araştırmalar, bu tutumların bireylerin cinsiyeti, ebeveyn tutumları, sosyoekonomik durumu ve kültürel değerleri tarafından şekillendirildiğini göstermektedir. Bu faktörlerin anlaşılması, evlilik ve aile danışmanlığı hizmetlerinin geliştirilmesine katkı sağlayabilir. Eğitim programlarının düzenlenmesi, özellikle genç yetişkinlerin evlilik öncesi ilişkilerde yaşadıkları problemleri ele almalarına yardımcı olabilir.

2.4. Eş Seçimi

Eş seçimi, insanların romantik ilişkilerde potansiyel eşlerini belirleme ve değerlendirme sürecidir. Bu süreç, birçok faktörün etkisi altında gerçekleşir ve ilişki başarısı üzerinde önemli bir etkiye sahiptir.

Eş seçimi, romantik ilişkilerde en önemli kararlardan biridir ve birçok faktörün etkisi altında gerçekleşir. Fiziksel ekicilik, kişilik özellikleri, sosyo-ekonomik durum,

kültürel değerler ve aile geçmişi gibi faktörler, bireylerin partnerlerini seçerken dikkate aldıkları önemli unsurlardır. Bu faktörlerin ilişki deneyimine olan etkileri, ilişki başarısı ve mutluluğu üzerinde belirleyici olabilir.

Fiziksel Çekicilik: Eş seçimi sürecinde en temel faktörlerden biri fiziksel çekiciliktir. Fiziksel çekicilik, bireylerin dış görünüşlerine, vücut yapılarına ve yüz hatlarına dayanarak potansiyel partnerlerini değerlendirmesini içerir. Araştırmalar, fiziksel çekiciliğin, ilk etkileşimlerde ve ilişkinin başlangıcında önemli bir rol oynadığını göstermektedir (Feingold, 1990).

Kişilik Özellikleri: Eş seçimi sürecinde göz önünde bulundurulmuş bir diğer önemli faktör kişilik özellikleridir. Kişilik özellikleri, bireylerin karakteristik davranışları, tutumları ve değerleri gibi unsurları ifade eder. Bireyler genellikle benzer kişilik özelliklerine sahip olan partnerleri tercih ederler çünkü benzerlik, uzun vadeli uyum ve ilişki stabilitesi ile ilişkilendirilmiştir (Botwin et al., 1997).

Sosyo-Ekonomik Durum: Eş seçimi sürecinde dikkate alınan bir diğer faktör sosyo-ekonomik durumdur. Bireyler, potansiyel eşlerin eğitim seviyeleri, gelir düzeyleri ve mesleki başarıları gibi unsurları göz önünde bulundurarak partnerlerini seçerler. Araştırmalar, sosyo-ekonomik benzerliğin ilişki memnuniyeti ve uzun vadeli ilişki başarısı ile ilişkilendirildiğini göstermektedir (Lehnart et al., 2010).

Kültürel Değerler: Eş seçimi sürecinde göz önünde bulundurulmuş bir başka önemli faktör kültürel değerlerdir. Bireylerin kültürel kökenleri, dinî inançları, aile yapıları ve geleneksel değerleri, partner seçiminde etkili olabilir. Kültürel uyumsuzluklar, çatışma ve anlaşmazlıklara neden olabilirken, kültürel uyum mutluluk ve ilişki kalitesini artırabilir (Gudykunst & Nishida, 2001).

Aile Geçmişi: Eş seçimi sürecinde göz önünde bulundurulmuş bir diğer faktör aile geçmişidir. Bireylerin kendi ailelerinin ilişki modelleri, evlilik tutumları ve deneyimleri, potansiyel eş seçiminde etkili olabilir. Araştırmalar, aile geçmişinin evlilik memnuniyeti ve ilişkilerin kalitesinin üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir (Amato & Booth, 2001).

Larson (1992) bireylerin eş seçimi konusunda sahip oldukları dokuz sınırlayıcı inanç olduğunu ve bu inançların şu şekilde anlamlandırıldığını ifade eder:

- "Sadece tek bir ideal eş vardır": Dünya üzerinde kendisi için evlenebileceği tek bir doğru kişinin var olduğuna inanır.
- "Mükemmel eş": Mükemmel bir eş bulana kadar evlenmemesi gerektiğini savunur.
- "Mükemmel ben": Mükemmel bir eş adayı olduğundan tamamen emin olana kadar evlenmemelidir.
- "Mükemmel ilişki": Evlenmeden önce ilişkinin sürekliliğinin kanıtlanması gerektiğini öne sürer.
- "Daha fazla çaba göstermeliyim": Kişi yeterince çaba sarf ederse, seçtiği kişiyle mutlu bir evlilik sürdürebileceğine inanır.
- "Sevgi yeterlidir": Sadece aşık olmanın evlenmek için yeterli bir neden olduğunu düşünür. Ancak, evlilikte sevgi önemli olmakla birlikte, tek başına yeterli değildir.
- "Birlikte yaşamak": Evlenmeden önce birlikte yaşamının, evlilikte mutlu olma şansını artıracığını savunur.
- "Tamamlayıcı olmayan": Kişisel özellikleri kendisinden farklı olan birini evlenmek için seçmelidir düşüncesindedir.
- "Seçim yapmak kolay olmalı": Eş seçiminin kolay olması gerektiğine ve şans eseri gerçekleşeceğine inanır. Böyle bir kişi, evlenme amacıyla sosyal etkinliklere katılmak ve hazırlık yapmak yerine, ilk görüşte aşık olmayı ve tesadüfen bir yerlerde karşılaşmayı bekler.

Bu dokuz inanç, bireylerin eş seçimi konusundaki düşüncelerini sınırlayabilir ve onları yanıltıcı yollara sürükleyebilir.

Aydın ve Demir'in (2017) lisansüstü öğrencileriyle eş seçimi üzerine yapmış olduğu çalışmada Larson'ın (1992) eş seçiminde etkili olduğunu belirttiği olumsuz inançları araştırmış ve araştırma sonucunda; eş seçiminde en geniş olumsuz algıladıkları inançların romantik inançlar, evliliğe dair olumsuz inançlar, olumsuz örnekleri genelleme, toplumsal ve kültürel inançlar, ve mükemmeliyetçilik olduğu belirlenmiştir.

2.4.1. Eş Seçimi ile İlgili Kuramsal Yaklaşımlar

Evlilik ve eş seçimi kararları, kişisel nedenlere bağlı olarak farklılık gösterebilir ve bu nedenler çerçevesinde açıklanabilir. Bu nedenler arasında bireylerin birbirlerini çekici bulmaları önemli bir yer tutar. İnsanların neden birlikte olmak ve evlenmek istedikleri kişileri çekici bulduklarını açıklayan kuramsal yaklaşımlar mevcuttur (Başay, 2015).

Eş seçimi ile ilgili kuramlar; Evrim Yaklaşımı, Psikanalitik Yaklaşım, Toplumsal Cinsel Rol Teorisi, Benzerlik - Çekim Teorisi, Bağlanma Teorisi, Sosyal Yapı Kuramı, Süreç ve Süzgeç (Filtre) Kuramı, Cinsel Stratejiler Kuramı, Uyarıcı-Değer-Rol Kuramı ve Bütünleme Kuramı başlıklarıyla aşağıda açıklanmıştır.

2.4.1.1. Evrim Yaklaşımı

Evrimsel psikoloji, eş seçiminde biyolojik ve genetik faktörlerin rolünü vurgular. Bu kuram, insan davranışlarının evrimsel süreçler sonucunda şekillendiğini öne sürer ve eş seçiminde bireylerin genetik avantajlar sağlayacak partnerleri tercih ettiklerini savunur (Buss, 1989). Evrimsel psikolojiye göre, erkekler genellikle genç ve doğurgan kadınları tercih ederken, kadınlar ekonomik kaynakları olan ve koruyucu erkekleri tercih ederler (Trivers, 2017).

Araştırmalar, erkeklerin eş seçiminde gençlik ve fiziksel çekiciliği önemsediklerini göstermektedir. Buss (1989) tarafından yapılan ve 37 kültürü kapsayan geniş çaplı bir araştırma, erkeklerin evlenmek istedikleri bireylerin kendilerinden daha küçük yaşta olmasını tercih ettiğini ortaya koymuştur. Fiziksel çekicilik, doğurganlıkla ilişkilendirilen bir işaret olarak görülmekte ve bu nedenle erkekler tarafından daha fazla önemsenmektedir (Buss, 1989).

Kadınlar için ise eş seçiminde ekonomik kaynaklar ve güvenilirlik daha ön plandadır. Kadınlar, kaynak sağlayabilen ve aileye güvenlik sunabilecek partnerleri tercih ederler. Bu tercih, kadınların çocuk bakımı ve yetiştirme sorumluluğunun daha büyük bir kısmını üstlenmesi nedeniyle evrimsel olarak avantajlıdır. Buss ve arkadaşlarının (2001) 50 yıllık bir süreçte yaptığı çalışma, kadınların eş seçiminde ekonomik güvenceye verdiği değerin arttığını göstermektedir. Kadınlar ayrıca, eş seçiminde sosyal statü ve eğitim gibi faktörlere de önem vermektedirler.

Evrimsel yaklaşımın bir diğer önemli yönü, eş seçimi tercihlerinin kültürler arası benzerlik ve farklılıklarını incelemektir. Örneğin, bekâret kavramı bazı kültürlerde önemli bir kriter olarak görülürken, diğer kültürlerde daha az önem arz etmektedir.

Evrimsel yaklaşım, eş seçimi davranışlarını açıklamada güçlü bir çerçeve sunsa da, bazı eleştiriler de almaktadır. Yaklaşımın toplumsal ve kültürel faktörleri yeterince dikkate almadığı yönündedir. Evrimsel psikoloji, biyolojik determinist bir bakış açısına sahip olduğu için, bireylerin toplumsal ve kültürel bağlamlarının eş seçimi üzerindeki etkilerini göz ardı edebilir. Ayrıca, modern toplumlarda değişen cinsiyet rolleri ve artan cinsiyet eşitliği, eş seçimi tercihlerinde de değişimlere neden olmaktadır.

2.4.1.2. Psikanalitik Yaklaşım

Psikanalitik yaklaşım, Sigmund Freud tarafından geliştirilmiştir. Bu yaklaşım, insan davranışlarını çocukluk deneyimleri ve bilinçdışı süreçler üzerinden açıklayan bir teorik çerçevedir. Bu yaklaşım, bireylerin eş seçimlerinde de belirleyici rol oynayan bilinçdışı faktörlere dikkat çeker.

Freud, bireylerin eş seçiminde bilinçdışı arzuların etkili olduğunu savunur. Özellikle Oedipus kompleksi olarak bilinen kavram, bireylerin ebeveynleri ile olan ilişkilerinin eş seçiminde belirleyici olduğunu öne sürer. Erkek çocukların annelerine karşı hissettikleri bilinçdışı arzular, ilerleyen yaşlarda benzer özelliklere sahip partnerler seçmelerine yol açabilir. Benzer şekilde, kız çocuklar da babalarına karşı duydukları bilinçdışı arzular doğrultusunda partnerler seçebilirler. Kurama göre, “Bireyler çocukluk dönemlerinde aşık oldukları karşı cins ebeveyne benzer bireyleri eş olarak seçerler. Fakat, bireylerin Oedipus ve Elektra kompleksleri uygun şekilde çözümlenemediğinde, bilinçdışı olarak geliştirdikleri tabular sebebiyle eşler ile doyumsuz bir cinsel hayat yaşayamazlar. Bunun yanı sıra, çocuğun cinselliği kötü ve kirli bir durum olarak öğrenmiş olması, bu doyumluğu eşi ile değil, daha düşük statülü veya daha az değer verdiği biriyle yaşama isteğine sebep olabilir” (Freud, 1922, Akt. Kantarcı, 2009).

Psikanalitik kuramın önemli temsilcilerinden biri olan Alfred Adler’e (1992), kızlar belirli bir yaşa geldiklerinde erkeklere karşı ilgi duymaya başlarlar. Bu dönemde bazı

huzursuzluklar, memnuniyetsizlikler, gülüşler ve heyecan belirtileri aslında ortak bir amaca yönelmenin göstergesidir. Kızlar, bu dönemde genellikle erkeklerden biriyle evlenmeyi arzularlar ve bu yüzden tüm kız arkadaşlarını rakip olarak görürler. İlgilendikleri erkeğin başka kızlara ilgi göstermesini ya da kızların o erkeğe yaklaşmasını istemezler. Erkek arkadaşlarıyla yaşadıkları olayları anlatmaktan zevk alırlar. Bununla birlikte, Adler, eğitim görmüş kızların bazılarının başka birinin kontrolü altında olmamak için evlenmek istemediklerini; bazı kızların ise erkeklere güvenmedikleri için evlilikten kaçındıklarını belirtir (Adler, 1992).

2.4.1.3. Toplumsal Cinsiyet Rol Teorisi

Toplumsal cinsiyet rol teorisi, bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine göre davranışlarının şekillendiğini ve bu rollerin eş seçiminde de belirleyici olduğunu savunur. Bu teori, toplumsal normlar ve beklentiler doğrultusunda, erkekler ve kadınların belirli roller üstlendiklerini ve bu rollerin eş seçiminde etkili olduğunu öne sürer. Toplumsal cinsiyet rollerinin, bireylerin eş seçiminde önemli bir faktör olduğu çeşitli araştırmalarla desteklenmiştir (Eagly & Wood, 1999).

Toplumsal cinsiyet rolleri, bireylerin doğdukları andan itibaren toplumsal normlar ve kültürel beklentiler doğrultusunda öğrendikleri ve içselleştirdikleri davranış kalıplarını ifade eder. Bu roller, erkeklerin ve kadınların belirli meslekler, hobiler ve ilişkilerde nasıl davranmaları gerektiğini belirler. Toplumsal cinsiyet rolleri, erkeklerin genellikle koruyucu, güçlü ve bağımsız, kadınların ise destekleyici, nazik ve duygusal roller üstlenmelerini teşvik eder (Bem, 1981).

Toplumsal cinsiyet rol teorisine göre, bireyler eş seçiminde, toplumsal cinsiyet rollerine uygun partnerler ararlar. Erkekler, genellikle destekleyici ve bakım verici rolleri benimseyen kadınları tercih ederken, kadınlar koruyucu ve güçlü rolleri benimseyen erkekleri tercih ederler. Bu tercihlerin, toplumsal normlar ve kültürel değerler doğrultusunda şekillendiği savunulmaktadır (Eagly & Wood, 1999).

Toplumsal cinsiyet rolleri, sadece eş seçiminde değil, aynı zamanda ilişkinin dinamiklerinde de önemli bir rol oynar. Bu roller, çiftlerin ilişkilerinde hangi görevleri üstleneceklerini ve nasıl etkileşimde bulunacaklarını belirler. Örneğin, toplumsal cinsiyet rollerine göre erkekler genellikle ailede karar verici rolünü üstlenirken,

kadınlar daha çok ev işleri ve çocuk bakımında sorumluluk alır (West & Zimmerman, 1987).

2.4.1.4. Benzerlik - Çekim Teorisi

Benzerlik Kuramı, bireylerin kendilerine benzeyen kişilerle daha uyumlu ve tatmin edici ilişkiler kurduklarını savunan bir yaklaşımdır. Bu teoriye göre, insanlar ortak ilgi alanları, değerler, inançlar ve kişilik özellikleri paylaştıkları bireylerle daha yüksek uyum sağlarlar ve bu nedenle bu kişilerle romantik ilişkiler kurma eğilimindedirler (Ceylan, 1994).

Benzerlik-Çekim Teorisi, benzerliklerin ilişki uyumunu artırdığına dikkat çeker. Bu uyum, iletişimde daha az çatışma ve daha fazla anlayış sağladığı için önemlidir. Araştırmalar, benzer kişilik özellikleri ve değerler taşıyan çiftlerin, daha yüksek ilişki memnuniyeti yaşadıklarını ve daha uzun süreli ilişkiler kurduklarını göstermektedir (Montoya, Horton, & Kirchner, 2008). Bu durum, ortak değerlerin ve inançların, bireylerin yaşam hedefleri ve beklentileri üzerinde uyum sağlamasına yardımcı olur.

Benzerlik, sadece başlangıçtaki çekimi artırmakla kalmaz, aynı zamanda ilişki başarısında da önemli bir rol oynar. Benzerlik, çiftlerin birlikte geçirdikleri zamanı daha keyifli ve anlamlı kılar, bu da ilişkiyi güçlendirir. Çiftler, ortak ilgi alanları ve aktiviteler sayesinde daha fazla zaman geçirirler ve bu da ilişkinin derinleşmesini sağlar (Luo & Klohnen, 2005). Ayrıca, benzer değerler ve inançlar, çiftlerin yaşam hedefleri ve kararları üzerinde uyum sağlamasına yardımcı olur.

Ceylan'ın (1994) üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı araştırma, eğitim düzeyinin benzerliğinin de eş seçiminde önemli bir rol oynadığını ortaya koymaktadır. Eğitim düzeyi, bireylerin entelektüel ilgilerini, yaşam tarzlarını ve değerlerini şekillendirdiği için, benzer eğitim geçmişine sahip bireyler arasındaki ilişkilerde daha yüksek uyum ve memnuniyet gözlemlenmiştir. Bu nedenle, eğitim düzeyinde benzerlik, eş seçimi sürecinde dikkate alınan önemli bir faktördür.

2.4.1.5. Bağlanma Teorisi

Bağlanma kuramı, John Bowlby tarafından geliştirilmiş ve sonrasında Mary Ainsworth tarafından genişletilmiştir. Bu kuram, bireylerin çocukluk döneminde geliştirdikleri bağlanma stillerinin, ileriki yaşamlarında romantik ilişkilerde nasıl davranacaklarını ve eş seçiminde ne tür partnerleri tercih edeceklerini belirlediğini savunur (Bowlby, 1969; Ainsworth et al., 2015).

Bağlanma kuramına göre, bireylerin bağlanma stilleri üç ana kategoriye ayrılır: güvenli bağlanma, kaygılı/kararsız bağlanma ve kaçınan bağlanma. Güvenli bağlanma stiline sahip bireyler, duygusal olarak dengeli ve ilişki kurmada rahattırlar. Kaygılı/kararsız bağlanma stiline sahip bireyler, ilişkilerde aşırı bağımlı ve sürekli partnerlerinin sevgisinden emin olma ihtiyacı duyarlar. Kaçınan bağlanma stiline sahip bireyler ise, duygusal yakınlıktan kaçınma eğilimindedirler ve ilişkilerde bağımsızlığı tercih ederler (Ainsworth et al., 2015).

Bireylerin çocukluk dönemlerinde geliştirdikleri bağlanma stilleri, yetişkinlik dönemlerinde romantik ilişkilerde nasıl davrandıklarını ve ne tür partnerleri tercih ettiklerini etkiler. Güvenli bağlanma stiline sahip bireyler, genellikle benzer şekilde güvenli bağlanan partnerler ararlar çünkü bu tür ilişkilerde duygusal denge ve güven sağlanır (Hazan & Shaver, 2017). Kaygılı/kararsız bağlanma stiline sahip bireyler, genellikle kendilerine güvenli bağlanan veya kaygılı partnerler ararlar, bu da ilişkinin dinamiklerini karmaşık hale getirebilir. Kaçınan bağlanma stiline sahip bireyler ise, genellikle duygusal olarak bağımsız partnerler ararlar ve duygusal yakınlıktan kaçınırlar.

Bağlanma kuramı, sadece eş seçiminde değil, aynı zamanda ilişkinin dinamiklerinde de önemli bir rol oynar. Güvenli bağlanma stiline sahip bireyler, ilişkilerde daha yüksek memnuniyet ve daha düşük çatışma yaşarken, kaygılı ve kaçınan bağlanma stillerine sahip bireyler, ilişkilerde daha fazla çatışma ve daha düşük memnuniyet yaşarlar (Feeney & Noller, 1996). Bu durum, bağlanma stillerinin, bireylerin romantik ilişkilerde nasıl iletişim kurduklarını ve duygusal ihtiyaçlarını nasıl karşıladıklarını belirlemesinden kaynaklanır.

Araştırmalar, güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin, ilişkilerinde daha yüksek düzeyde tatmin ve bağlılık yaşadıklarını göstermektedir. Bu bireyler, partnerleriyle açık ve dürüst iletişim kurma eğilimindedirler ve duygusal destek sağlarlar. Kaygılı bağlanma stiline sahip bireyler, ilişkilerde daha fazla stres ve güvensizlik yaşarken, kaçınan bağlanma stiline sahip bireyler, duygusal yakınlıktan kaçınarak ilişkilerde daha düşük tatmin yaşarlar (Simpson, 1990).

2.4.1.6. Sosyal Yapı Kuramı

Sosyal Yapı Kuramı, toplumsal cinsiyet rollerinin ve kültürel normların, bireylerin davranışlarını ve tercihlerini nasıl Şekillendirdiğini vurgular. Bu kurama göre, kadınlar ve erkekler arasındaki davranış farklılıkları büyük ölçüde toplumsal beklentilerden ve yapısal faktörlerden kaynaklanır. Wood ve Eagly (2002), bu konuyu ele alan çalışmalarında, kültürel farklılıkları göz önünde bulundurarak kadın ve erkeklerin davranışlarını analiz etmişlerdir. Yaptıkları çalışmaya göre toplumsal cinsiyet rollerinin kadın ve erkeklerin eş seçiminde önemli bir rol oynadığı görülmektedir. Farklı kültürlerde, toplumsal cinsiyet rolleri ve bu rollere atfedilen değerler değişiklik gösterebilir. Bu nedenle, eş seçimi süreçleri de kültürel bağlama göre farklılık gösterebilir. Örneğin, batı toplumlarında kadınların daha bağımsız ve kariyer odaklı olmaları teşvik edilirken, bazı doğu toplumlarında kadınların daha çok aileye ve ocuk bakımına yönlendirilmesi söz konusu olabilir.

Araştırmanın bulgularına göre, kadınlar genellikle daha ilişki odaklı ve işbirlikçi davranışlar sergilerken, erkekler daha rekabetçi ve bağımsız davranışlar sergilemektedir.

Eş seçimi sürecinde, bireylerin sosyal yapıları önemli bir rol oynar. Araştırmalar, bireylerin genellikle kendi sosyal sınıflarına, eğitim seviyelerine ve etnik kökenlerine benzer partnerler seçtiklerini göstermektedir (Kalmijn, 1998). Bu durum, sosyal yapı kuramının bir yansımasıdır; çünkü bireyler, benzer sosyal arka planlara sahip kişilerle daha rahat iletişim kurar ve ortak değerleri paylaşırlar. Sosyoekonomik durum, eş seçiminde önemli bir faktördür. Bireyler, genellikle kendi sosyoekonomik düzeylerine yakın partnerler seçerler. Bu durum, ekonomik kaynakların ve yaşam standartlarının korunmasını sağlar.

Tarih boyunca, sosyal, kültürel, ekonomik ve teknolojik baskılar ve değişimler nedeniyle kadınlar ve erkekler farklı fiziksel özelliklerine uygun işlerde çalışmışlardır. Erkekler genellikle hız, güç ve evden uzakta olmayı gerektiren işlerde görev alırken, kadınlar doğurganlıkları nedeniyle ev ve aileyle ilgili işlerde çalışmışlardır. Bu iş bölümü, kadın ve erkeğe toplumsal olarak farklı roller yüklenmesine yol açmıştır. Bu durum, kadın ve erkeğin eş seçimi tercihlerini de etkilemiştir (Yılmaz, 2017). Örneğin, kadınların daha çok bakım ve aile içi rollere yönlendirilmesi, onların eş seçiminde daha güvenli ve destekleyici partnerler aramalarına neden olur. Buna karşılık, erkeklerin daha rekabetçi ve dışa dönük rollere yönlendirilmesi, onların eş seçiminde daha çekici ve statü sahibi partnerler aramalarına yol açar (Wood & Eagly, 2002).

2.4.1.7. Süreç ve Süzgeç (Filtre) Kuramı

Eş seçimi kuramlarından süreç süzgeç kuramı, insanların eş seçme sürecinde çeşitli süzgeçlerden geçerek seçimlerini daralttıklarını öne süren bir teoridir. Süzgeç kuramına göre, değerlerin uyumu, eşlerin özellikle kısa süreli ilişkilerinde birbirlerini dikkatle değerlendirmelerine olanak tanıyan fırsatlar sunar. Kısa süreli ilişkilerin uzun vadeli ilişkilere dönüşmesinde, psikolojik uyum veya ihtiyaçların karşılanması daha büyük bir rol oynar. Eş seçimi sürecinin farklı aşamalarında, süzgeçler farklı özellikleri belirleyerek devreye girer. (Efe, 2013).

Süreç süzgeç kuramı, Kerckhoff ve Davis'in (1962) araştırmalarıyla ortaya konulmuştur. Bu araştırmacılar, üniversite öğrencileri arasında uzun süreli ilişkilerde uyumluluğun belirleyicilerini incelemiştir. Kerckhoff ve Davis, bireylerin potansiyel eşlerini seçerken belirli süzgeçlerden geçirdiklerini ve her süzgecin eş seçiminde farklı bir rol oynadığını öne sürmüştür.

Süreç süzgeç kuramı, eş seçimini dört ana aşamada ele alır:

1. Sosyodemografik Süzgeç: Bu aşamada, bireyler sosyal, ekonomik ve demografik özelliklere göre potansiyel eşlerini değerlendirirler. Bu süzgeçte benzer sosyoekonomik statü, eğitim düzeyi, yaş, din ve etnik köken gibi faktörler önemlidir.

2. Değer Süzgeci: İkinci aşamada, bireyler potansiyel eşlerinin değer yargıları ve inançları ile kendi değer yargıları ve inançları arasındaki uyumu değerlendirirler. Ortak değerler, uzun vadeli uyumu ve ilişki memnuniyetini artırır.

3. Rol Süzgeci: Bu aşamada, bireyler potansiyel eşlerinin toplumsal rollere ilişkin beklentileri ile kendi beklentilerini karşılaştırırlar. Cinsiyet rolleri, ev içi sorumluluklar ve ebeveynlik gibi konularda uyum arayışı öne çıkar.

4. Bağlanma Süzgeci: Son aşamada, bireyler duygusal bağlanma ve ilişki güvenliği açısından potansiyel eşlerini değerlendirirler. Bu süzgeç, ilişkinin uzun vadeli devamlılığı açısından kritik öneme sahiptir.

Kerckhoff ve Davis'in araştırmaları, sosyodemografik ve değer süzgeçlerinin eş seçimi sürecinde belirleyici olduğunu göstermiştir. Özellikle uzun süreli ilişkilerde, ortak değerler ve sosyodemografik uyumun ilişki memnuniyetini artırdığı bulunmuştur (Kerckhoff & Davis, 1962).

Süreç süzgeç kuramı, eş seçimi sürecini aşamalar halinde açıklayan ve belirli süzgeçlerin rolünü vurgulayan bir teoridir. Bu kuram, eş seçimi sürecinin rastgele değil, belirli kriterler ve aşamalar çerçevesinde gerçekleştiğini öne sürer. Günümüzde, duygusal ve irrasyonel faktörlerin de bu sürece dahil edilmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

2.4.1.8. Cinsel Stratejiler Kuramı

Cinsel Stratejiler Kuramı, bireylerin eş seçiminde kısa vadeli ve uzun vadeli stratejiler geliştirdiğini öne sürer (Buss & Schmitt, 1993). Erkekler ve kadınlar, üreme başarılarını en üst düzeye çıkarmak için farklı stratejiler kullanır. Erkekler genellikle kısa vadeli ilişkilerde daha fazla sayıda partner ararken, kadınlar daha çok uzun vadeli ilişkilerde kaynak sağlama ve güvenlik gibi kriterlere önem verirler.

Erkekler, kısa vadeli ilişkilerde daha fazla sayıda partnerle birlikte olma eğilimindedirler. Bu strateji, üreme başarısını artırma amacı taşır. Erkekler, çekici

fiziksel özelliklere ve gençliğe önem verirler çünkü bu özellikler, yüksek üreme potansiyeline işaret eder (Buss, 1989).

Kadınlar, uzun vadeli ilişkilerde güvenlik ve kaynak sağlama potansiyeline sahip partnerler ararlar. Kadınlar, partnerlerinin maddi kaynakları, sosyal statüleri ve koruyucu yetenekleri gibi özelliklere önem verirler. Bu strateji, çocuklarının hayatta kalma ve başarılı olma şansını artırma amacı taşır (Trivers, 2017).

Cinsel stratejiler kuramı, eş seçimi sürecinde bireylerin karşı cinsin kaynaklarını ve genetik kalitesini değerlendirdiğini belirtir. Erkekler ve kadınlar, hem kısa vadeli hem de uzun vadeli ilişkilerde farklı kriterler kullanarak partner seçerler. Bu değerlendirme, bireylerin üreme başarılarını en üst düzeye çıkarmak için geliştirdikleri evrimsel stratejilere dayanır (Gangestad & Simpson, 2000).

Cinsel Stratejiler Kuramı üzerine yapılan birçok araştırma, bu kuramın geçerliliğini ve uygulanabilirliğini desteklemektedir. Buss ve Schmitt (1993), erkeklerin kısa vadeli ilişkilerde daha fazla partner arzuladığını ve kadınların uzun vadeli ilişkilerde güvenlik ve kaynak sağlama potansiyeline sahip partnerleri tercih ettiğini göstermiştir. Ayrıca, Gangestad ve Simpson (2000), kadınların doğurganlık dönemlerinde daha fazla genetik kalite arayışında olduklarını ve bu dönemde fiziksel çekiciliği yüksek partnerlere yöneldiklerini belirtmişlerdir.

Cinsel Stratejiler Kuramı, bireylerin eş seçiminde kullandıkları stratejileri anlamaya yönelik evrimsel bir çerçeve sunar. Erkekler ve kadınlar, üreme başarılarını en üst düzeye çıkarmak için farklı stratejiler kullanırlar. Bilimsel araştırmalar, bu stratejilerin bireylerin partner seçiminde önemli rol oynadığını göstermektedir. Bu kuram, eş seçiminde cinsel stratejilerin ve evrimsel psikolojinin önemini vurgulamaktadır.

2.4.1.9. Uyarın-Değer-Rol Kuramı

Uyarın-Değer-Rol kuramı, Bernard Murstein (1970) tarafından geliştirilmiştir. Uyarın-Değer-Rol kuramı, eş seçimi sürecini üç temel aşamada ele alan ve bireylerin ilişkilerinde karşılıklı etkileşimlerini açıklayan bir teoridir. Bu kuram, eş seçimi sürecinde uyarınlar, değerler ve rollerin sırasıyla devreye girdiğini öne sürer.

İlk aşama, eş seçiminin başlangıç aşamasıdır ve bireyler arasındaki fiziksel çekicilik ve ilk izlenimler ön plandadır. Bireyler, potansiyel eşlerinin dış görünüşü, davranışları ve diğer yüzeysel özelliklerine dayanarak ilk değerlendirmelerini yaparlar. Bu aşamada karşılıklı beğeni ve ilgi, ilişkinin devam edip etmeyeceğini belirler. İkinci aşama olan değer aşamasında bireyler potansiyel eşlerinin değer yargıları ve inançları ile kendi değer yargıları ve inançları arasındaki uyumu değerlendirirler. Ortak değerler ve inançlar, ilişkinin uzun vadeli başarısı için kritiktir. Bu aşamada, bireyler birbirlerinin yaşam tarzları, hedefleri ve dünya görüşlerini daha yakından tanır. Son aşamada bireyler toplumsal rollere ilişkin beklentileri ile kendi beklentilerini karşılaştırırlar. Bu aşama, cinsiyet rolleri, ev içi sorumluluklar, ebeveynlik ve diğer sosyal rollere ilişkin uyumu değerlendirir. Rol beklentileri arasındaki uyum, ilişkinin sağlıklı bir şekilde devam edebilmesi için önemlidir.

Murstein'in çalışmaları, eş seçimi sürecinde uyaran, değer ve rol aşamalarının sırasıyla ve birbirini takip ederek devreye girdiğini göstermiştir. Araştırmalar, fiziksel çekiciliğin başlangıçta önemli olduğunu, ancak uzun vadeli ilişkilerde ortak değerler ve rol beklentilerinin daha belirleyici olduğunu ortaya koymuştur (Murstein, 1970).

Eşler, ilişkide oynadıkları karşılıklı rollere göre birbirlerinin uyumlu olup olmadığını değerlendirirler. Erkeğin kadının davranışlarını nasıl algıladığı, kadının rolüne ilişkin beklentilerini oluşturur. Başka bir deyişle, bu algının bazı yönleri, erkeğin kişisel özelliklerinden etkilenir. Bu algılar, aynı toplumda yaşayan diğer erkekler veya kadınlar arasında farklılık gösterebilir. (Efe, 2013).

2.4.1.10. Bütünleme Kuramı

Bütünleme Kuramı'na göre, bireyler kendilerinde eksik olan özelliklere sahip partnerleri çekici bulurlar. Bu durum, bireylerin kişisel gelişimlerini ve yaşam kalitelerini artırma arzusundan kaynaklanır. Bu kurama göre eş seçimi, potansiyel eşlerin karakter özellikleri veya sosyokültürel açıdan birbirinden farklı olması ve her bir adayda bulunmayan özelliklerin diğer adayda bulunmasıyla birbirlerini tamamlamaları, böylece birbirlerinin dikkatini çekmeleri sonucu yapılır (Bacanlı, 2002, akt. Okçu, 2023). Winch ve Ktsanes'in (1955) bir araştırmasında, Murray'ın (1938) ihtiyaç şemasının basitleştirilmiş ve değiştirilmiş bir versiyonu kullanılmıştır.

Genel kapsamlı bir teori olarak motivasyon teorisi, flört ve eş seçiminin etkileşimsel süreçlerinde yer alan tüm davranışları kapsayan bir insan davranışları bütünüdür. Araştırmanın amacı doğrultusunda aşk, karşı cinsten duygusal ihtiyaçları tatmin etme veya bir tatmin beklentisi olarak tanımlanmıştır. Tamamlayıcı İhtiyaçlar Teorisi'nin temel hipotezi, her bireyin eş tercihi kendisine en yüksek ihtiyaç tatminini sağlayacak kişiyi eş adayı olarak değerlendireceği yönündedir. Bu sürecin tamamen veya büyük ölçüde bilinçdışı gerçekleştiği öne sürülür. Sürecin farkındalık düzeyi kişiden kişiye değişebilir, ancak ruhsal ve duygusal ihtiyaçlarını net bir şekilde anlayabilen bireylerin süreci başarıyla tamamlama olasılığı da o kadar yüksektir.

Bu teoriye göre, bireyler kendilerinde eksik olan özelliklere sahip partnerler arayarak, bu eksiklikleri tamamlamayı ve böylece daha dengeli ve tatmin edici bir ilişki kurmayı hedefler.

Bu kuram, çiftlerin birbirlerinin eksikliklerini tamamlayarak daha uyumlu ve dengeli ilişkiler kurduklarını öne sürer. Bireyler eş seçiminde belirli kriterlere göre hareket ederler. Örneğin, sosyal olarak çekingen bir birey, sosyal becerileri güçlü olan bir partneri tercih edebilir. Bu sayede, çekingen birey, partnerinin sosyal becerilerinden faydalanarak kendi sosyal yetkinliğini geliştirebilir (Winch, 1958).

2.5. Eş Seçimi İle İlgili Yurt İçi ve Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Eş seçimi, bireylerin hayatlarındaki en önemli kararlardan biridir ve bu süreçte birçok faktör etkilidir. Eğitim seviyesi ve ekonomik durum, eş seçiminde belirleyici iki önemli faktördür.

Eğitim düzeyi, eş seçiminde önemli bir faktördür. Türkiye'de yapılan araştırmalar, eğitilmiş bireylerin eş seçiminde daha seçici olduğunu ve eşlerinin de benzer eğitim seviyesine sahip olmasını tercih ettiğini göstermektedir. Tütengil (1978) tarafından yapılan araştırma, İstanbul Üniversitesi öğrencilerinin eş seçiminde eğitim düzeyine büyük önem verdiğini ve kadının erkekte daha tahsilli olmasını sakıncalı bulduğunu ortaya koymuştur. Bu çalışmada ayrıca, eş seçiminde ekonomik faktörlerin de önemli olduğu vurgulanmıştır. Kadınların, özellikle ekonomik güvence sağlayabilecek eşleri

tercih ettikleri görülmüştür. Bu durum, kadınların evlilikte güvenlik arayışının bir yansımasıdır.

Bireylerin meslekleri ve gelir düzeyleri de eş seçiminde önemli faktörler arasındadır. Bacanlı (2001), eş seçimi sürecinde bireylerin temel kriterlerini incelemiş ve kişilik özellikleri, fiziksel çekicilik, eğitim seviyesi, ekonomik durum ve dini inançların önemli olduğunu bulmuştur. Katılımcılar, eş seçiminde dürüstlük, güvenilirlik ve saygı gibi kişilik özelliklerine büyük önem vermektedir. Bu bulgular, kişilik özelliklerinin sağlıklı ve sürdürülebilir ilişkiler kurmada kritik bir rol oynadığını göstermektedir. Ayrıca, kadınların eş seçiminde ekonomik güvence, sosyal statü ve eğitim seviyesi gibi faktörlere daha fazla önem verdikleri; erkeklerin ise fiziksel çekicilik ve ev içi becerilere daha çok değer verdikleri tespit edilmiştir (Bacanlı, 2001).

Evrimsel teoriye göre, eş seçimi davranışları, türlerin hayatta kalmasını ve üreme başarısını artırmak için evrimsel süreçler sonucunda gelişmiştir (Buss, 1989). Evrimsel yaklaşım, erkekler ve kadınlar arasındaki eş seçimi tercihlerini açıklamak için farklı hipotezler öne sürer. Trivers (2017) tarafından ortaya konulan ebeveyn yatırımı teorisi, erkekler ve kadınlar arasındaki eş seçimi farklılıklarını açıklamada kilit bir rol oynar. Teoriye göre, kadınlar daha fazla ebeveyn yatırımı yapar ve bu nedenle eş seçiminde daha seçici olurlar. Erkekler ise üreme başarılarını artırmak için daha fazla partner arayışında bulunabilirler.

Cotter, Hermsen ve Vanneman (2011) yaptıkları çalışmada, cinsiyet rolleri ve bu rollerin toplumsal tutumlar üzerindeki etkilerini incelemişlerdir. Bu çalışma, 1977 ile 2008 yılları arasında cinsiyet rolleri konusundaki tutumların nasıl değiştiğini ve bu değişimlerin toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik ne anlama geldiğini analiz etmektedir. Araştırma, 1977'den 2008'e kadar olan dönemde toplumsal cinsiyet rolü tutumlarının genel olarak daha eşitlikçi bir yöne doğru evrildiğini göstermektedir. Ancak, bu değişimin hızının zamanla yavaşladığı ve bazı alanlarda durağanlaştığı da belirtilmiştir (Cotter, Hermsen & Vanneman, 2011).

Ondaş'ın (2007) yılında İstanbul'da yaptığı araştırma, son sınıf üniversite öğrencilerinin evlilik ve eş seçimi konusundaki görüşlerini incelemektedir. Araştırmaya göre, öğrenciler görücü usulü evlenmeyi uygun bulmamakta ve eşler

arasındaki büyük yaş farkını doğru bulmamaktadır. Hem kadın hem de erkek öğrenciler, ideal bir evlilik için evlilik öncesinde flört döneminin gerekli olduğunda hemfikirdir. Erkek öğrenciler, evlenecekleri kadının çalışmasını tercih ettiklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca, erkek katılımcıların evlilik ve eş seçimi konusunda kız öğrencilere kıyasla daha muhafazakâr görüşlere sahip oldukları gözlemlenmiştir. Erkek katılımcıların %80'i ve tüm kız katılımcılar, evlilik ve eş seçimi kararının bireye ait olması gerektiğini düşünmektedir.

Maliki'nin (2009) gerçekleştirdiği çalışma, Güney Nijerya'da üniversite öğrencilerinin eş seçme kriterlerini kapsamlı bir şekilde incelemektedir. Araştırmaya farklı üniversitelerden 907 erkek ve 512 kadın olmak üzere toplam 1419 öğrenci katılmıştır. Katılımcıların yaşları 16 ile 46 arasındadır. Araştırmanın bulgularına göre, eş seçiminde en önemli faktörler arasında kişilik özellikleri, verimlilik, dini benzerlik, fiziksel sağlık, dış görünüş, sahip olunan meslek ve eğitim seviyesi öne çıkmaktadır. Kişilik özellikleri, öğrenciler için en önemli kriter olarak belirlenmiş olup, bireylerin dürüstlük, güvenilirlik ve saygı gibi nitelikleri ön plana çıkmaktadır (Maliki, 2009).

Kaya (2002), eş seçimi sürecinde denetim odağının nasıl bir rol oynadığını ve cinsiyetler arasındaki farklılıkları incelemiştir. Denetim odağı, bireylerin olayları ve sonuçlarını kontrol edebilme inançlarını ifade eder ve içsel ya da dışsal olabilir (Rotter, 1966). İçsel denetim odağına sahip kişiler, olayların kendi kontrolünde olduğuna inanır, dışsal denetim odağına sahip kişiler, olayların dış faktörler tarafından belirlendiğine inanır. Kaya (2002) araştırmasında Ankara öğrenim gören 200 üniversite öğrencisini (100 erkek, 100 kadın) örneklem olarak kullanmıştır. Araştırmanın bulguları, cinsiyetler arasında eş seçimi tercihleri ve denetim odağı açısından önemli farklılıklar olduğunu göstermektedir. Erkek öğrenciler, eş seçiminde fiziksel çekicilik ve gençlik gibi kriterlere daha fazla önem verirken, kadın öğrenciler ekonomik güvence, sosyal statü ve eğitim düzeyi gibi faktörlere öncelik vermektedir. Bu bulgular, evrimsel psikoloji perspektifinden de desteklenmektedir; çünkü erkekler genellikle doğurganlık işaretleri olan fiziksel çekiciliğe, kadınlar ise kaynak sağlayabilecek ve güvenlik sunabilecek partnerlere önem verirler (Buss, 1989). Denetim odağı açısından, içsel denetim odağına sahip bireyler, eş seçiminde daha rasyonel ve bilinçli tercihler yapma eğilimindedir. Bu bireyler, eş seçiminde kişilik özellikleri, eğitim ve sosyal uyum gibi uzun vadeli faktörleri dikkate almaktadır. Öte

yandan, dışsal denetim odağına sahip bireyler, eş seçiminde daha fazla dış faktörlere ve tesadüflere bağlı kararlar alma eğilimindedir.

Kaya'nın (2002) bulguları, kadınların eş seçiminde ekonomik güvence ve sosyal statüye erkeklerden daha fazla önem verdiğini göstermektedir. Bu durum, kadınların evlilikte güvenlik ve istikrar arayışının bir yansımasıdır. Erkekler ise eş seçiminde fiziksel çekicilik ve gençliğe daha fazla önem vermektedir. Bu bulgular, cinsiyetler arasındaki biyolojik ve psikolojik farklılıkların eş seçimi tercihlerine yansıdığını göstermektedir.

Türkiye'de eş seçimi üzerine yapılan araştırmalar, geleneksel ve modern yöntemlerin bir arada var olduğunu göstermektedir. Modernleşme süreci ile birlikte bireylerin eş seçiminde daha özgür ve bağımsız kararlar alabildikleri, ancak geleneksel değerlerin de hala etkili olduğu gözlemlenmektedir. Bu durum, Türkiye'de eş seçimi süreçlerinin dinamik ve değişken olduğunu göstermektedir. Erzeybek (2015), anne ve babaların toplumsal cinsiyet rolleri hakkındaki tutumlarını ve bu tutumların çocuk yetiştirme süreçlerine nasıl yansıdığını incelemiştir. Araştırmada, 200 anne ve baba ile görüşmeler yapılmış ve anketler uygulanmıştır. Bulgular, ebeveynlerin toplumsal cinsiyet rolleri konusundaki tutumlarının çocuk yetiştirme pratiklerinde önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Genel olarak, ebeveynlerin büyük bir kısmı, geleneksel toplumsal cinsiyet rollerine uygun tutumlar sergilemektedir. Bununla birlikte, eğitim düzeyi ve sosyoekonomik durum gibi faktörler, ebeveynlerin cinsiyet rolleri tutumlarını etkilemektedir.

Korkulu (2019) yaptığı çalışmada, ebeveyn tutumlarının eş seçiminde sınırlandırıcı inançlar ile nasıl ilişkili olduğunu incelemektedir. Araştırma, 18-30 yaş aralığında 200 genç yetişkin ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın bulguları, ebeveynlerin tutumlarının çocuklarının eş seçiminde önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Ebeveynler, çocuklarının eş seçiminde belirli kriterler ve sınırlar koyarak, onların seçimlerini doğrudan veya dolaylı olarak etkileyebilmektedir. Bu tutumlar, çocukların eş seçimi sürecinde bazı inanç ve kısıtlamalar geliştirmelerine yol açmaktadır. Korkulu (2019), otoriter ebeveyn tutumlarının, çocukların eş seçiminde daha fazla sınırlandırıcı inançlara sahip olmasına neden olduğunu bulmuştur. Otoriter ebeveynler, çocuklarının eş seçiminde daha fazla kontrol ve yönlendirme

eğilimindedir. Bu tür ebeveyn tutumları, çocukların bağımsız kararlar almasını zorlaştırmakta ve eş seçiminde ebeveyn onayı arayışını artırmaktadır. Sınırlandırıcı inançlar, bireylerin eş seçiminde kendilerine koydukları kısıtlamaları ve ön yargıları ifade eder. Araştırma, ebeveynlerin sosyoekonomik ve eğitim düzeyinin, çocuklarının eş seçimi üzerindeki etkilerini de incelemiştir. Daha yüksek eğitim düzeyine ve sosyoekonomik statüye sahip ebeveynler, çocuklarının eş seçiminde daha esnek ve destekleyici tutumlar sergilemektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analiz edilmesi ile ilgili bilgiler sunulmaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nicel araştırma yöntemi, hipotez test etme, değişkenler arasındaki ilişkileri belirleme ve genelleştirilebilir sonuçlar elde etme amacı taşır (Büyüköztürk, 2023).

Nicel araştırma yönteminin temel özellikleri; nesnellik, genelleştirilebilirlik ve hipotez testidir. Nesnellik; verilerin objektif ve tarafsız bir şekilde toplanmasını ve analiz edilmesini amaçlar. Genelleştirilebilirlik sayesinde elde edilen sonuçlar daha geniş kitlelere genellenebilir. Hipotez testleriyle araştırma sürecinde, hipotezlerin doğrulanıp doğrulanmadığı istatistiksel analizler ile belirlenir (Karasar, 2023).

Nicel araştırma yönteminde kullanılan başlıca veri toplama yöntemleri; anketler, testler ve gözlemdir. Anketler; katılımcıların belirli konular hakkındaki görüşlerini, tutumlarını ve davranışlarını ölçmek için kullanılır. Anketler, geniş kitlelere ulaşmayı ve nicel veri toplamayı sağlar. Testler; bireylerin belirli özelliklerini, yeteneklerini veya bilgilerini ölçmek için standart testler kullanılır. Gözlem; katılımcıların davranışlarını belirli kriterlere göre sistematik olarak gözlemlemek ve kaydetmek suretiyle veri toplama yöntemidir (Balcı, 2001).

Nicel verilerin analizi, genellikle istatistiksel teknikler kullanılarak gerçekleştirilir. Bu teknikler arasında betimsel istatistikler, t-testleri, ANOVA, korelasyon ve regresyon analizleri yer alır. İstatistiksel analizler, verilerin yorumlanması ve hipotezlerin test

edilmesi sürecinde önemli rol oynar. Elde edilen bulgular, grafikler ve tablolar kullanılarak görselleştirilir ve raporlanır (Büyüköztürk, 2023).

Nicel araştırma yönteminin güçlü yönleri; verilerin nesnel ve tarafsız bir şekilde toplanmasını, büyük örneklem gruplarıyla çalışılması, elde edilen sonuçların geniş kitlelere genellenebilmesini sağlar. Nicel araştırmalarda kullanılan veri toplama ve analiz yöntemleri standartlaştırılmıştır, bu da araştırma sürecinin tekrarlanabilirliğini artırır. Nicel araştırma yönteminin zayıf yönleri; derinlemesine ve ayrıntılı bilgi sağlamada sınırlıdır. Bu nedenle, bireylerin deneyimlerini ve duygularını anlamakta yetersiz kalabilir. Önceden belirlenmiş hipotezler ve yöntemler doğrultusunda gerçekleştirildiği için esnek değildir ve araştırma sürecinde ortaya çıkan yeni bulgulara göre yeniden şekillendirilemez (Karasar, 2023).

3.2. Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırmada evlilik tutumları ile eş seçme stratejileri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır. İlişkisel tarama modeliyle iki veya daha fazla değişkenin arasındaki ilişkilerin ortaya çıkması hedeflenir (Büyüköztürk, Bökeoğlu & Şekercioğlu, 2018)

İlişkisel tarama yöntemi, iki veya daha fazla değişken arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla kullanılan bir yöntemdir. Bu yöntemin temel özellikleri; değişkenler arası ilişki, büyük örneklem grupları ve nicel veri analizidir. Değişkenler arası ilişki; iki veya daha fazla değişken arasındaki korelasyonları inceler. Büyük örneklem grupları; elde edilen bulguların genelleştirilebilirliğini artırır. Nicel veri analizi teknikleri; korelasyon analizi, regresyon analizi ve yapısal eşitlik modellemesidir (Büyüköztürk, 2023).

İlişkisel tarama yönteminde kullanılan başlıca veri toplama yöntemleri; anketler, gözlem ve doküman analizidir. Anketler, katılımcıların belirli konular hakkındaki görüşlerini, tutumlarını ve davranışlarını ölçmek için anketler kullanılır. Anketler, geniş kitlelere ulaşmayı ve nicel veri toplamayı sağlar. Gözlem, katılımcıların davranışlarını doğrudan gözlemleyerek veri toplama yöntemidir. Bu yöntem, özellikle belirli davranış kalıplarının incelenmesinde kullanılır. Doküman analizi, Mevcut

dokümanlar ve yazılı materyaller incelenerek veri elde edilir. Bu yöntem, özellikle geçmiş verilerin incelenmesinde kullanılır (Karasar, 2023).

İlişkisel tarama yönteminde elde edilen veriler, genellikle korelasyon ve regresyon analizleri gibi istatistiksel teknikler kullanılarak analiz edilir. Korelasyon analizi, değişkenler arasındaki ilişkinin yönünü ve gücünü belirlerken, regresyon analizi, bir değişkenin diğer değişken üzerindeki etkisini belirlemeye çalışır. Bu analizler, değişkenler arasındaki neden-sonuç ilişkilerini anlamak için önemli bilgiler sunar (Büyüköztürk, 2023).

3.3. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini Kocaeli ilinde üniversitede okuyan öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklem seçiminde ulaşılabilirlik açısından kolaylı örneklem metodu kullanılmıştır.

Kolaylı örneklem, araştırmacıların belirli bir popülasyon hakkında bilgi toplarken, erişimi en kolay ve hızlı olan bireyleri seçtikleri bir örneklem yöntemidir (Yıldırım & Şimşek, 2021). Bu yöntemde seçilen örnekler, araştırmacının çevresindeki veya araştırmaya katılmayı kabul eden bireylerden oluşur. Kolaylı örneklem yönteminin en büyük avantajı, veri toplama sürecini hızlandırması ve maliyetleri düşürmesidir. Araştırmacılar, kolayca ulaşabilecekleri bireyleri seçtikleri için, veri toplama süreci daha hızlı gerçekleşir. Ayrıca, bu yöntem, genellikle diğer örneklem yöntemlerine göre daha az maliyetlidir (Yıldırım ve Şimşek, 2021).

Bu araştırmaya 5 farklı bölümden 186 kadın, 99 kadın olmak üzere 285 (n=194) üniversite öğrencisi katılmıştır. Bu çalışma, İstanbul Ticaret Üniversitesi Etik Kurulu'nun 20.03.2024 tarih ve E-65836846-044-316259 kararınca uygun görülmüştür (Ek-6).

Katılımcıların demografik bilgilerine ilişkin veriler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Araştırmanın katılımcılarına ilişkin bilgileri içeren betimsel istatistik tablosu

Bölüm	Çocuk Gelişimi	79	27.7
	Sağlık Hizmetleri	41	14.4
	Sosyal Hizmet ve Rehabilitasyon	73	25.6

	Teknik Hizmetler	37	13.0
	Diğer	55	19.3
Sınıf	1. Sınıf	106	37.2
	2. Sınıf	97	34.0
	3. Sınıf	18	6.3
	4. Sınıf	15	5.3
	Diğer	49	17.2
	Yaş	18	11
19		42	14.7
20		64	22.5
21		51	17.9
22		31	10.9
23		18	6.3
24 ve üzeri		68	23.9
Cinsiyet	Kadın	186	65.3
	Erkek	99	34.7
Ebeveyn Medeni Durumu	Evli/Beraber	187	65.6
	Ayrı/Boşanmış	52	18.2
	Diğer	46	16.1

Tablo incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin 79'unun (%27.7) çocuk gelişimi, 41'inin (%14.4) sağlık hizmetleri, 73'ünün (%25.6) sosyal hizmet ve rehabilitasyon, 37'sinin (%13) teknik hizmetler ve 55'inin (%19.3) ise diğer bölümlerde okuduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğrenciler sınıflarına göre; 1.sınıfta eğitim gören 106 öğrencinin 37.2'i, 2.sınıfta eğitim gören 97 öğrencinin 34.0'ı, 3.sınıfta eğitim gören 18 öğrencinin 6.3'ü, 4.sınıfta eğitim gören 15 öğrencinin 5.3'ü ve diğer eğitim kademesindeki 49 öğrencinin 17.2'sini oluşturduğu görülmektedir.

Araştırmaya 186 (%65.6) kadın ve 99 (%18.2) erkek olmak üzere toplam 285 öğrenci katılmıştır. Katılımcılar arasında 24 yaş ve üzeri olanların oranı diğer gruplardan yüksektir. Araştırmaya katılan öğrenciler yaş gruplarına göre oranları; 18 yaşındaki 11 öğrencinin 3.9'u, 19 yaşındaki 42 öğrencinin 14.7'si, 20 yaşındaki 64 öğrencinin 22.5'i, 21 yaşındaki 51 öğrencinin 17.9'u, 22 yaşındaki 31 öğrencinin 10.9'u, 23 yaşındaki 18 öğrencinin 6.3'ü, 24 yaş ve üzeri 68 öğrencinin 23.9'u olarak görülmektedir.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin ebeveynlerinin medeni durumlarına göre; 187 evli/beraber olan ebeveynli öğrenciler çalışmanın 65.6'sı, 52 ayrı/boşanmış

olan ebeveynli öğrenciler çalışmanın 18.2'si, 46 diğer durumda olan ebeveynli öğrenciler çalışmanın 16.1'ini oluşturmaktadır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada katılımcıların araştırma hakkında bilgilendirilmeleri ve gönüllü katılımlarını onaylayabilmeleri adına “*Bilgilendirilmiş Onam (Ek-1)*” kullanılmıştır.

Ayrıca araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin; kişisel bilgilerini toplamak için araştırmacı tarafından geliştirilen “*Kişisel Bilgi Formu (EK-2)*”, evlilik tutumlarının belirlemek amacıyla “*İnönü Evlilik Tutum Ölçeği (EK-3)*”, eş seçme stratejilerini belirlemek için “*Eş Seçme Stratejileri Envanteri (Ek-4)*” kullanılmıştır.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Kişisel bilgi formu; bölüm, sınıf, yaş, cinsiyet ve ebeveyn medeni durumu içeren 5 bölümden oluşmaktadır (Ek-2).

3.3.2. İnönü Evlilik Tutum Ölçeği (İETÖ)

2014 yılında Bayoğlu ve Atli geliştirilmiş olan “İnönü Evlilik Tutum Ölçeği” (İETÖ) 21 madde ve tek boyuttan oluşmaktadır (Ek-3). Bireylerin evliliğe yönelik tutumlarını belirlemek için geliştirilen İETÖ, “Hiç katılmıyorum”dan “Tamamen katılıyorum”a kadar derecelendirilen 5'li likert tipinde bir ölçüm aracıdır (Bayoğlu ve Atli, 2014). İETÖ'nün güvenilirliğine ilişkin çalışmalarda ise iç tutarlılık katsayısı .90, Spearman Brown Testi Yarılama Testi .88 olarak bulunmuştur. İETÖ'nün puanlaması: Hiç katılmıyorum (1), Nadiren katılıyorum (2), Biraz katılıyorum (3), Katılıyorum (4) ve Kesinlikle katılıyorum (5) şeklindedir. Ölçekten yüksek puanların alınması evliliğe ilişkin tutumun yüksek olduğunun göstergesidir (Bayoğlu ve Atli, 2014). Bayoğlu ve Atli (2014) tarafından ölçeğin güvenilirlik analizi yapılmış ve bu analizde Cronbach alfa, test-tekrar test ve testi yarılama yöntemleri kullanılmıştır. Elde edilen güvenilirlik değerleri, .87 ile .90 arasında değişmektedir. Ölçeğin yapı geçerliğini değerlendirmek amacıyla gerçekleştirilen doğrulayıcı ve açımlayıcı faktör analizleri, ölçeğin tek faktörlü bir yapıya sahip olduğunu ve toplam varyansın %36'sını açıkladığını göstermiştir (Bayoğlu & Atli, 2014).

3.3.3. Eş Seçme Stratejileri Envanteri (ESSE)

Eş seçme stratejileri envanteri 2015 yılında Altuntaş ve Atli tarafından geliştirilmiş ve araştırmaya İnönü Üniversitesi'nde eğitim gören 812 öğrenci katılmıştır. Araştırmanın başlangıcında, 57 maddelik bir deneme envanteri oluşturulmuştur. Envanterin yapı geçerliliğini belirlemek amacıyla 302 öğrenciden elde edilen veriler incelenmiş, faktör analizi yapılmış ve Varimax döndürme tekniği kullanılmıştır. Verilerin açımlayıcı faktör analizine uygunluğunu değerlendirmek için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değeri .787 olarak bulunmuş ve Bartlett Sphericity testi .000 düzeyinde anlamlı çıkmıştır. Uygun olmayan 29 madde envanterden çıkarılmıştır. Envanterin yedi faktörlü yapısını doğrulamak amacıyla 406 öğrenciden elde edilen verilerle doğrulayıcı faktör analizi gerçekleştirilmiş ve 'x²/sd' oranı 2,837 olarak hesaplanmıştır; bu da faktör modelinin verilerle uyumlu olduğunu göstermektedir. GFI .86, CFI .90, TLI .89 ve RMSEA .06 değerleri, modelin kabul edilebilir uyum düzeylerine sahip olduğunu ortaya koymuştur.

Envanter 28 madde ve 7 farklı alt boyuttan (aile kurumu ve güven, sosyo-ekonomik durum, dini ve siyasi benzerlik, fiziksel özellik, bekaret, çocuk bakımı, aşk) oluşmakta ve 9'lu likert ölçeğinde derecelendirilmektedir (Ek-4). "1=hiç katılmıyorum", "9=tamamen katılıyorum" a karşılık gelmektedir. Envanterde bulunan alt boyutlarda elde edilen puanlar arttıkça, bireylerin eş seçme stratejisine verdiği önem de artmaktadır. Hem bireysel hem de grup ortamında uygulanabilen bu ölçekte zaman sınırlaması bulunmamaktadır.

ESSE'nin iç tutarlılık katsayıları, 'aile kurumu ve güven' alt boyutu için .84, 'sosyo-ekonomik durum' alt boyutu için .89, 'dini ve siyasi benzerlik' alt boyutu için .82, 'fiziksel özellik' alt boyutu için .70, 'bekaret' alt boyutu için .73, 'çocuk bakımı' alt boyutu için .69 ve 'aşk' alt boyutu için .58 olarak belirlenmiştir. Test tekrar test sonuçları ise aynı sıralamayla .67, .86, .87, .80, .92, .77 ve .65 olarak bulunmuştur.

Envanterdeki alt boyutların değerlendirilmesi yapılırken aile kurumu ve güven "14-17-20-21-24- 25-27-28", bekaret boyutu "8-15-23", sosyo-ekonomik durum boyutu "4-12-18-26", dini ve siyasi benzerlik boyutu "2-5-10-19", fiziksel özellik boyutu "1-

6-9", aşk "3-13-22" ve çocuk bakımı boyutu "7-11-16" soruların cevaplarına karşılık gelmektedir.

3.4. Verilerin Analizi

Bu araştırmada elde edilen veriler SPSS 25.0 programı ile analiz edilmiştir. Araştırma sorularının analizleri yapılmadan önce, ölçeklerden elde edilen verilerin normalliği basıklık-çarpıklık katsayılarına bakılarak sınanmıştır.

Araştırmada iki bağımsız grup arasında (cinsiyet değişkeni) evlilik tutumları ve eş seçme stratejileri açısından anlamlı fark olup olmadığını belirlemek için Mann-Whitney U Testi kullanılmıştır. Çalışmanın başında yapılan normallik testleri, verilerin normal dağılım göstermediğini ortaya koymuştur. Bu nedenle, parametrik olmayan testlerin kullanılması uygun bulunmuştur. Birden fazla grup arasında (bölüm, sınıf, yaş ve ebeveynlerinin medeni durumu değişkenleri) evlilik tutumları ve eş seçme stratejileri açısından anlamlı fark olup olmadığını belirlemek için Kruskal-Wallis Testi kullanılmıştır. Kruskal-Wallis Testi, üç veya daha fazla bağımsız grup arasındaki medyan farklarını incelemek için kullanılan parametrik olmayan bir testtir (Field, 2005). Verilerin normal dağılım göstermemesi ve grupların homojen varyans sergilememesi durumunda kullanımı uygundur.

Mann-Whitney U Testi, parametrik olmayan bir test olup, normal dağılım göstermeyen veriler için uygun bir seçenektir (Nachar, 2008). Bu test, iki grubun medyanlarının karşılaştırılmasında kullanılır ve verilerin normal dağılım göstermediği durumlarda tercih edilir. Bu nedenle, dağılımı bilinmeyen veya normal olmayan küçük örneklem için idealdir (McKnight & Najab, 2010). Parametrik olmayan testler arasında yer alması nedeniyle, verilerin dağılımına ilişkin herhangi bir varsayım gerektirmez (Nachar, 2008). Mann-Whitney U testi, iki grup için sıralama toplamlarını kullanarak hesaplanır. Her iki gruptaki tüm değerler sıralanır ve her grubun sıralama toplamı bulunur. U testi değeri, bu sıralama toplamları üzerinden hesaplanır ve ardından Z skoru kullanılarak p-değeri elde edilir.

Kruskal-Wallis testi, verilerin normal dağılım göstermediği ve homojen varyans sergilemediği durumlarda bile güvenilir sonuçlar verir. Bu nedenle, dağılımı bilinmeyen veya normal olmayan küçük örneklem için idealdir. Kruskal-Wallis

testi, her bir grubun sıralama toplamlarını kullanarak hesaplanır. Her gruptaki tüm değerler sıralanır ve her grubun sıralama toplamı bulunur. H testi değeri, bu sıralama toplamları üzerinden hesaplanır ve ardından p-değeri elde edilir.

Araştırmanın bu kısmında, katılımcılardan toplanan verilere ilişkin yapılan istatistiksel analiz sonuçları tablolar ve açıklamalar eşliğinde sunulmuştur.

Tablo 2. Normallik testi tablosu

	İETÖ TOPLAM	Aile Kurumu ve Güven	Sosyo ekonomik Durum	Dini ve Siyasi Benzerlik	Fiziksel Özellik	Bekaret	Çocuk Bakımı	Aşk	ESSE
Çarpıklık	-.406	- 4.07 2	-.706	-.130	-.594	-.040	-1.018	- 2.25 5	-.885
Basıklık	-.192	26.3 75	.281	-.647	-.074	-1.506	.714	8.01 1	3.648

George ve Mallery'e (2001) göre çarpıklık ve basıklık değerlerinin -2 ile +2 aralığında olduğu durumlarda veriler normal dağılım göstermektedir. Bu durumda tablo incelendiğinde verilerin normal dağılım göstermediği görülmektedir. Dolayısıyla verilerin analizinde parametrik olmayan testler kullanılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Çalışmanın bu kısmında, katılımcılardan toplanan verilere ilişkin yapılan istatistiksel analiz sonuçları tablolar ve açıklamalar eşliğinde sunulmuştur.

4.1. Cinsiyet Değişkenine Göre Farkları Gösteren Bulgular

Araştırmada cinsiyet değişkenine göre evlilik tutumları ve eş seçme stratejileri arasındaki ilişkilerin belirlenebilmesi için Mann-Whitney U testi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Cinsiyet değişkenine göre farkları gösteren tablo

	Cinsiyet	n	Sıralar Ortalaması	Sıralar Toplamı	U	Z	p
İETÖ	Kadın	186	126.87	23597.00	6206.00	-4.531	.000*
	Erkek	99	173.31	17158.00			
	Total	285					
Aile Kurumu ve Güven	Kadın	186	164.58	30612.00	5193.00	-6.362	.000*
	Erkek	99	102.45	10143.00			
	Total	285					
Sosyo-ekonomik Durum	Kadın	186	148.88	27691.50	8113.50	-1.653	.098
	Erkek	99	131.95	13063.50			
	Total	285					
Dini ve Siyasi Benzerlik	Kadın	186	150.78	28044.50	7760.50	-2.186	.029*
	Erkek	99	128.39	12710.50			
	Total	285					
Fiziksel Özellik	Kadın	186	126.59	23546.00	6155.00	-4.618	.000*
	Erkek	99	173.83	17209.00			
	Total	285					
Bekaret	Kadın	186	161.44	30027.00	5778.00	-5.202	.000*
	Erkek	99	108.36	10728.00			
	Total	285					
Çocuk Bakımı	Kadın	186	159.88	29737.00	6068.00	-4.766	.000*
	Erkek	99	111.29	11018.00			
	Total	285					
Aşk	Kadın	186	162.53	30231.50	5573.50	-5.689	.000*

	Erkek	99	106.30	10523.50			
	Total	285					
ESSE	Kadın	186	159.08	29589.00	6216.00	-4.515	.000*
	Erkek	99	112.79	11166.00			
	Total	285					

Tablo 3 incelendiğinde; İnönü Evlilik Tutum Ölçeği toplam puanlarında, kadın katılımcılar (n=186, sıralar ortalaması=126.87, sıralar toplamı=23597.00) ile erkek katılımcılar (n=99, sıralar ortalaması=173.31, sıralar toplamı=17158.00) arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır (U=6206.00, Z=-4.531, p<.001). Erkek katılımcılar, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği toplam puanlarında kadın katılımcılara göre daha yüksek puanlar almıştır.

Aile kurumu ve güven boyutunda, kadın katılımcılar (n=186, sıralar ortalaması=164.58, sıralar toplamı=30612.00) ile erkek katılımcılar (n=99, sıralar ortalaması=102.45, sıralar toplamı=10143.00) arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır (U=5193.00, Z=-6.362, p<.001). Kadın katılımcılar, aile kurumu ve güven boyutunda erkek katılımcılara göre daha yüksek puanlar almıştır.

Sosyo-ekonomik durum boyutunda, kadın katılımcılar (n=186, sıralar ortalaması=148.88, sıralar toplamı=27691.50) ile erkek katılımcılar (n=99, sıralar ortalaması=131.95, sıralar toplamı=13063.50) arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır (U=8113.50, Z=-1.653, p=.098).

Dini ve siyasi benzerlik boyutunda, kadın katılımcılar (n=186, sıralar ortalaması=150.78, sıralar toplamı=28044.50) ile erkek katılımcılar (n=99, sıralar ortalaması=128.39, sıralar toplamı=12710.50) arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır (U=7760.50, Z=-2.186, p=.029). Kadın katılımcılar, dini ve siyasi benzerlik boyutunda erkek katılımcılara göre daha yüksek puanlar almıştır.

Fiziksel özellik boyutunda, kadın katılımcılar (n=186, sıralar ortalaması=126.59, sıralar toplamı=23546.00) ile erkek katılımcılar (n=99, sıralar ortalaması=173.83, sıralar toplamı=17209.00) arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır (U=6155.00, Z=-4.618, p<.001). Erkek katılımcılar, fiziksel özellik boyutunda kadın katılımcılara göre daha yüksek puanlar almıştır.

Bekaret boyutunda, kadın katılımcılar (n=186, sıralar ortalaması=161.44, sıralar toplamı=30027.00) ile erkek katılımcılar (n=99, sıralar ortalaması=108.36, sıralar toplamı=10728.00) arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır (U=5778.00, Z=-5.202, p<.001). Kadın katılımcılar, bekaret boyutunda erkek katılımcılara göre daha yüksek puanlar almıştır.

Çocuk bakımı boyutunda, kadın katılımcılar (n=186, sıralar ortalaması=159.88, sıralar toplamı=29737.00) ile erkek katılımcılar (n=99, sıralar ortalaması=111.29, sıralar toplamı=11018.00) arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır (U=6068.00, Z=-4.766, p<.001). Kadın katılımcılar, çocuk bakımı boyutunda erkek katılımcılara göre daha yüksek puanlar almıştır.

Aşk boyutunda, kadın katılımcılar (n=186, sıralar ortalaması=162.53, sıralar toplamı=30231.50) ile erkek katılımcılar (n=99, sıralar ortalaması=106.30, sıralar toplamı=10523.50) arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır (U=5573.50, Z=-5.689, p<.001). Kadın katılımcılar, aşk boyutunda erkek katılımcılara göre daha yüksek puanlar almıştır.

ESSE boyutunda, kadın katılımcılar (n=186, sıralar ortalaması=159.08, sıralar toplamı=29589.00) ile erkek katılımcılar (n=99, sıralar ortalaması=112.79, sıralar toplamı=11166.00) arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır (U=6216.00, Z=-4.515, p<.001). Kadın katılımcılar, ESSE boyutunda erkek katılımcılara göre daha yüksek puanlar almıştır.

4.2. Bölüm Değişkenine Göre Farklılıkları Gösteren Bulgular

Araştırmada bölüm değişkenine göre evlilik tutumları ve eş seçme stratejileri arasındaki farklılıkları belirlemek için Kruskal Wallis testi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Bölüm değişkenine farkları gösteren tablo

	Bölüm	n	\bar{x}	df	H	p
İETÖ	Çocuk Gelişimi	79	126.15	4	7.409	.116
	Sağlık Hizmetleri	41	151.77			
	Sosyal Hizmet ve Rehabilitasyon	73	158.16			
	Teknik Hizmetler	37	152.72			

	Diğer	55	134.02			
Aile Kurumu ve Güven	Çocuk Gelişimi	79	174.70			
	Sağlık Hizmetleri	41	149.04			
	Sosyal Hizmet ve Rehabilitasyon	73	134.74	4	27.137	.000*
	Teknik Hizmetler	37	97.20			
	Diğer	55	134.75			
Sosyo-ekonomik Durum	Çocuk Gelişimi	79	153.37			
	Sağlık Hizmetleri	41	154.67			
	Sosyal Hizmet ve Rehabilitasyon	73	148.95	4	8.447	.077
	Teknik Hizmetler	37	135.50			
	Diğer	55	116.55			
Dini ve Siyasi Benzerlik	Çocuk Gelişimi	79	155.35			
	Sağlık Hizmetleri	41	151.33			
	Sosyal Hizmet ve Rehabilitasyon	73	150.35	4	8.440	.259
	Teknik Hizmetler	37	118.82			
	Diğer	55	125.55			
Fiziksel Özellik	Çocuk Gelişimi	79	126.06			
	Sağlık Hizmetleri	41	153.57			
	Sosyal Hizmet ve Rehabilitasyon	73	144.77	4	5.285	.000*
	Teknik Hizmetler	37	156.69			
	Diğer	55	147.88			
Bekaret	Çocuk Gelişimi	79	175.66			
	Sağlık Hizmetleri	41	139.87			
	Sosyal Hizmet ve Rehabilitasyon	73	149.49	4	32.121	.000*
	Teknik Hizmetler	37	87.32			
	Diğer	55	127.26			
Çocuk Bakımı	Çocuk Gelişimi	79	172.34			
	Sağlık Hizmetleri	41	143.40			
	Sosyal Hizmet ve Rehabilitasyon	73	137.28	4	22.783	.000*
	Teknik Hizmetler	37	95.91			
	Diğer	55	139.84			
Aşk	Çocuk Gelişimi	79	172.96			
	Sağlık Hizmetleri	41	150.79			
	Sosyal Hizmet ve Rehabilitasyon	73	145.08	4	31.894	.000*
	Teknik Hizmetler	37	86.69			
	Diğer	55	129.28			
ESSE	Çocuk Gelişimi	79	171.41			
	Sağlık Hizmetleri	41	152.51			
	Sosyal Hizmet ve Rehabilitasyon	73	147.92	4	25.847	.000*
	Teknik Hizmetler	37	98.49			
	Diğer	55	118.52			

Tablo 4 incelendiğinde; İnönü Evlilik Tutum Ölçeği toplam puanlarına göre, Çocuk Gelişimi (n=79, \bar{x} =126.15), Sağlık Hizmetleri (n=41, \bar{x} =151.77), Sosyal Hizmet ve Rehabilitasyon (n=73, \bar{x} =158.16), Teknik Hizmetler (n=37, \bar{x} =152.72) ve Diğer (n=55, \bar{x} =134.02) bölümleri arasında yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçları anlamlı bir fark göstermemektedir (H=7.409, p=.116).

Aile kurumu ve güven boyutunda, Çocuk Gelişimi (n=79, \bar{x} =174.70), Sağlık Hizmetleri (n=41, \bar{x} =149.04), Sosyal Hizmet ve Rehabilitasyon (n=73, \bar{x} =134.74), Teknik Hizmetler (n=37, \bar{x} =97.20) ve Diğer (n=55, \bar{x} =134.75) bölümleri arasında yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçları anlamlı bir fark göstermektedir (H=27.137, p<.001). Bu farkın detayına inildiğinde, Çocuk Gelişimi bölümü öğrencilerinin diğer bölümlerdeki öğrencilere göre daha yüksek puanlar aldığı görülmektedir.

Sosyo-ekonomik durum boyutunda, Çocuk Gelişimi (n=79, \bar{x} =153.37), Sağlık Hizmetleri (n=41, \bar{x} =154.67), Sosyal Hizmet ve Rehabilitasyon (n=73, \bar{x} =148.95), Teknik Hizmetler (n=37, \bar{x} =135.50) ve Diğer (n=55, \bar{x} =116.55) bölümleri arasında yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçları anlamlı bir fark göstermemektedir (H=8.447, p=.077).

Dini ve siyasi benzerlik boyutunda, Çocuk Gelişimi (n=79, \bar{x} =155.35), Sağlık Hizmetleri (n=41, \bar{x} =151.33), Sosyal Hizmet ve Rehabilitasyon (n=73, \bar{x} =150.35), Teknik Hizmetler (n=37, \bar{x} =118.82) ve Diğer (n=55, \bar{x} =125.55) bölümleri arasında yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçları anlamlı bir fark göstermemektedir (H=8.440, p=.259).

Fiziksel özellik boyutunda, Çocuk Gelişimi (n=79, \bar{x} =126.06), Sağlık Hizmetleri (n=41, \bar{x} =153.57), Sosyal Hizmet ve Rehabilitasyon (n=73, \bar{x} =144.77), Teknik Hizmetler (n=37, \bar{x} =156.69) ve Diğer (n=55, \bar{x} =147.88) bölümleri arasında yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçları anlamlı bir fark göstermektedir (H=5.285, p<.001). Bu sonuçlar, Çocuk Gelişimi ve Teknik Hizmetler bölümü öğrencilerinin diğer bölümlerdeki öğrencilere göre daha yüksek puanlar aldığını göstermektedir.

Bekaret boyutunda, Çocuk Gelişimi (n=79, \bar{x} =175.66), Sağlık Hizmetleri (n=41, \bar{x} =139.87), Sosyal Hizmet ve Rehabilitasyon (n=73, \bar{x} =149.49), Teknik Hizmetler (n=37, \bar{x} =87.32) ve Diğer (n=55, \bar{x} =127.26) bölümleri arasında yapılan Kruskal-

Wallis testi sonuçları anlamlı bir fark göstermektedir ($H=32.121$, $p<.001$). Çocuk Gelişimi bölümü öğrencileri, bekaret boyutunda diğer bölümlere göre daha yüksek puanlar almıştır.

Çocuk bakımı boyutunda, Çocuk Gelişimi ($n=79$, $\bar{x}=172.34$), Sağlık Hizmetleri ($n=41$, $\bar{x}=143.40$), Sosyal Hizmet ve Rehabilitasyon ($n=73$, $\bar{x}=137.28$), Teknik Hizmetler ($n=37$, $\bar{x}=95.91$) ve Diğer ($n=55$, $\bar{x}=139.84$) bölümleri arasında yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçları anlamlı bir fark göstermektedir ($H=22.783$, $p<.001$). Çocuk Gelişimi bölümü öğrencileri, Çocuk bakımı boyutunda diğer bölümlere göre daha yüksek puanlar almıştır.

Aşk boyutunda, Çocuk Gelişimi ($n=79$, $\bar{x}=172.96$), Sağlık Hizmetleri ($n=41$, $\bar{x}=150.79$), Sosyal Hizmet ve Rehabilitasyon ($n=73$, $\bar{x}=145.08$), Teknik Hizmetler ($n=37$, $\bar{x}=86.69$) ve Diğer ($n=55$, $\bar{x}=129.28$) bölümleri arasında yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçları anlamlı bir fark göstermektedir ($H=31.894$, $p<.001$). Çocuk Gelişimi bölümü öğrencileri, aşk boyutunda diğer bölümlere göre daha yüksek puanlar almıştır.

ESSE boyutunda, Çocuk Gelişimi ($n=79$, $\bar{x}=171.41$), Sağlık Hizmetleri ($n=41$, $\bar{x}=152.51$), Sosyal Hizmet ve Rehabilitasyon ($n=73$, $\bar{x}=147.92$), Teknik Hizmetler ($n=37$, $\bar{x}=98.49$) ve Diğer ($n=55$, $\bar{x}=118.52$) bölümleri arasında yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçları anlamlı bir fark göstermektedir ($H=25.847$, $p<.001$). Çocuk Gelişimi bölümü öğrencileri, ESSE boyutunda diğer bölümlere göre daha yüksek puanlar almıştır.

4.3. Sınıf Değişkenine Göre Farklılıkları Gösteren Bulgular

Araştırmada sınıf değişkenine göre evlilik tutumları ve eş seçme stratejileri arasındaki ilişkilerin belirlenebilmesi için Kruskal Wallis testi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Sınıf değişkenine göre farkları gösteren tablo

	Sınıf	n	\bar{x}	df	H	p
İETÖ	1. Sınıf	106	162.26	4	9.357	.053
	2. Sınıf	97	133.29			
	3. Sınıf	18	129.47			

	4. Sınıf	15	133.60			
	Diğer	49	128.41			
Aile Kurumu ve Güven	1. Sınıf	106	149.20			
	2. Sınıf	97	141.21			
	3. Sınıf	18	102.25	4	9.799	.044*
	4. Sınıf	15	111.10			
	Diğer	49	157.87			
Sosyo-ekonomik Durum	1. Sınıf	106	157.47			
	2. Sınıf	97	142.22			
	3. Sınıf	18	119.97	4	7.214	.125
	4. Sınıf	15	124.77			
	Diğer	49	127.30			
Dini ve Siyasi Benzerlik	1. Sınıf	106	153.41			
	2. Sınıf	97	137.69			
	3. Sınıf	18	123.14	4	3.656	.455
	4. Sınıf	15	151.00			
	Diğer	49	135.85			
Fiziksel Özellik	1. Sınıf	106	155.17			
	2. Sınıf	97	128.89			
	3. Sınıf	18	146.89	4	6.447	.168
	4. Sınıf	15	163.70			
	Diğer	49	136.85			
Bekaret	1. Sınıf	106	150.65			
	2. Sınıf	97	143.68			
	3. Sınıf	18	116.94	4	3.262	.515
	4. Sınıf	15	129.90			
	Diğer	49	138.70			
Çocuk Bakımı	1. Sınıf	106	145.76			
	2. Sınıf	97	143.20			
	3. Sınıf	18	120.31	4	2.077	.722
	4. Sınıf	15	130.73			
	Diğer	49	148.73			
Aşk	1. Sınıf	106	145.28			
	2. Sınıf	97	144.08			
	3. Sınıf	18	127.78	4	2.801	.592
	4. Sınıf	15	116.33			
	Diğer	49	149.68			
ESSE	1. Sınıf	106	157.74			
	2. Sınıf	97	139.64			
	3. Sınıf	18	110.94	4	7.881	.096
	4. Sınıf	15	118.20			
	Diğer	49	137.13			

Tablo 5 incelendiğinde İnönü Evlilik Tutum Ölçeği toplam puanlarına göre, 1. sınıf (n=106, \bar{x} =162.26), 2. sınıf (n=97, \bar{x} =133.29), 3. sınıf (n=33, \bar{x} =131.35) ve 4. sınıf (n=49, \bar{x} =128.41) öğrencileri arasında yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçları anlamlı bir fark göstermektedir (H=9.336, p=.025). Bu sonuçlar, 1. sınıf öğrencilerinin İnönü

Evlilik Tutum Ölçeği toplam puanlarında diğer sınıflara göre daha yüksek puanlar aldığını göstermektedir.

Aile kurumu ve güven boyutunda, 1. sınıf (n=106, \bar{x} =149.20), 2. sınıf (n=97, \bar{x} =141.21), 3. sınıf (n=33, \bar{x} =106.27) ve 4. sınıf (n=49, \bar{x} =157.87) öğrencileri arasında yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçları anlamlı bir fark göstermektedir (H=9.695, p=.021). 1. sınıf ve 4. sınıf öğrencileri arasında, aile kurumu ve güven boyutunda anlamlı farklılıklar bulunmaktadır.

Sosyo-ekonomik durum boyutunda, 1. sınıf (n=106, \bar{x} =157.47), 2. sınıf (n=97, \bar{x} =142.22), 3. sınıf (n=33, \bar{x} =122.15) ve 4. sınıf (n=49, \bar{x} =127.30) öğrencileri arasında yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçları anlamlı bir fark göstermemektedir (H=7.186, p=.066).

Dini ve siyasi benzerlik boyutunda, 1. sınıf (n=106, \bar{x} =153.41), 2. sınıf (n=97, \bar{x} =137.69), 3. sınıf (n=33, \bar{x} =135.80) ve 4. sınıf (n=49, \bar{x} =135.85) öğrencileri arasında yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçları anlamlı bir fark göstermemektedir (H=2.719, p=.437).

Fiziksel özellik boyutunda, 1. sınıf (n=106, \bar{x} =155.17), 2. sınıf (n=97, \bar{x} =128.89), 3. sınıf (n=33, \bar{x} =154.53) ve 4. sınıf (n=49, \bar{x} =136.85) öğrencileri arasında yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçları anlamlı bir fark göstermemektedir (H=6.105, p=.107).

Bekaret boyutunda, 1. sınıf (n=106, \bar{x} =150.65), 2. sınıf (n=97, \bar{x} =143.68), 3. sınıf (n=33, \bar{x} =122.83) ve 4. sınıf (n=49, \bar{x} =138.70) öğrencileri arasında yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçları anlamlı bir fark göstermemektedir (H=3.058, p=.383).

Çocuk bakımı boyutunda, 1. sınıf (n=106, \bar{x} =145.76), 2. sınıf (n=97, \bar{x} =143.20), 3. sınıf (n=33, \bar{x} =125.05) ve 4. sınıf (n=49, \bar{x} =148.73) öğrencileri arasında yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçları anlamlı bir fark göstermemektedir (H=1.945, p=.584).

Aşk boyutunda, 1. sınıf (n=106, \bar{x} =145.28), 2. sınıf (n=97, \bar{x} =144.08), 3. sınıf (n=33, \bar{x} =122.58) ve 4. sınıf (n=49, \bar{x} =149.68) öğrencileri arasında yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçları anlamlı bir fark göstermemektedir (H=2.632, p=.452).

ESSE boyutunda, 1. sınıf (n=106, \bar{x} =157.74), 2. sınıf (n=97, \bar{x} =139.64), 3. sınıf (n=33, \bar{x} =144.24) ve 4. sınıf (n=49, \bar{x} =137.13) öğrencileri arasında yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçları anlamlı bir fark göstermektedir (H=7.817, p=.050). Bu sonuçlar, 1. sınıf öğrencilerinin ESSE boyutunda diğer sınıflara göre daha yüksek puanlar aldığını göstermektedir.

Sınıf değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçlarına göre, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği toplam puanları, aile kurumu ve güven ve ESSE boyutlarında anlamlı farklılıklar bulunmaktadır. 1. sınıf öğrencileri bu boyutlarda diğer sınıflara göre daha yüksek puanlar almıştır. Sosyo-ekonomik durum, dini ve siyasi benzerlik, fiziksel özellik, bekaret, çocuk bakımı ve aşk boyutlarında ise sınıflar arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır.

4.4. Yaş Değişkenine Göre Farklılıkları Gösteren Bulgular

Araştırmada yaş değişkenine göre evlilik tutumları ve eş seçme stratejileri arasındaki ilişkilerin belirlenebilmesi için Kruskal Wallis testi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Yaş değişkenine göre farkları gösteren tablo

	Yaş	n	\bar{x}	df	H	p
İETÖ	18	11	174.55	6	9.743	.136
	19	42	149.29			
	20	64	163.84			
	21	51	134.37			
	22	31	131.81			
	23	18	119.08			
	24 ve üzeri	68	132.31			
Aile Kurumu ve Güven	18	11	164.00	6	13.334	.038*
	19	42	156.99			
	20	64	121.31			
	21	51	154.02			
	22	31	115.27			
	23	18	149.97			
	24 ve üzeri	68	153.90			
Sosyo-ekonomik Durum	18	11	146.00	6	12.588	.050*
	19	42	169.35			
	20	64	147.71			
	21	51	150.22			
	22	31	151.27			
	23	18	116.00			

	24 ve üzeri	68	119.77			
	18	11	136.91			
	19	42	172.01			
	20	64	141.53			
Dini ve Siyasi Benzerlik	21	51	141.62	6	7.853	.249
	22	31	143.79			
	23	18	146.53			
	24 ve üzeri	68	127.19			
	18	11	83.64			
	19	42	147.69			
	20	64	151.84			
Fiziksel Özellik	21	51	152.49	6	8.324	.215
	22	31	146.19			
	23	18	128.03			
	24 ve üzeri	68	136.78			
	18	11	177.73			
	19	42	152.49			
	20	64	144.48			
Bekaret	21	51	140.03	6	12.662	.049
	22	31	159.05			
	23	18	171.86			
	24 ve üzeri	68	117.40			
	18	11	140.64			
	19	42	142.19			
	20	64	137.80			
Çocuk Bakımı	21	51	151.50	6	1.533	.957
	22	31	132.18			
	23	18	148.94			
	24 ve üzeri	68	145.76			
	18	11	184.05			
	19	42	148.95			
	20	64	129.32			
Aşk	21	51	155.03	6	8.424	.209
	22	31	148.71			
	23	18	155.03			
	24 ve üzeri	68	130.75			
	18	11	162.55			
	19	42	164.05			
	20	64	141.12			
ESSE	21	51	152.49	6	8.467	.206
	22	31	142.27			
	23	18	142.14			
	24 ve üzeri	68	122.05			

Tablo 6 incelendiğinde, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği toplam puanlarına göre, 18 yaş (n=11, \bar{x} =174.55), 19 yaş (n=42, \bar{x} =149.29), 20 yaş (n=64, \bar{x} =163.84), 21 yaş (n=51, \bar{x} =134.37), 22 yaş (n=31, \bar{x} =131.81), 23 yaş (n=18, \bar{x} =119.08) ve 24 yaş ve üzeri

(n=68, \bar{x} =132.31) öğrencileri arasında yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçları anlamlı bir fark göstermemektedir (H=9.743, p=.136).

Aile kurumu ve güven boyutunda, 18 yaş (n=11, \bar{x} =164.00), 19 yaş (n=42, \bar{x} =156.99), 20 yaş (n=64, \bar{x} =121.31), 21 yaş (n=51, \bar{x} =154.02), 22 yaş (n=31, \bar{x} =115.27), 23 yaş (n=18, \bar{x} =149.97) ve 24 yaş ve üzeri (n=68, \bar{x} =153.90) öğrencileri arasında yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçları anlamlı bir fark göstermektedir (H=13.334, p=.038). bu sonuçlar, 18 yaş ve 19 yaş gruplarının diğer yaş gruplarına göre aile kurumu ve güven boyutunda daha yüksek puanlar aldığını göstermektedir.

Sosyo-ekonomik durum boyutunda, 18 yaş (n=11, \bar{x} =146.00), 19 yaş (n=42, \bar{x} =169.35), 20 yaş (n=64, \bar{x} =147.71), 21 yaş (n=51, \bar{x} =150.22), 22 yaş (n=31, \bar{x} =151.27), 23 yaş (n=18, \bar{x} =116.00) ve 24 yaş ve üzeri (n=68, \bar{x} =119.77) öğrencileri arasında yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçları anlamlı bir fark göstermektedir (H=12.588, p=.050). 19 yaş grubu öğrencileri, sosyo-ekonomik durum boyutunda diğer yaş gruplarına göre daha yüksek puanlar almıştır.

Dini ve siyasi benzerlik boyutunda, 18 yaş (n=11, \bar{x} =136.91), 19 yaş (n=42, \bar{x} =172.01), 20 yaş (n=64, \bar{x} =141.53), 21 yaş (n=51, \bar{x} =141.62), 22 yaş (n=31, \bar{x} =143.79), 23 yaş (n=18, \bar{x} =146.53) ve 24 yaş ve üzeri (n=68, \bar{x} =127.19) öğrencileri arasında yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçları anlamlı bir fark göstermemektedir (H=7.853, p=.249).

Fiziksel özellik boyutunda, 18 yaş (n=11, \bar{x} =83.64), 19 yaş (n=42, \bar{x} =147.69), 20 yaş (n=64, \bar{x} =151.84), 21 yaş (n=51, \bar{x} =152.49), 22 yaş (n=31, \bar{x} =146.19), 23 yaş (n=18, \bar{x} =128.03) ve 24 yaş ve üzeri (n=68, \bar{x} =136.78) öğrencileri arasında yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçları anlamlı bir fark göstermemektedir (H=8.324, p=.215).

Bekaret boyutunda, 18 yaş (n=11, \bar{x} =177.73), 19 yaş (n=42, \bar{x} =152.49), 20 yaş (n=64, \bar{x} =144.48), 21 yaş (n=51, \bar{x} =140.03), 22 yaş (n=31, \bar{x} =159.05), 23 yaş (n=18, \bar{x} =171.86) ve 24 yaş ve üzeri (n=68, \bar{x} =117.40) öğrencileri arasında yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçları anlamlı bir fark göstermektedir (H=12.662, p=.049). 18 yaş ve 23 yaş grupları, bekaret boyutunda diğer yaş gruplarına göre daha yüksek puanlar almıştır.

Çocuk bakımı boyutunda, 18 yaş (n=11, \bar{x} =140.64), 19 yaş (n=42, \bar{x} =142.19), 20 yaş (n=64, \bar{x} =137.80), 21 yaş (n=51, \bar{x} =151.50), 22 yaş (n=31, \bar{x} =132.18), 23 yaş (n=18, \bar{x} =148.94) ve 24 yaş ve üzeri (n=68, \bar{x} =145.76) öğrencileri arasında yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçları anlamlı bir fark göstermemektedir (H=1.533, p=.957).

Aşk boyutunda, 18 yaş (n=11, \bar{x} =184.05), 19 yaş (n=42, \bar{x} =148.95), 20 yaş (n=64, \bar{x} =129.32), 21 yaş (n=51, \bar{x} =155.03), 22 yaş (n=31, \bar{x} =148.71), 23 yaş (n=18, \bar{x} =155.03) ve 24 yaş ve üzeri (n=68, \bar{x} =130.75) öğrencileri arasında yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçları anlamlı bir fark göstermemektedir (H=8.424, p=.209).

ESSE boyutunda, 18 yaş (n=11, \bar{x} =162.55), 19 yaş (n=42, \bar{x} =164.05), 20 yaş (n=64, \bar{x} =141.12), 21 yaş (n=51, \bar{x} =152.49), 22 yaş (n=31, \bar{x} =142.27), 23 yaş (n=18, \bar{x} =142.14) ve 24 yaş ve üzeri (n=68, \bar{x} =122.05) öğrencileri arasında yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçları anlamlı bir fark göstermemektedir (H=8.467, p=.206).

4.5. Ebeveynlerinin Medeni Durumu Değişkenine Göre Farklılıkları Gösteren Bulgular

Araştırmada ebeveynlerinin medeni durumu değişkenine göre evlilik tutumları ve eş seçme stratejileri arasındaki ilişkilerin belirlenebilmesi için Kruskal Wallis testi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7. Ebeveynlerin medeni durumu değişkenine göre farkları gösteren tablo

	EbeveynMedeniDurum	n	\bar{x}	df	H	p
İETÖ	Evli/Beraber	187	140.20	2	1.031	.597
	Ayrı/Boşanmış	52	143.36			
	Diğer	46	153.97			
Aile Kurumu ve Güven	Evli/Beraber	187	155.22	2	21.237	.000*
	Ayrı/Boşanmış	52	98.52			
	Diğer	46	143.59			
Sosyo-ekonomik Durum	Evli/Beraber	187	143.47	2	1.053	.591
	Ayrı/Boşanmış	52	134.15			
	Diğer	46	151.11			
Dini ve Siyasi Benzerlik	Evli/Beraber	187	146.68	2	1.231	.540
	Ayrı/Boşanmış	52	133.01			
	Diğer	46	139.33			
Fiziksel Özellik	Evli/Beraber	187	136.98	2	3.082	.214
	Ayrı/Boşanmış	52	151.32			
	Diğer	46	158.08			
Bekaret	Evli/Beraber	187	158.18	2	21.742	.000*

	Ayrı/Boşanmış	52	100.31			
	Diğer	46	129.53			
Çocuk Bakımı	Evli/Beraber	187	151.81			
	Ayrı/Boşanmış	52	100.32	2	17.328	.000*
	Diğer	46	155.42			
Aşk	Evli/Beraber	187	154.55			
	Ayrı/Boşanmış	52	99.87	2	19.295	.000*
	Diğer	46	144.82			
ESSE	Evli/Beraber	187	153.86			
	Ayrı/Boşanmış	52	105.52	2	14.025	.001*
	Diğer	46	141.23			

Tablo 7 incelendiğinde; İnönü Evlilik Tutum Ölçeği toplam puanlarına göre, ebeveynleri evli veya beraber olanlar (n=187, \bar{x} =140.20), ebeveynleri ayrı veya boşanmış olanlar (n=52, \bar{x} =143.36) ve diğer (n=46, \bar{x} =153.97) gruplar arasında yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçları anlamlı bir fark göstermemektedir (H=1.031, p=.597).

Aile kurumu ve güven boyutunda, ebeveynleri evli veya beraber olanlar (n=187, \bar{x} =155.22), ebeveynleri ayrı veya boşanmış olanlar (n=52, \bar{x} =98.52) ve diğer (n=46, \bar{x} =143.59) gruplar arasında yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçları anlamlı bir fark göstermektedir (H=21.237, p<.001). Bu sonuçlar, ebeveynleri evli veya beraber olan öğrencilerin, ebeveynleri ayrı veya boşanmış olan öğrencilere göre aile kurumu ve güven boyutunda daha yüksek puanlar aldığını göstermektedir.

Sosyo-ekonomik durum boyutunda, ebeveynleri evli veya beraber olanlar (n=187, \bar{x} =143.47), ebeveynleri ayrı veya boşanmış olanlar (n=52, \bar{x} =134.15) ve diğer (n=46, \bar{x} =151.11) gruplar arasında yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçları anlamlı bir fark göstermemektedir (H=1.053, p=.591).

Dini ve siyasi benzerlik boyutunda, ebeveynleri evli veya beraber olanlar (n=187, \bar{x} =146.68), ebeveynleri ayrı veya boşanmış olanlar (n=52, \bar{x} =133.01) ve diğer (n=46, \bar{x} =139.33) gruplar arasında yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçları anlamlı bir fark göstermemektedir (H=1.231, p=.540).

Fiziksel özellik boyutunda, ebeveynleri evli veya beraber olanlar (n=187, \bar{x} =136.98), ebeveynleri ayrı veya boşanmış olanlar (n=52, \bar{x} =151.32) ve diğer (n=46, \bar{x} =158.08) gruplar arasında yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçları anlamlı bir fark göstermemektedir (H=3.082, p=.214).

Bekaret boyutunda, ebeveynleri evli veya beraber olanlar ($n=187$, $\bar{x}=158.18$), ebeveynleri ayrı veya boşanmış olanlar ($n=52$, $\bar{x}=100.31$) ve diğer ($n=46$, $\bar{x}=129.53$) gruplar arasında yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçları anlamlı bir fark göstermektedir ($H=21.742$, $p<.001$). Ebeveynleri evli veya beraber olan öğrenciler, bekaret boyutunda diğer gruplara göre daha yüksek puanlar almıştır.

Çocuk bakımı boyutunda, ebeveynleri evli veya beraber olanlar ($n=187$, $\bar{x}=151.81$), ebeveynleri ayrı veya boşanmış olanlar ($n=52$, $\bar{x}=100.32$) ve diğer ($n=46$, $\bar{x}=155.42$) gruplar arasında yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçları anlamlı bir fark göstermektedir ($H=17.328$, $p<.001$). Ebeveynleri evli veya beraber olan öğrenciler, çocuk bakımı boyutunda diğer gruplara göre daha yüksek puanlar almıştır.

Aşk boyutunda, ebeveynleri evli veya beraber olanlar ($n=187$, $\bar{x}=154.55$), ebeveynleri ayrı veya boşanmış olanlar ($n=52$, $\bar{x}=99.87$) ve diğer ($n=46$, $\bar{x}=144.82$) gruplar arasında yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçları anlamlı bir fark göstermektedir ($H=19.295$, $p<.001$). Ebeveynleri evli veya beraber olan öğrenciler, aşk boyutunda diğer gruplara göre daha yüksek puanlar almıştır.

ESSE boyutunda, ebeveynleri evli veya beraber olanlar ($n=187$, $\bar{x}=153.86$), ebeveynleri ayrı veya boşanmış olanlar ($n=52$, $\bar{x}=105.52$) ve diğer ($n=46$, $\bar{x}=141.23$) gruplar arasında yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçları anlamlı bir fark göstermektedir ($H=14.025$, $p=.001$). Ebeveynleri evli veya beraber olan öğrenciler, ESSE boyutunda diğer gruplara göre daha yüksek puanlar almıştır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırma bulgularının tartışılması, ulaşılan sonuçlar ve yapılan öneriler sunulmaktadır.

5.1. Tartışma ve Sonuç

Üniversite öğrencilerinin evlilik tutumu ile eş seçme stratejileri arasındaki ilişkinin bölüm, sınıf, cinsiyet ve ebeveynlerinin medeni durumu düzeyinde değişkenler öncelik olarak incelendiği bu çalışmada veriler çevrim içi anket yoluyla toplanmıştır.

Çalışmada Kişisel Bilgi Formu, Bayoğlu ve Atli tarafından geliştirilen İnönü Evlilik Tutum Ölçeği, Altuntaş ve Atli tarafından geliştirilen Eş Seçme Stratejileri Envanteri ile kullanılmıştır. Araştırmaya 5 farklı bölümden 186 kadın, 99 erkek olmak üzere 285 üniversite öğrencisi katılmıştır.

Yapılan çalışmada beklenti olarak erkeklerin evlilik tutumlarının geçmiş yıllara kıyasla daha negatif yönde olduğu düşünülürken, çalışma sonucunda elde edilen verilerde erkeklerin evlilik tutumlarının pozitif yönde olduğu görülmüştür.

Bu çalışmanın sonuçları, diğer benzer çalışmalarla karşılaştırıldığında, üniversite öğrencilerinin evlilik tutumları ve eş seçme stratejilerinde benzer eğilimler gösterdiği görülmüştür. Üsküp Koca (2017) tarafından yapılan çalışmada üniversite öğrencilerinin evlilik tutumları ile karar verme stratejileri arasında benzer bulgular elde etmiştir. Her iki çalışmada da mantıklı ve içtepisel karar verme stratejileri ile evlilik tutumları arasında düşük düzeyde anlamlı olmayan ilişkiler bulunmuştur.

Gittins (2017), evlilik tutumları ve eş seçme stratejilerinin sosyoekonomik ve kültürel bağlamlarda nasıl şekillendiğini incelemiştir. Gittins, evlilikte ekonomik

özgürlüğün önemini vurgularken, Havighurst, genç yetişkinlerin evlilik ve aile hayatına hazırlanma süreçlerine odaklanmıştır (Gittins, 2017).

Araştırmaya katılan katılımcıların cinsiyet değişkenine göre; İnönü Evlilik Tutum Ölçeği' nin toplam puanları, ESSE Ölçeği toplam puanları ve bu ölçeğin aile kurumu ve güven, dini ve siyasi benzerlik, fiziksel özellik, bekaret, çocuk bakımı ve aşk boyutları açısından anlamlı farklılık belirlenmiştir. Elde edilen bulgulara göre, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği toplam puanlarında ve ESSE ölçeğinin fiziksel özellik değişkeninde belirlenen farklılığın erkek katılımcılarda daha yüksek puanlı olduğu görülürken, ESSE ölçeğinin toplam puanlarında, aile kurumu ve güven, sosyoekonomik durum, dini ve siyasi benzerlik, bekaret, çocuk bakımı ve aşk boyutlarında kadın katılımcılarda daha yüksek puanlı olduğu görülmüştür. Günay ve Bener'in 2010-2011 yılları arasında Karabük Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrencilerle yapmış olduğu "Gençlerin Evlilik ve Aile Yaşamına İlişkin Tutumları" adlı çalışmada bulunan sonuçlara göre, gençlerin aile ve evlilik yaşamına olumlu yönde baktıkları, cinsiyet değişkenine göre kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha geleneksel bakış açısında sahip olduğu görülmüştür. Yapılan çalışmada eş seçme stratejileri, evlilik tutumları ve yaş boyutunda anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Günay ve Bener'in (2011) çalışmasındaki sonuçlar da olduğu gibi cinsiyet değişkenine göre evlilik tutumu ve eş seçme stratejilerine bakış açısının benzer şekilde olduğu görülmektedir. Üsküp Koca (2017) tarafından yapılan çalışmada kadın bireylerin güven ve sosyoekonomik durum gibi faktörlere daha fazla önem verdiği, erkeklerin ise fiziksel çekiciliğe öncelik verdiği gözlemlenmiştir.

Bu araştırmayla paralel şekilde Gürül'ün (2021) 2018-2019 yılları arasında Konya ilinde üniversitede öğrenim gören öğrencilerle yaptığı araştırmada da erkek katılımcıların evlilik tutumunun kadın katılımcıların evlilik tutumlarına göre daha yüksek puanlı olduğu görülmüştür. Kocabıçak (2019) tarafından İstanbul ilinde 250 üniversite öğrencisinin katılımı ile gerçekleştirilen araştırma sonucunda, kadınların evliliğe yönelik olumlu tutum gösterme düzeyinin erkeklere kıyasla daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu araştırmadan farklı olarak Tunç (2019)'un Çanakkale ilinde öğrenim gören 472 öğrencinin katılımı ile gerçekleştirdiği araştırması sonucunda bireylerin evliliğe yönelik olumlu tutum düzeylerinin cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir. Arslan (2019) tarafından eğitim fakültesinde

öğrenim gören 611 üniversite öğrencisinin katılımı ile gerçekleştirilen ve Doğru (2017) tarafından İstanbul ilinde öğrenim gören 194 öğrencinin katılımı ile yapılan araştırmalar sonucunda üniversite öğrencilerinin evliliğe yönelik olumlu tutum düzeylerinin cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir.

Soner ve Düşünceli (2021) tarafından yapılan çalışmada Sakarya ilinde eğitim fakültesinde 2019-2010 yıllarında öğrenim gören öğrencilerin eş seçme stratejilerinde bölüm değişkenine göre anlamlı farklar olduğunu göstermektedir. Ayrıca yapmış oldukları çalışmada bölüm değişkeninin "aşk", "dini ve siyasi benzerlik" ve "sosyoekonomik durum" alt boyutlarında benzer şekilde anlamlı farklar bulmuşlar. Kocaeli ilinde öğrenim gören üniversite öğrencileri ile yapılan çalışmamızda da katılımcıların bölümü değişkenine göre "Aile Kurumu ve Güven" boyutunda; Çocuk Gelişimi ve Teknik Hizmetler arasında Çocuk Gelişimi daha yüksek puanlı, Çocuk Gelişimi ile Sosyal Hizmet ve Rehabilitasyon arasında Çocuk Gelişimi daha yüksek puanlı, Çocuk Gelişimi ile diğer bölümler arasında Çocuk Gelişimi daha yüksek puanlı, Sağlık Hizmetleri ile Teknik Hizmetleri arasında Sağlık Hizmetleri daha yüksek puanlı, Sosyal Hizmet ve Rehabilitasyon ile Teknik Hizmetler arasında Sosyal Hizmet ve Rehabilitasyon daha yüksek puanlı, Teknik Hizmetler ile diğer bölümler arasında diğer bölümler daha yüksek puanlı olduğu görülmüştür. "Fiziksel özellik" boyutunda; Çocuk Gelişimi ile Sağlık Hizmetleri arasında Sağlık Hizmetleri daha yüksek puanlı, Çocuk Gelişimi ile Teknik Hizmetler arasında Teknik Hizmetler daha yüksek puanlı olarak görülmüştür. "Bekaret" boyutunda; Çocuk Gelişimi ile Sağlık Hizmetleri arasında Çocuk Gelişimi daha yüksek puanlı, Çocuk Gelişimi ile Sosyal Hizmet ve Rehabilitasyon arasında Çocuk Gelişimi daha yüksek puanlı, Çocuk Gelişimi ve Teknik Hizmetler arasında Çocuk Gelişimi daha yüksek puanlı, Çocuk Gelişimi ile diğer bölümler arasında Çocuk Gelişimi daha yüksek puanlı, Sağlık Hizmetleri ile Teknik Hizmetleri arasında Sağlık Hizmetleri daha yüksek puanlı, Sosyal Hizmet ve Rehabilitasyon ile Teknik Hizmetler arasında Sosyal Hizmet ve Rehabilitasyon daha yüksek puanlı, Teknik Hizmetler ile diğer bölümler arasında diğer bölümler daha yüksek puanlı olduğu görülmüştür. "Çocuk Bakımı" boyutunda; Çocuk Gelişimi ile Sosyal Hizmet ve Rehabilitasyon arasında Çocuk Gelişimi daha yüksek puanlı, Çocuk Gelişimi ve Teknik Hizmetler arasında Çocuk Gelişimi daha yüksek puanlı, Çocuk Gelişimi ile diğer bölümler arasında Çocuk Gelişimi daha yüksek

puanlı, Sağlık Hizmetleri ile Teknik Hizmetleri arasında Sağlık Hizmetleri daha yüksek puanlı, Sosyal Hizmet ve Rehabilitasyon ile Teknik Hizmetler arasında Sosyal Hizmet ve Rehabilitasyon daha yüksek puanlı, Teknik Hizmetler ile diğer bölümler arasında diğer bölümler daha yüksek puanlı olduğu görülmüştür. "Aşk" boyutunda; Çocuk Gelişimi ve Teknik Hizmetler arasında Çocuk Gelişimi daha yüksek puanlı, Çocuk Gelişimi ile diğer bölümler arasında Çocuk Gelişimi daha yüksek puanlı, Sağlık Hizmetleri ile Teknik Hizmetleri arasında Sağlık Hizmetleri daha yüksek puanlı, Sosyal Hizmet ve Rehabilitasyon ile Teknik Hizmetler arasında Sosyal Hizmet ve Rehabilitasyon daha yüksek puanlı, Teknik Hizmetler ile diğer bölümler arasında diğer bölümler daha yüksek puanlı olduğu görülmüştür. "ESSE" boyutunda; Çocuk Gelişimi ve Teknik Hizmetler arasında Çocuk Gelişimi daha yüksek puanlı, Çocuk Gelişimi ile diğer bölümler arasında Çocuk Gelişimi daha yüksek puanlı, Sağlık Hizmetleri ile Teknik Hizmetleri arasında Sağlık Hizmetleri daha yüksek puanlı, Sağlık Hizmetleri ile diğer bölümler arasında Sağlık Hizmetleri daha yüksek puanlı, Sosyal Hizmet ve Rehabilitasyon ile Teknik Hizmetler arasında Sosyal Hizmet ve Rehabilitasyon daha yüksek puanlı, Sosyal Hizmet ve Rehabilitasyon ile diğer bölümler arasında Sosyal Hizmet ve Rehabilitasyon daha yüksek puanlı olduğu görülmüştür.

Yıldırım'ın (2020) araştırması sonucunda bireylerin evliliğe yönelik olumlu tutum düzeylerinin eğitim alınan fakülteye göre anlamlı bir farklılık göstermediği ancak Arslan (2019) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, eğitim fakültesi öğrencilerinin evliliğe yönelik olumlu tutum düzeylerinin eğitim alınan bölüme göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir.

Araştırmadaki katılımcıların sınıf değişkenine göre; ESSE ölçeğinin aile kurumu ve güven değişkeninde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Farkın kaynağı incelendiğinde ise 1. sınıflar ile 4. sınıflar arasında 1. sınıflar daha yüksek puanlı, 2. sınıflar ile 4. sınıflar arasında 2. sınıflar daha yüksek puanlı, 4. sınıflar ile diğer sınıflar arasında diğer sınıfların daha yüksek puanlı anlamlı farklar olduğu belirlenmiştir.

Gürül (2021) yapmış olduğu çalışmada yaş değişkeninin ölçeklerden ve ölçeklerin alt boyutlarından alınan puanlara bir etkisinin olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Yıldırım'ın (2020) İstanbul'da üniversite okumuş öğrencilerle yapmış olduğu çalışmada ve Tunç, (2019) tarafından gerçekleştirilen araştırma sonucunda üniversite öğrencilerinin

evliliğe yönelik olumlu tutum düzeylerinin yaşa göre anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir. Benzer şekilde Doğru (2017) tarafından gerçekleştirilen araştırma sonucunda üniversite öğrencilerinin evliliğe yönelik olumlu tutum düzeylerinin yaşa göre anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir. Üsküp Koca (2017) tarafından yapılan çalışmada, üniversite öğrencilerinin evliliğe yönelik olumlu tutum düzeylerinin yaşa göre anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir.

Bu araştırmadaki katılımcıların yaş değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçlarına göre, aile kurumu ve güven ve sosyo-ekonomik durum boyutlarında anlamlı farklılıklar bulunmaktadır. 18 yaş ve 19 yaş grupları, aile kurumu ve güven boyutunda diğer yaş gruplarına göre daha yüksek puanlar almıştır. 19 yaş grubu öğrencileri, sosyo-ekonomik durum boyutunda diğer yaş gruplarına göre daha yüksek puanlar almıştır. Bekaret boyutunda, 18 yaş ve 23 yaş grupları diğer yaş gruplarına göre daha yüksek puanlar almıştır. İnönü Evlilik Tutum Ölçeği toplam puanları, dini ve siyasi benzerlik, fiziksel özellik, çocuk bakımı, aşk ve ESSE boyutlarında ise yaş grupları arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır.

Ebeveynlerin medeni durumu değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçlarına göre, aile kurumu ve güven, bekaret, çocuk bakımı, aşk ve ESSE boyutlarında anlamlı farklılıklar bulunmaktadır. "Aile Kurumu ve Güven" değişkenine göre; evli/beraber ile ayrı/boşanmış arasında evli/beraber daha yüksek puanlı, "Bekaret" değişkenine göre; evli/beraber ile ayrı/boşanmış arasında evli/beraber daha yüksek puanlı ve diğer ile evli/beraber arasında evli/beraber daha yüksek puanlı, "Çocuk Bakımı" değişkenine göre; evli/beraber ile ayrı/boşanmış arasında evli/beraber daha yüksek puanlı, diğer ile evli/beraber arasında diğer daha yüksek puanlı, "Aşk" değişkenine göre; evli/beraber ile ayrı/boşanmış arasında evli/beraber daha yüksek puanlı, diğer ile evli/beraber arasında diğer daha yüksek puanlı, "ESSE" değişkenine göre; evli/beraber ile ayrı/boşanmış arasında evli/beraber daha yüksek puanlı olarak hesaplanmıştır. Anne babası boşanmış üniversite öğrencilerinin evlilik tutumu ile anne babası evli üniversite öğrencilerinin evlilik tutumları arasındaki farkları inceleyen Maden (2015), boşanmanın çocukların evlilik tutumları üzerinde olumsuz etkileri olabileceğini belirtmiş ve çalışmasında, anne babası boşanmış olan öğrencilerin evlilik tutumlarının daha olumsuz olduğu ve bu durumun evlilik kararlarına yansıdığı vurgulamıştır.

Ebeveynleri evli veya beraber olan öğrenciler, bu boyutlarda ebeveynleri ayrı veya boşanmış olan öğrencilere göre daha yüksek puanlar almıştır. İnönü Evlilik Tutum Ölçeği toplam puanları, sosyo-ekonomik durum, dini ve siyasi benzerlik ve fiziksel özellik boyutlarında ise ebeveynlerin medeni durumu grupları arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır.

Bu araştırmadaki sonuçlar alanyazındaki diğer araştırmalarla tutarlıdır. Pınar (2008) ve Gazioğlu (2006) tarafından yapılan çalışmalarda, erkeklerin evlilik tutumlarının daha geleneksel olduğu ve kadınların ise eşitlikçi ilişkileri daha çok önemsendiği bulunmuştur. Bu sonuç çalışmamızın bulgularıyla uyumludur ve toplumsal cinsiyet rollerinin evlilik tutumları üzerindeki etkisini vurgulamaktadır. Evlilik tutumları ve eş seçme stratejileri arasındaki farklılıkların cinsiyet, sosyoekonomik durum ve kültürel değerler gibi faktörlerle ilişkilendirilebileceği görülmektedir. Kadınların daha fazla güven ve sosyoekonomik duruma önem vermesi, Trivers (2017) ve Buss (1989) tarafından öne sürülen evrimsel psikoloji teorilerini destekler niteliktedir. Bu teorilere göre, kadınlar genellikle kaynak sağlayabilecek ve güven sunabilecek partnerleri tercih ederler.

Bu çalışmanın sonuçları ile diğer çalışmalar arasında bazı farklılıklar da bulunmaktadır. Akpınar'ın (2021) bireylerin ebeveyn ilişki algısı ile genç yetişkinlikte eş seçme stratejileri arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmasında ebeveynlerin evlilik tutumları ve çocuklarının eş seçme stratejileri üzerinde önemli bir etkisi olduğu belirtilmiştir. Bu çalışmada ebeveynlerin evlilik tutumlarının, çocuklarının eş seçme stratejilerini doğrudan etkilediği ve bu etkinin cinsiyete göre farklılık gösterdiği vurgulanmıştır.

Tepe'nin (2023) kadın bireylerin mükemmeliyetçilik düzeyleri, bağlanma stilleri ve evlilik öncesi psikolojik yardım almaya yönelik tutumlarının eş seçme stratejileri ile ilişkisini inceleyen araştırmasında mükemmeliyetçilik ve bağlanma stillerinin evlilik tutumları üzerinde belirgin bir etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmada kadınların bağlanma stilleri ve mükemmeliyetçilik düzeylerinin eş seçme stratejilerini şekillendirdiği bulunmuştur (Gülerce, 1996).

Hamamcı vd. (2011) tarafından yapılan çalışmada üniversite öğrencilerinin evlilik ve aile yaşamına ilişkin tutumlarının, evlilik öncesi ilişkilerinde dikkatli ve bilinçli kararlar almalarında önemli bir rol oynadığı vurgulanmıştır.

5.2. Öneriler

- Araştırmanın örnekleme, Kocaeli ilinde üniversitelerde eğitim gören öğrencilerden oluşmaktadır. Alanyazında üniversite öğrencileriyle ilgili az sayıda araştırma yapılmış olması, ileride farklı illerdeki üniversitelerde yapılacak araştırmaların konu hakkında daha ayrıntılı bilgiler sağlayabileceğini göstermektedir.
- Araştırmada örneklem sınırı olması nedeniyle, elde edilen bulguların genel topluma genellenebilmesi için yapılacak yeni çalışmalarda örneklem sayısının artırılması yararlı olacaktır. Gelecek çalışmalarda, daha geniş ve çeşitli örneklem gruplarıyla benzer araştırmalar yapılması, evlilik tutumları ve eş seçme stratejileri arasındaki ilişkilerin daha kapsamlı bir şekilde incelenmesine olanak tanıyacaktır.
- Üniversitelerin farklı bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerin evlilik tutumları ve eş seçme stratejileri karşılaştırmalı olarak araştırılabilir.
- Alanyazında üniversite öğrencilerinin evlilik tutumları ve eş seçme stratejileri arasındaki ilişkiye dair çok az çalışma bulunduğundan, bu araştırmada kullanılan değişkenlerin çeşitlendirilerek farklı çalışmalar yapılabilir.
- Eş Seçme Stratejileri Ölçeği (ESSE) ve İnönü Evlilik Tutum Ölçeği (İETÖ), geçerli ve güvenilir araçlar olarak bu konuyla ilgili araştırma yapacak diğer araştırmacılar tarafından benzer çalışmalarda kullanılabilir.
- Üniversite öğrencilerinin evliliğe yönelik tutumlarını değerlendirmek için standart anketler veya derinlemesine görüşme formları kullanılarak, öğrencilerin bu konudaki görüşleri daha ayrıntılı bir şekilde incelenebilir.
- Üniversite öğrencilerinin eş seçme stratejilerini değerlendirmek için standart anketler veya derinlemesine görüşme formları kullanılarak, öğrencilerin bu konudaki görüşleri daha ayrıntılı bir şekilde incelenebilir.

KAYNAKÇA

- Adler, A. (1992). *Genç kız psikolojisi ve cinselliği* (N. Sipahioğlu, Çev.). Düşünen Adam Yayınları, İstanbul.
- Ainsworth, M. D. S., Blehar, M. C., Waters, E., & Wall, S. N. (2015). *Patterns of attachment: A psychological study of the strange sittin*. Psychology press. <https://doi.org/10.4324/9780203758045>
- Ajzen, I. (2001). Nature and operation of attitudes. *Annual Review of Psychology*, 52, 27-58. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.52.1.27>
- Akbulut, Z. (2018). *İmago yaklaşımına dayalı grupla psikolojik danışma uygulamalarının evli çiftlerin affetme ve mutluluk düzeyine etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı.
- Akpınar, M. (2021). *Bireyin bağlanma stili ile eş seçimi arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Altuntaş, S., & Atli, A. (2015). Eş seçme stratejileri envanteri geliştirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(32), 123-135.
- Amato, P. R. (2007). Transformative processes in marriage: Some thoughts from a sociologist. *Journal of Marriage and Family*, 69(2), 305-309. <https://dx.doi.org/10.1111/j.1741-3737.2007.00365.x>
- Amato, P. R., & Booth, A. (2001). The legacy of parents marital discord: consequences for children's marital quality. *Journal of Personality and Social Psychology*, 81(4), 627. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.81.4.627>

- Amato, P. R., & Rogers, S. J. (1999). Do attitudes toward divorce affect marital quality? *Journal of Family Issues*, 20, 69–86. <https://doi.org/10.1177/019251399020001004>
- Apostolou, M. (2007). Sexual selection under parental choice: The role of parents in the evolution of human mating. *Evolution and Human Behavior*, 28(6), 403–409. <https://doi.org/10.1016/j.evolhumbehav.2007.05.007>
- Arslan, S. (2019). *Öğretmen adaylarında kişiler arası tarz, affetme ve evlilik tutumu arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Uludağ Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Arslan, F. S. (2022). *Türk toplumundaki bireylerin ebeveyn ilişki algısı ile genç yetişkinlikte eş seçme stratejileri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Atam, G. N. (2024). *Üniversite öğrencilerinin eş seçme stratejileri, sosyal görünüş kaygısı ve özsaygı ilişkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Avcı, Ö. H. (2014). Üniversite Öğrencilerinin Evlilik Öncesi İlişkilerde Problem Yaşadıkları ve Eğitim Almak İstedikleri Konular. *Ege Eğitim Dergisi*, 15(1), 279-299. <https://doi.org/10.12984/eed.68094>
- Axinn, W. G., & Thornton, A. (2000). The transformation in the meaning of marriage. *The American Journal of Sociology*, 105(5), 1256-1297
- Aydın, G. S. & Demir, A. (2017). Lisansüstü öğrencilerinin eş seçimini etkileyen ve sınırlandıran görüş ve inançları. *Ege Eğitim Dergisi*, 18(2), 627-652. <https://doi.org/10.12984/egeefd.322401>
- Bacanlı, H. (2001). Eş tercihleri. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(15), 7-16. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/200065>
- Bacanlı, H. (2002). *Psikolojik Kavram Analizi*. Nobel Yayınları.

- Balcı, A. (2001). *Sosyal bilimlerde araştırma. Yöntem, Teknik ve İlkeler* (6.Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Başay, A.C. (2015). *Üniversite öğrencilerinin benlik yapısı ve eş seçme kriterleri* (Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Barich, R. R., & Bielby, D. D. (1996). Rethinking marriage expectations: The effects of gender and marriage timing. *Journal of Marriage and the Family*, 58(3), 629-641. <https://doi.org/10.1177/019251396017002001>
- Bayoğlu, F., & Atli, A. (2014). İnönü evlilik tutum ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik analizleri. *Ege Eğitim Dergisi*, 15(2), 397-415. <https://doi.org/10.12984/eed.79063>
- Becker, G. S. (1981). *A Treatise on the Family*. Harvard University Press.
- Beckerman, S. (2000). Mating and marriage, husbands and lovers. *Behavioral and Brain Sciences*, 23(4), 590–591. <https://doi.org/10.1017/S0140525X00263371>
- Bener, Ö.,& Günay, G. (2013). Gençlerin evlilik ve aile yaşamına ilişkin tutumları. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(1), 1–16. <https://doi.org/10.14230/joiss9>
- Bem, S. L. (1981). Gender schema theory: A cognitive account of sex typing. *Psychological Review*, 88(4), 354-364. <https://doi.org/10.1037/0033-295X.88.4.354>
- Bildirici, S. (2016). *Evlilik süresinin, cinsel yaşama ve Evlilik Uyumuna Etkisi ve Sonuçların Demografik Özelliklere Göre Karşılaştırılması* (Yüksek Lisans Tezi). Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bilgi, S., Yaran, M., & Demirtaş, E. (2024). Evli ve bekar bireylerin evlilik tutumlarının çeşitli demografik değişkenler açısından incelenmesi. *Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi*, 8(15), 37-49.

- Blagojevic, M. (1989). The attitudes of young people towards marriage: From the change of substance to the change of form. *Marriage & Family Review*, 14(1-2), 217-238. https://doi.org/10.1300/j002v14n01_12
- Botwin, M. D., Buss, D. M., & Shackelford, T. K. (1997). Personality and mate preferences: Five factors in mate selection and marital satisfaction. *Journal of Personality*, 65(1), 107-136. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.1997.tb00531.x>
- Bowlby, J. (1969). Attachment and Loss. Vol. 1, Attachment. New York: Basic, 1982. *Attachment and loss*, 2. <https://doi.org/10.2307/2798963>
- Bozgeyikli, H. ve Toprak, E. (2013), Üniversiteli Gençlerin Eş Seçim Kriterlerinin Sıralama Yargılarıyla Ölçeklenmesi. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 1(1) 68-87.
- Burgess, E. W., & Locke, H. J. (1945). *The family: From institution to companionship*. <https://doi.org/10.2307/347784>
- Buss, D. M. (1989). Sex differences in human mate preferences: Evolutionary hypotheses tested in 37 cultures. *Behavioral and Brain Sciences*, 12(1), 1-49. <https://doi.org/10.1017/s0140525x00023992>
- Buss, D. M., & Schmitt, D. P. (1993). Sexual strategies theory: An evolutionary perspective on human mating. *Psychological Review*, 100(2), 204-232. <https://doi.org/10.1037/0033-295X.100.2.204>
- Buss, D. M., Shackelford, T. K., Kirkpatrick, L. A., & Larsen, R. J. (2001). A half century of mate preferences: The cultural evolution of values. *Journal of Marriage and Family*, 63(2), 491-503. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2001.00491.x>
- Büyüköztürk, Ş. (2023). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı: İstatistik, Araştırma Deseni, SPSS Uygulamaları ve Yorum*. Pegem Akademi Yayıncılık.

- Büyüköztürk, Ş., Bökeoğlu, Ö., Şekercioğlu, G. (2018), *Sosyal Bilimler İçin Çok Değişkenli İstatistik SPSS ve LISREL Uygulamaları*. Ankara, Pegem Akademi Yayıncılık.
- Ceylan, F. G. (1994). *Üniversite öğrencilerinin eş seçimindeki tercih ve beklentileri* (Yüksek Lisans Tezi). Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Cherlin, A. J. (2004). *The deinstitutionalization of American marriage*. *Journal of Marriage and Family*, 66(4), 848-861. <https://doi.org/10.1111/j.0022-2445.2004.00058.x>
- Cherlin, A. J. (2014). *Labor's love lost: The rise and fall of the working-class family in America*. Russell Sage Foundation. <https://doi.org/10.1086/685726>
- Christensen, A. ve Heavey, C.L. (1999). Intervention for couples. *Annual Reviews Psychology*, 50(1), 165-190. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.50.1.165>
- Collins, R. (1971). Functional and Conflict Theories of Educational Stratification. *American Sociological Review*, 1002-1019. <https://doi.org/10.2307/2093761>
- Coontz, S. (2004). The world historical transformation of marriage. *Journal of Marriage and Family*, 66, 974-979
- Cotter, D., Hermsen, J. M., & Vanneman, R. (2011). The end of the gender revolution? Gender role attitudes from 1977 to 2008. *American Journal of Sociology*, 117(1), 259-89. <https://doi.org/10.1086/658853>
- Dattilio, F. M. (2010). *Cognitive-behavioral therapy with couples and families: A comprehensive guide for clinicians*. Guilford Press. <https://doi.org/10.1080/10522158.2011.542404>
- Demirbilek, M. (2016). Aile danışmanlığı: Bir uygulama örneği. *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care*, 10(2), 109-120.

- Demo, D. H., & Fine, M. A. (2010). Beyond the average divorce: Relationship outcomes of marital status, marital distress, and expectations of remarriage. *Family Relations*, 59(3), 241-252. <https://doi.org/10.4135/9781452274713>
- Doğru, D. (2017). *Algılanan anne baba tutumlarının eş seçme stratejileri ve evlilik tutumu ile ilişkisi* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Eagly, A. H., & Chaiken, S. (1993). *The psychology of attitudes*. Harcourt Brace Jovanovich College Publishers. <https://doi.org/10.1002/mar.4220120509>
- Eagly, A. H., & Wood, W. (1999). The origins of sex differences in human behavior: Evolved dispositions versus social roles. *American Psychologist*, 54(6), 408-423. <https://doi.org/10.1037//0003-066x.54.6.408>
- Efe, E. (2013). *Üniversite öğrencilerinin eş seçme eğilimleri* (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ellis, A., & Harper, R. A. (1975). *A new guide to rational living*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall. <https://doi.org/10.2307/582806>
- Epstein, N. B., & Baucom, D. H. (2002). *Enhanced cognitive-behavioral therapy for couples: A contextual approach*. American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/10481-000>
- Erzeybek, B. (2015). *Anne-babaların çocuklarını yetiştirirken benimsedikleri toplumsal cinsiyet rolleri tutumları* (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Feeney, J., & Noller, P. (1996). *Adult attachment* (Vol. 14). Sage Publications. <https://doi.org/10.4135/9781452243276>
- Feingold, A. (1990). Gender differences in effects of physical attractiveness on romantic attraction: A comparison across five research paradigms. *Journal of Personality and Social Psychology*, 59(5), 981-993. <https://doi.org/10.1037//0022-3514.59.5.981>

- Field, A. (2005). *Discovering Statistics Using SPSS*. London: Sage Publications.
<https://doi.org/10.53841/bpspag.2005.1.56.31>
- Fincham, F. D., & Beach, S. R. (2010). Marriage in the new millennium: A decade in review. *Journal of Marriage and Family*, 72(3), 630–649.
<https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2010.00722.x>
- Fincham, F. D., & Bradbury, T. N. (1990). *The psychology of marriage: Basic issues and applications*. The Guilford Press. <https://doi.org/10.2307/352919>
- Fincham, F. D., & Bradbury, T. N. (1993). Marital satisfaction, depression, and attributions: A longitudinal analysis. *Journal of Personality and Social Psychology*, 64(3), 442–452. <https://doi.org/10.1037//0022-3514.64.3.442>
- Finkel, E. J., Hui, C. M., Carswell, K. L., & Larson, G. M. (2014). The suffocation of marriage: Climbing Mount Maslow without enough oxygen. *Psychological Inquiry*, 25(1), 1-41. <https://doi.org/10.1080/1047840x.2014.863723>
- Fishbein, M., & Ajzen, I. (1977). *Belief attitude, intention, and behavior: An introduction to theory and research*. <https://doi.org/10.2307/2065853>
- Fletcher, G. J. O., & Thomas, G. (1996). Close relationship lay theories: Their structure and function. In G. J. O. Fletcher & J. Fitness (Eds.), *Knowledge structures in close relationships (pp. 3–24)*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Freud, S. (1922). The unconscious. *The Journal of Nervous and Mental Disease*, 56(3), 291-294.
- Gangestad, S. W., & Simpson, J. A. (2000). The evolution of human mating: Trade-offs and strategic pluralism. *Behavioral and brain sciences*, 23(4), 573-587.
<https://doi.org/10.1017/s0140525x0000337x>
- Gazioğlu, A. E. (2006). Genç yetişkinlerin evlilik ve aile hayatına ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 23, 107-123.

- Gerson, M. J. (2010). *The embedded self: An integrative psychodynamic and systemic perspective on couples and family therapy* (2nd ed.). New York: Routledge.
- George, D., & Mallery, P. (2001). *Spss for windows step by step: A simple guide and reference 10.0 update* (3 ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Giddens, A. (2013). *The transformation of intimacy: Sexuality, love and eroticism in modern societies*. John Wiley & Sons. <https://doi.org/10.2307/2580173>
- Gittins, D. (2017). *The family in question: Changing households and familiar ideologies*. Bloomsbury Publishing. <https://doi.org/10.2307/2802526>
- Gottman, J. M., & Notarius, C. I. (2000). Decade review: Observing marital interaction. *Journal of Marriage and Family*, 62(4), 927-947. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2000.00927.x>
- Göknar, Ö. (2016). *Aşk ve Evlilik*. Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- Gubernskya, Z. (2010). Changing attitudes toward marriage and children in six countries. *Sociological Perspectives*, 53(2), 180-199. <https://doi.org/10.1525/sop.2010.53.2.179>
- Gudykunst, W. B., & Nishida, T. (2001). *Bridging differences: Effective intergroup communication*. Sage. <https://doi.org/10.4135/9781452229706>
- Gülerce, A. (1996). *Türkiye’de ailelerin psikolojik örüntüleri*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- Günay, G., & Bener, Ö. (2011). Gençlerin evlilik ve aile yaşamına ilişkin tutumları. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(1), 1-16. <https://doi.org/10.14230/joiss9>
- Gürül, S. (2021). *Üniversite öğrencilerinde evlilik tutumu ve algılanan sosyal destek arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Hamamcı, Z., Buğa, A., & Duran, Ş. (2011). Üniversite Öğrencilerinin Evlilik Yaşantısı ile İlgili Bilgi Kaynaklarının ve Evlilik Öncesi Eğitim İhtiyaçlarının İncelenmesi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 26(26), 33-50.
<https://doi.org/10.21560/spcd.32424>
- Haviland, W. A., Prins, H. E., McBride, B., & Walrath, D. (2017). *Cultural anthropology: The human challenge*. Boston: Cengage Learning.
- Hazan, C., & Shaver, P. (2017). Romantic love conceptualized as an attachment process. In *Interpersonal development* (pp. 283-296). Routledge.
<https://doi.org/10.4324/9781351153683-17>
- Huston, T. L., Surra, C. A., Fitzgerald, N. M., & Cate, R. M. (1981). From courtship to marriage: Mate selection as an interpersonal process. *Personal Relationships*, 2, 53-88. <https://doi.org/10.1017/cbo9780511606632.008>
- Hünler, O. S., & Gençöz, T. (2003). Boyun eğici davranışlar ve evlilik doyumu ilişkisi: Algılanan evlilik problemleri çözümünün rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, 18(2), 1-12.
- Jacobson, N. S., & Margolin, G. (1979). *Marital therapy: Strategies based on social learning and behavior exchange principles*. Brunner/Mazel.
<https://doi.org/10.1093/sw/26.4.352>
- Kağıtçıbaşı, Ç., & Cemalcılar, Z. (2015). *Dünden Bugüne İnsan ve İnsanlar: Sosyal Psikolojiye Giriş*. İstanbul: Evrim Yayınevi.
- Kalmijn, M. (1998). Inter marriage and homogamy: Causes, patterns, trends. *Annual Review of Sociology*, 24(1), 395-421.
<https://doi.org/10.1146/annurev.soc.24.1.395>
- Kantarcı, D. (2009). *Evli Bireylerin Bağlanma Stillerine Göre Aldatma Eğilimleri ve Çatışma Yönetim Biçimlerinin İncelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Karasar, N. (2023). *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, İlkeler, Teknikler*(38. baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karney, B. R., & Bradbury, T. N. (1995). The longitudinal course of marital quality and stability: A review of theory, method, and research. *Psychological Bulletin*, 118(1), 3-34. <https://doi.org/10.1037//0033-2909.118.1.3>
- Kasapkara, A. ve Kasapkara, B. (2014). 20-30 yaş grubu erkeklerin eş seçimine yönelik tutumları ve eşten beklentilerinin bazı demografik değişkenler açısından incelenmesi, *Journal of International Social Research*, 7(34), 792-800.
- Kaya, M. (2002). *Cinsiyetleri farklı üniversite öğrencilerinin eş seçimi tercihlerine göre denetim odakları* (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kerckhoff, A. C., & Davis, K. E. (1962). Value consensus and need complementarity in mate selection. *American Sociological Review*, 27(3), 295-303. <https://doi.org/10.2307/2089791>
- Kesici, Ş. Mert, A. Köklü-Bayrakçı, E. ve Kiper, C. (2017). *Vaka Örnekleriyle Birlikte Aile Danışma Kuram ve Teknikleri*. Ankara: Nobel yayınları
- Knox, D., & Schacht, C. (2009). *Choices in relationships: An introduction to marriage and the family*. Belmont CA: Wadsworth. <https://doi.org/10.1080/15546128.2020.1831678>
- Kocabıçak, S. (2019). *The relationship between separation-individuation, individualism-collectivism, marriage expectations, and marital attitudes* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Bilgi Üniversitesi, Lisansüstü Programlar Enstitüsü.
- Korkulu, A. (2019). *Anne baba tutumunun eş seçiminde sınırlandırıcı inançlar ile ilişkisi* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi.

- Larson, J. H. (1992), "You're my one and only": Premarital counseling for unrealistic beliefs about mate selection. *American Journal of Family Therapy*, 20(3), 242-253. <https://doi.org/10.1080/01926189208250893>
- Lehnart, J., Neyer, F. J., & Eccles, J. (2010). Long-term effects of social investment: The case of partnering in young adulthood. *Journal of Personality*, 78(2), 639-670. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.2010.00629.x>
- Levine, R. V., Sato, S., Hashimoto, T., & Verma, J. (1995). Love and marriage in eleven cultures. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 26(5), 554-571. <https://doi.org/10.1177/0022022195265007>
- Luo, S., & Klohnen, E. C. (2005). Assortative mating and marital quality in newlyweds: A couple-centered approach. *Journal of Personality and Social Psychology*, 88(2), 304-326. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.88.2.304>
- Maden, H. (2015). *Anne babası boşanmış üniversite öğrencilerinin evlilik tutumu ile anne babası evli üniversite öğrencilerinin evlilik tutumunun karşılaştırılması* (Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Maliki, A. E. (2009). Determinants of Mate selection choice among University Students in South-South Zone of Nigeria. *Edo Journal of Counselling*, 2(2), 165-174. <https://doi.org/10.4314/ejc.v2i2.60856>
- Manning, W. D., & Cohen, J. A. (2012). Premarital cohabitation and marital dissolution: An examination of recent marriages. *Journal of Marriage and Family*, 74(2), 377-387. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2012.00960.x>
- Markman, H., Stanley, S., & Blumberg, S. L. (1998). Fighting for your marriage: Positive steps for preventing divorce and preserving a lasting love. <https://doi.org/10.1111/j.174-1617.1998.tb00498.x>
- McKnight, P. E., & Najab, J. (2010). *Mann-Whitney U Test*. The Corsini Encyclopedia of Psychology, 1-1. <https://doi.org/10.1002/9780470479216.corpsy0524>

- Minuchin, S. (1974). *Families and family therapy*. Cambridge, MA: Harvard University Press. <https://doi.org/10.4324/9780203111673>
- Montoya, R. M., Horton, R. S., & Kirchner, J. (2008). Is actual similarity necessary for attraction? A meta-analysis of actual and perceived similarity. *Journal of Social and Personal Relationships*, 25(6), 889-922. <https://doi.org/10.1177/0265407508096700>
- Murray, H. A. (1938). *Explorations in personality*. New York: Oxford University Press
- Murstein, B. I. (1970). Stimulus-value-role: A theory of marital choice. *Journal of Marriage and Family*, 32(3), 465-481. <https://doi.org/10.2307/350113>
- Myers, J. E., Madathil, J., & Tingle, L. R. (2005). Marriage satisfaction and wellness in India and the United States: A preliminary comparison of arranged marriages and marriages of choice. *Journal of Counseling & Development*, 83(2), 183-190. <https://doi.org/10.1002/j.1556-6678.2005.tb00595.x>
- Nachar, N. (2008). The Mann-Whitney U: A test for assessing whether two independent samples come from the same distribution. *Tutorials in Quantitative Methods for Psychology*, 4(1), 13-20. <https://doi.org/10.20982/tqmp.04.1.p013>
- Okçu, Ö. (2023), *Çocukluk çağı travmaları, yetişkin bağlanma stilleri ve eş seçme stratejileri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ondaş, B. (2007). *Üniversite öğrencilerinin evlilik ve eş seçimiyle ilgili görüşlerinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi: Ankara.
- Özgüven, İ. E. (1997). *Cinsellik ve cinsel yaşam*. Ankara: PDREM Yayınları.
- Özgüven, İ. E. (2020). *Evlilik ve Aile Terapisi*. Ankara: PDREM Yayınları. 5. Basım.

- Öz-Soysal, F.S., Uz-Baş, A. ve Aysan, F. (2016). Evlilik tutumu ölçeğinin Türkçe 'ye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(4), 1951-1964.
- Özüğurlu, K. (1990). Evlilik raporu. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Parsons, T., & Bales, R. (1955). Family, Socialization and Interaction Process. Glencoe, IL (The Free Press) 1955.
- Perilloux, C., Fleischman, D. S., & Buss, D. M. (2008). The daughter-guarding hypothesis: Parental influence on, and emotional reactions to, offspring's mating behavior. *Evolutionary Psychology*, 6(2).
- Pınar, G. (2008). Üniversite son sınıf öğrencilerinin evliliğe bakış açısı. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 14(14), 49-60.
- Pine, F. (1990). *Drive, ego, and object: A synthesis for clinical work*. New York: Basic Books. <https://doi.org/10.1176/ajp.149.2.265>
- Riggio, H.R., & Fite, J.E. (2006). Attitudes toward divorce: embeddedness and outcomes in personal relationships. *Journal of Applied Social Psychology*. 36(12), 2935–2962. <https://doi.org/10.1111/j.0021-9029.2006.00136.x>
- Rotter, J. B. (1966). Generalized expectancies for internal versus external control of reinforcement. *Psychological Monographs: General and Applied*, 80(1), 1-28. <https://doi.org/10.1037/h0092976>
- Satir, V. (1967). Conjoint family therapy: A guide to theory and technique.
- Scharff, D. E., & Scharff, J. S. (2000). *Object Relations Couple Therapy*. Northvale, NJ: Jason Aronson.
- Simpson, J. A. (1990). Influence of attachment styles on romantic relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 59(5), 971-980. <https://doi.org/10.1037//0022-3514.59.5.971>
- Skinner, B. F. (1965). *Science and human behavior* (No. 92904). Simon and Schuster.

- Snyder, D. K., Castellani, A. M., ve Whisman, M. A. (2006). Current Status And Future Directions In Couple Therapy. *Annual Review Of Psychology*, 57(1), 317-44. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.56.091103.070154>
- Soner, G., & Düşünceli, B. (2021). Eğitim fakültesi öğrencilerinde eş seçme stratejileri ve ilişki doyumu. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(1), 186-202.
- Sönmez, N. (2022). *Evlenmemiş genç bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumları, evlilik tutumları ve evlilik kaygıları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şenel, A. (1982). *İlkel topluluktan uygar topluma geçiş aşamasında ekonomik toplumsal düşünsel yapıların etkileşimi*. A.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları. Ankara: Basın Yayın Yüksek Okulu Basımevi.
- Tepe, S. N. (2023) *Kadın bireylerin mükemmeliyetçilik düzeyleri, bağlanma stilleri ve evlilik öncesi psikolojik yardım almaya yönelik tutumlarının eş seçme stratejileri ile ilişkisinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Okan Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Trivers, R. L. (2017). Parental investment and sexual selection. In *Sexual selection and the descent of man* (pp. 136-179). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315129266-7>
- Tunç, S. (2019). *Üniversite öğrencilerinin aile aidiyeti, evlilik beklentileri ve evlilik tutumları arasındaki ilişki* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Türkarlan, N. (2012). Sosyolojinin çalışma alanları: Aile Sosyolojisi. Editör: Tuna. M. (Birinci Baskı). *Sosyolojiye Giriş: Sosyolojinin Temel Tartışmaları*, (s.210-226). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Tütengil, C. (1978). Aile ve Evlilik Araştırması Sonuçları I. *Istanbul Journal of Sociological Studies*, (16), 1-16.

- Umberson, D., Williams, K., Powers, D. A., Liu, H., & Needham, B. (2006). You make me sick: Marital quality and health over the life course. *Journal of Health and Social Behavior*, 47(1), 1-16. <https://doi.org/10.1177/002214650604700101>
- Üsküp Koca, B. (2017). *Üniversite öğrencilerinde evlilik tutumu ile karar verme stratejileri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Waite, L. J., & Gallagher, M. (2001). *The case for marriage: Why married people are happier, healthier, and better off financially*. Crown. <https://doi.org/10.2307/3088984>
- Walsh, B. A., Mortensen, J. A., Edwards, A. L., & Cassidy, D. (2020). The practice of family life education within Early Head Start home visiting. *Family Relations*, 69(2), 392-407. <https://doi.org/10.1111/fare.12392>
- West, C., & Zimmerman, D. H. (1987). Doing Gender. *Gender and Society*. Vol.1, No. 2.(Jun, 125). <https://doi.org/10.1177/0891243287001002002>
- Whitchurch, G. G., & Constantine, L. L. (1993). Systems theory. In *Sourcebook of family theories and methods: A contextual approach* (pp. 325-355). Boston, MA: Springer US. https://doi.org/10.1007/978-0-387-85764-0_14
- Winch, R. F. Ktsanes, T. ve Ktsanes, V. (1955). *Empirical elaboration of the theory of complementary needs in mate-selection*. *The Journal of Abnormal and Social Psychology*, 51(3), 508–513. <https://doi.org/10.1037/h0042235>
- Winch, R. F. (1958). Mate-selection; a study of complementary needs. <https://doi.org/10.2307/3709387>
- Wood, W., & Eagly, A. H. (2002). A cross-cultural analysis of the behavior of women and men: implications for the origins of sex differences. *Psychological Bulletin*, 128(5), 699. <https://doi.org/10.1037//0033-2909.128.5.699>

Yıldırım, E. (2020). *Üniversite öğrencilerinin aşk stilleri ile evlilik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2021). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*(12. baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yılmaz, M. (2017). *Üniversite öğrencilerinin eş seçimi tercihlerine göre toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarının incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

EKLER

Ek-1 Bilgilendirilmiş Onam Formu

Değerli Katılımcı,

Bu çalışma, Dr.Öğr.Üyesi Lütfü ÇAKIR danışmanlığında İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Yüksek Lisans programı öğrencisi Ecem AYDIN tarafından yürütülen “Üniversite Öğrencilerinin Evlilik Tutumları ile Eş Seçme Stratejileri Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi” isimli bir tez çalışmasıdır.

Çalışmanın amacı, evlilik tutumları ile eş seçme stratejileri arasındaki ilişkinin incelenmesidir.

Araştırmaya katılımınız tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Araştırma sırasında sizden alınan bilgiler grup halinde değerlendirileceğinden, sizden kimlik belirleyici bilgiler istenmeyecektir. Bu çalışma 18 yaş ve üzeri katılımcıları kapsamaktadır. Cevaplarınız gizli tutulacak ve sadece araştırmacı tarafından bilimsel çalışmalarda kullanılacaktır. Bu anlamda, araştırma sonuçlarından sağlıklı bilgiler edinilebilmesi için soruların samimi bir şekilde doldurulması ve soruların boş bırakılmaması oldukça önemlidir. Bu çalışma genel olarak kişisel rahatsızlık teşkil edecek soruları içermemektedir. Ancak araştırma sırasında herhangi bir nedenden dolayı rahatsızlık hissederseniz, katılımınızı sonlandırabilirsiniz. Çalışma sırasında sizden istenilen, çalışmada yer alan maddeleri ve/veya soruları boş bırakmamaya özen göstererek samimi bir şekilde doldurmanızdır. Çalışmaya katılım yaklaşık 8 dakika sürecektir. Çalışma hakkında daha fazla bilgi almak için Ecem Aydın’a@....com adresinden ulaşabilirsiniz. Katılımınız için şimdiden teşekkür ederiz. Bu çalışmaya tamamen gönüllü olarak katılıyorum ve istediğim zaman katılımımı sonlandırabileceğimi biliyorum. Verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlı kullanımını kabul ediyorum.

Ek-2 Kişisel Bilgi Formu

Sayın katılımcı; Bu çalışma, İstanbul Ticaret Üniversitesi, Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Anabilim Dalında hazırlanmakta olan yüksek lisans tezine veri toplamak amacıyla yapılmaktadır. Araştırmaya katılım tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışmanın amacı üniversite öğrencilerinin evlilik hakkındaki görüşleriyle ilgili genel bilgi sahibi olmaktır. Bu anket formundan elde edilecek bilgiler bilimsel amaçlı kullanılacaktır. Cevaplarınız gizli tutulacak ve sadece araştırmacı tarafından değerlendirilecektir. Ankette katılımcılardan herhangi bir kimlik bilgisi istenmemektedir. Anketin cevaplanma süresi ortalama 8 dakika olup, ayırmış olduğunuz zamanınız ve cevaplarınızla sağladığınız katkı için teşekkür ederiz.

ECEM AYDIN
İstanbul Ticaret Üniversitesi
Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Anabilim Dalı
.....@.....com

Bölümünüz:

- Ameliyathane Hizmetleri
- Anestezi
- Bilgisayar Programcılığı
- Bilgisayar Teknolojisi
- Diyaliz
- Çocuk Gelişimi
- Eczane Hizmetleri
- Engelliler İçin Gölge Öğreticilik
- Fizyoterapi
- Hibrid ve Elektrikli Taşıtlar Teknolojisi
- İlk ve Acil Yardım
- Odyometri
- Optisyenlik
- Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik
- Tıbbi Görüntüleme Teknikleri
- Tıbbi Laboratuvar Teknikleri
- Diğer

Sınıfınız:

- 1
- 2
- 3
- 4
- Diğer

Yaşınız:

Cinsiyetiniz:

- Kadın
- Erkek

Ebeveynlerinizin şu anki medeni durumu:

- Evli/Beraber
- Ayrı/Boşanmış
- Diğer

Ek-3 İnönü Evlilik Tutum Ölçeği (İETÖ)

Aşağıda evliliğe ilişkin ifadeler yer almaktadır. Hiçbir sorunun doğru veya yanlış cevabı yoktur. Sadece sizin nasıl düşündüğünüz önemlidir. Sizin görüş ve düşüncelerinize karşılık gelen seçeneği 1'den (hiç katılmıyorum), 5'e (kesinlikle katılıyorum) kadar derecelendirilmiş ölçek üzerinde (X) işareti ile belirtiniz. Lütfen ölçekte bulunan tüm ifadeleri değerlendiriniz. Katılımınız için teşekkür ederim.

Madde No		Hiç katılmıyorum	Nadiren katılıyorum	Biraz katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1	Evlilik, hayatta karşılaşılan sorunları birlikte çözmeyi sağlar.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2	Evliliğin, çiftler arasındaki sevgiyi artırdığını düşünürüm.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3	Evlilik, duygularımı paylaşacak birinin olmasını sağlar.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4	...	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5	...	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
6	...	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7	...	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
8	...	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
9	...	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
10	...	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
11	...	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
12	...	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
13	...	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
14	...	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
15	...	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
16	...	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
17	...	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

Ölçeğin puanlaması ve değerlendirilmesi: Ölçek 5'li likert tipindeki derecelenmeler; *Hiç katılmıyorum (1), Nadiren katılıyorum (2), Biraz katılıyorum (3), Katılıyorum (4), Kesinlikle katılmıyorum (5)* şeklindedir. Ölçek tek boyutludur. Elde edilen toplam puanın yüksek olması evliliğe yönelik tutumun yüksek olduğunu ifade eder.

Ek-4 Eş Seçme Stratejileri Envanteri (ESSE)

EŞ SEÇME STRATEJİLERİ ENVANTERİ										
Aşağıda yer alan maddeleri dikkatlice okuyarak, katılma derecenizi en iyi yansıtan rakamın üzerine (X) işareti koyunuz. Bazı maddelere cevap vermek zor olabilir. Ancak her bir maddede sizi en iyi yansıtan rakamı işaretleyiniz. Katkılarınız için teşekkür ederim.		Hiç Katılmıyorum								Tamamen Katılıyorum
No	Maddeler		1	2	3	4	5	6	7	
1	Evleneceğim kişinin güzel/yakışıklı olması benim için önemlidir.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
2	Evleneceğim kişinin benimle aynı mezhepten olması benim için önemlidir.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
3	Evleneceğim kişinin aşka inanması benim için önemlidir.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
4	Evleneceğim kişinin saygın bir meslek sahibi olması benim için önemlidir.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
5	Evleneceğim kişinin benimle aynı etnik kökenden olması benim için önemlidir.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
6	Evleneceğim kişinin cinsel yönden çekici olması benim için önemlidir.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
7	Evleneceğim kişinin ev işlerinden anlaması benim için önemlidir.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
8	Evleneceğim kişinin daha önce cinsel ilişkide bulunmamış olması benim için önemlidir.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
9	Evleneceğim kişinin fiziksel olarak çekici olması benim için önemlidir.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
10	Evleneceğim kişinin benimle aynı kültürel yapıdan olması benim için önemlidir.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
11	Evleneceğim kişinin çocukları sevmesi benim için önemlidir.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
12	Evleneceğim kişinin iyi bir maddi gelire sahip olması benim için önemlidir.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
13	Evleneceğim kişinin bana aşık olması benim için önemlidir.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
14	Evleneceğim kişinin, aileme saygı duyması benim için önemlidir.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
15	Evleneceğim kişinin daha önce evlenmemiş olması benim için önemlidir.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
16	Evleneceğim kişinin çocuk bakımından anlaması benim için önemlidir.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
17	Evleneceğim kişinin dürüst olması benim için önemlidir.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
18	Evleneceğim kişinin bana ekonomik güvence sağlaması benim için önemlidir.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
19	Evleneceğim kişiyle aynı siyasi görüşten olmak benim için önemlidir.	1	2	3	4	5	6	7	8	9